

Πανεπιστημίου Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ | ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009 | ΤΕΥΧΟΣ 28

> Ελπίζοντας σε μια νέα αρχή, τα πανεπιστήμια προτάσσουν την αυτονομία τους και την αναβάθμιση του δημόσιου χαρακτήρα τους. Σειρά θεμάτων έχει να αντιμετωπίσει η νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας

> Ευρύ δίκτυο υπηρεσιών προσφέρει το Α.Π.Θ. στους νέους φοιτητές του.

> Αφιέρωμα:
Η πολυπολιτισμικότητα μέσα από την εκπαίδευση.
Οι αντίστοιχες δράσεις στο Α.Π.Θ.

Καινούρια χρονιά για τους φοιτητές, καινούρια αρχή για τη νέα κυβέρνηση	1
Ελπίζοντας σε μια νέα αρχή... ..	2
Οι πρωτοετείς στην αφετηρία των σπουδών τους	7
Προτάσσουν την αυτονομία τους τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια	13
Η ποιότητα της παιδείας δεν μετριέται με δείκτες και στατιστικές... ..	17

ΤΟ ΘΕΜΑ:

ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	21-45
Το «διαφορετικό» και το «ίδιο»... ..	21
Η πολυπολιτισμικότητα πρόκληση για μια ισόρροπη ανάπτυξη της κοινωνίας	22
Ζητήματα πολυπολιτισμικότητας στην κοινωνία και στην εκπαίδευση.....	25
Μαθαίνοντας ελληνικά με στοιχεία διαπολιτισμικά	28
Το εξωστρεφές πανεπιστήμιο	30
Το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο	32
Για ένα πολυπολιτισμικό σχολείο	35
Μια προσπάθεια που έμεινε μισή	38
Η διαπολιτισμικότητα ως πράξη	39
Όταν η γλώσσα ενώνει και δεν χωρίζει	41
Εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου και στον εκδημοκρατισμό	44

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ	46-53
Νέα γρίπη Α(Η1Ν1): Σημαντικότερο μέτρο πρόληψης οι καλές πρακτικές υγιεινής	54
Το ιωβηλαίο της γιορτάζει η Οδοντιατρική Σχολή	57
Σε λειτουργία το αγρόκτημα της Κτηνιατρικής Σχολής	60
Η ελληνική γλώσσα και ο πολιτισμός στις χώρες του Εύξεινου Πόντου	61
Η Έδεσσα στο προσκήνιο της αρχιτεκτονικής τοπίου	62
Ειδήσεις από το Α.Π.Θ.	63
Μια πολύτιμη παράδοση, τα πολύτιμα της παράδοσης	64
Χουάν Μιρό: Η φαντασία και η εφευρετικότητα στη ζωγραφική	68
Δ. Φατούρος: Τιμούν τον αρχιτέκτονα, το δάσκαλο, τον πολιτικό	70
Ένα υποδειγματικό επίτευγμα διδακτικής στην εκπαίδευση του αρχιτέκτονα	71
Ο «Χρυσούς Αριστοτέλης» στον καθηγητή Βασίλη Σκουρή	74
Τιμητικές εκδηλώσεις	76
Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων	77
Αυτοί που έφυγαν	79

Περιοδική έκδοση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

- Το περιοδικό διευθύνεται από συντακτική επιτροπή

Πρόεδρος: **Αθανασία Τσατσάκου**, αντιπρύτανης, καθηγήτρια του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

Μέλη: **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**, καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας
Δημήτρης Αραβαντινός, αναπλ. καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
Δέσποινα Βώκου, καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας
Ηλίας Ελευθεροχωρινός, καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας
Βασιλική Κουζιώρη, διοικητική υπάλληλος Τμήματος Κληροδοτημάτων
Στέλλα Λάββα, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
Άννα Παναγιωταρέα, αναπλ. καθηγήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.
Ευαγγελία Τρέσσου-Φατούρου, καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Νικόλαος Τσινίκας, καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων
Ελένη Χοντολίδου, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Δημήτριος Χριστοδούλου, αναπλ. καθηγητής της Ιατρικής Σχολής

Συντονιστής: **Νικόλαος Τσακίρης**, Ε.Ε.Δι.Π. ΙΙ του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Ρεπορτάζ: **Δημήτρης Κρανιώτης**, μεταπτυχιακός φοιτητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Έρευνα: **Έρα Μπλιάτκα - Μαστοράκη**, φοιτήτρια του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών

Φωτογραφίες: **Δημήτρης Τρωγαδής**, φοιτητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Σχεδιασμός εξωφύλλου: **Σμαράγδα Γαρόφλου**, φοιτήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Ηλεκτρ. σελιδοποίηση-φίλμ: **θέμα**, Κων/νος Κωτούλας & Σία Ε.Ε., Κερασούντος 46, τηλ. 2310/421405

Εκτύπωση: ΧΡΩΜΟΤΥΠ Α.Ε., 17ης Νοέμβρη 73, τηλ. 2310/951620

Διεύθυνση επικοινωνίας: Γραφείο Τύπου Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κτίριο Κ. Καραθεοδωρή (πρ. Διοίκησης)
Πανεπιστημιούπολη Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310/996778, φαξ: 2310/996730

- Κείμενα για δημοσίευση γίνονται δεκτά, εφόσον είναι ενυπόγραφα και εγκρίνονται από τη συντακτική επιτροπή. Τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
- Επιτρέπεται κάθε αναδημοσίευση, με υποχρέωση αναφοράς του περιοδικού ως πηγής.

Καινούρια χρονιά για τους φοιτητές, καινούρια αρχή για τη νέα κυβέρνηση

Η νέα κυβέρνηση έχει να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως άλλωστε και στις υπόλοιπες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Όλα τα μέτωπα ανοικτά: κολλέγια και κέντρα ελευθέρων σπουδών, «ανωτατοποίηση» Τ.Ε.Ι., υποχρηματοδότηση, αξιολόγηση... Την ίδια στιγμή όμως τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια ανοίγουν μια καινούργια παράμετρο στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης, διεκδικώντας πλέον ουσιαστικά την αυτονομία τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο μεταξύ Το Α.Π.Θ. υποδέχτηκε τους νέους πρωτοετείς φοιτητές του, προσφέροντας σ' αυτούς ένα πολύπλευρο δίκτυο υπηρεσιών, που θα τους βοηθήσει καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους. Στην πολυπολιτισμικότητα της εκπαίδευσης είναι αφιερωμένο το κύριο θέμα του περιοδικού. Στο «ίδιο» και στο «διαφορετικό», που ανδεικνύονται ως κυρίαρχα στοιχεία μεταξύ των πολιτισμών.

Μέσα από τα άρθρα διερευνάται η πολυπολιτισμικότητα του ελληνικού σχολείου στα λόγια και στην πράξη, αναζητώνται εκείνες οι δράσεις που θα αποτρέψουν την ισοπέδωση και την αφομοίωση, θα αποδεχθούν με σεβασμό το διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά μειονοτικών ομάδων και θα τα αντιμετωπίσουν ως ευκαιρία για όσμωση των πολιτισμών, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται οι δράσεις του Α.Π.Θ. προς αυτόν τον τομέα.

Το δεύτερο «ιστορικής» φύσης αφιέρωμα αυτού του τεύχους αφορά στο παλιό κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής, που ουσιαστικά στέγασε το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης για πολλά χρόνια. Στο ίδιο αυτό κτίριο, σε λίγο καιρό θα είναι έτοιμο το Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Δεν θα ήταν δυνατόν με όλη αυτή την παραφιλολογία και την κρίση για τη νέα γρίπη να μην υπάρχει στο περιοδικό σχετικό άρθρο και για το θέμα αυτό.

Μια σύντομη αναφορά στα 50-χρονα της Οδοντιατρικής Σχολής, ειδήσεις και ρεπορτάζ σχετικά με τη λειτουργία νέων μονάδων στο αγρόκτημα της Κτηνιατρικής Σχολής, τις διαπολιτισμικές συνεργασίες του Α.Π.Θ. με ομοταγή ανώτατα ιδρύματα των χωρών του Ευξείνου Πόντου, συνεργασίες φοιτητών της αρχιτεκτονικής από το πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ σε θέματα αρχιτεκτονικής τοπίου στην Έδεσσα, καθώς και αναφορές στην έκθεση των έργων του Μιρό στο Τελλόγλειο και στην παρουσίαση του έργου του δάσκαλου της αρχιτεκτονικής Δημήτρη Φατούρου σε έκθεση στην Αθήνα διανθίζουν την ύλη του περιοδικού μαζί και με πολλά άλλα θέματα.

Η συντακτική επιτροπή

ΣΕΙΡΑ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΤΑΛΑΝΙΖΟΥΝ ΤΑ Α.Ε.Ι. ΒΡΙΣΚΕΙ Η ΝΕΑ ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ελπίζοντας σε μια νέα αρχή...

Ρεπορτάζ
Δημήτρης Κρασιώτης

Το καθεστώς που θα διέπει την ίδρυση και λειτουργία των κολεγίων και των κέντρων ελευθέρων σπουδών, οι αδυναμίες και δυσλειτουργίες του νόμου-πλασίου, η αναγνώριση των τίτλων σπουδών των Τ.Ε.Ι. και η διαφοροποίησή τους από τα Α.Ε.Ι., η αξιολόγηση των πανεπιστημίων είναι μερικά μόνο από τα προβλήματα που θα πρέπει διατηρώντας ισορροπίες να αντιμετωπίσει η κ. Άννα Διαμαντοπούλου.

Κατάσταση αναμονής επικρατεί στην ανώτατη πανεπιστημιακή εκπαίδευση, κατά την αρχή του νέου ακαδημαϊκού έτους, καθώς οι διεργασίες σε «ακανθώδη» θέματα που σχετίζονται με την εύρυθμη λειτουργία του δημόσιου πανεπιστημίου βρίσκονται σε εξέλιξη. Η προ των πυλών νομιμοποίηση των κολεγίων και των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών, το νομοσχέδιο για τη «*ρύθμιση θεμάτων του πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης*» αλλά και η πορεία του εγχειρήματος της αξιολόγησης των πανεπιστημίων αποτελούν τα κυριότερα από τα προβλήματα, που αφενός προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις από σύσσωμη την πανεπιστημιακή κοινότητα και αφετέρου δημιούργησαν ένα νοσηρό κλίμα σύγχυσης, υπονόμησης της αξιοπιστίας των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της επιχειρούμενης υποβάθμισης των πτυχίων και διπλωμάτων τους.

Υπ' αυτή την έννοια, η νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων –όπως είναι η νέα ονομασία του Υπουργείου Παιδείας– καλείται να αναλάβει άμεσα πρωτοβουλίες, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα αιτήματα της πανεπιστημιακής κοινότητας –φοιτητών και καθηγητών–, όσο και τους σαφείς προβληματισμούς που έχει αυτή εκφράσει σε τακτά χρονικά διαστήματα για τα συγκεκριμένα θέματα.

Στο επίκεντρο της επικαιρότητας τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών

Έντονος αναβρασμός επικρατούσε το τελευταίο διάστημα σχετικά με την αναμενόμενη νομιμοποίηση των κολεγίων και των κέντρων ελευθέρων σπουδών και κατ' επέκταση την αναγνώριση των πτυχίων και επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τους ως ισότιμων με τα αντίστοιχα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει προ πολλού εκφράσει τις σοβαρές διαφωνίες τόσο

ως προς το συνταγματικό και νομικό σκέλος μιας τέτοιας κίνησης από πλευράς της πολιτείας, όσο και ως προς τις διαδικασίες με τις οποίες –τουλάχιστον έως σήμερα– επιχειρήθηκε να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση αυτών των εκπαιδευτικών κέντρων.

Στο πλαίσιο του νόμου 3696/2008, που καθορίζει την ίδρυση και λειτουργία αυτών των κέντρων κατάρτισης, συστάθηκε επιτροπή αξιολόγησης και ελέγχου των κολεγίων, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι τόσο από τα πανεπιστήμια, όσο και από τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, με στόχο τη χαρτογράφηση των υφιστάμενων κολεγίων στην Ελλάδα.

Στην πορεία όμως ο εκπρόσωπος των Α.Ε.Ι. –μοναδικό μέλος διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού στην επιτροπή–, ο πρόεδρος του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών καθηγητής Θεόδωρος Φορτσάκης, παραιτήθηκε από τη θέση του, διατυπώνοντας ενστάσεις στον τρόπο λειτουργίας της.

Το δρόμο της παραίτησης ακολούθησε και ο εκπρόσωπος εκπαιδευτικού προσωπικού των Τ.Ε.Ι. Οι αντικαταστάτες που ορίστηκαν από την προηγούμενη ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας στη θέση τους –ο καθηγητής τραπεζικής διοίκησης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου Δημήτριος Βασιλείου και η κ. Αλεξάνδρα Αδάμη– αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους, επισημαίνοντας αμφότεροι «τις αρχές των ιδρυμάτων τους να υποδεικνύουν τα ίδια τους εκπροσώπους τους στην επιτροπή».

«Πάγωσαν» οι άδειες

Ωστόσο, παρά το γεγονός της ελλιπούς σύνθεσης της αρμόδιας επιτροπής, ο πρώην υπουργός Άρης Σπηλιωτόπουλος προχώρησε σε χορήγηση αδειών λειτουργίας σε κολέγια 4 ημέρες πριν από τις εκλογές.

Η αντίδραση των ελληνικών πανεπιστημίων υπήρξε καθολική, ενώ η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού έκανε λόγο για «πράξη που ελέγχεται ως πολιτικά ανήθικη και εγείρει εύλογα ερωτηματικά για αδιαφανείς και περιέργες διασυνδέσεις με τους “κολεγιάρχες” επιχειρηματίες». Σύσσωμη η πανεπιστημιακή κοινότητα διατύπωσε τις επιφυλάξεις της για τη συνταγματικότητα της υπουργικής απόφασης, ενώ επεσήμανε τις αρνητικές εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και κοινωνικές συνέπειες που αυτή θα επιφέρει.

Η Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π. έχει ήδη προσφύγει στο Συμβούλιο Επικρατείας κατά της αδειοδότησης των κολεγίων.

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν τονίσει την ανάγκη βελτίωσης της παρεχόμενης δημόσιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, η οποία όμως δεν επιτυγχάνεται ούτε εισάγοντας την ιδιωτική πρωτοβουλία στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης ούτε με εγχειρήματα που περιπλέκουν το τοπίο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και θέτουν σε κίνδυνο τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των ελληνικών πανεπιστημίων.

Ελπίζοντας σε μια νέα αρχή...

Η νέα υπουργός σε μια από τις πρώτες της ενέργειες ήταν να «παγώσει» την ισχύ των αδειών που δόθηκαν από την προηγούμενη ηγεσία του υπουργείου και να υπογραμμίσει την ανάγκη επανεξέτασης των φακέλων και των αδειών λειτουργίας που χορηγήθηκαν.

Επιπλέον, με αισιοδοξία έγινε δεκτή η δήλωση της υπουργού για την «ανάγκη μιας συνολικής πολιτικής που αφορά και στην Ευρώπη, αλλά και σε εθνικό επίπεδο, για κριτήρια, για διαδικασίες ελέγχου και πιστοποίησης στο σύνολο της μεταλυκειακής ιδιωτικής εκπαίδευσης, στην οποία ανήκουν τα κολέγια».

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν τονίσει την ανάγκη βελτίωσης της παρεχόμενης δημόσιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, η οποία όμως δεν επιτυγχάνεται εισάγοντας την ιδιωτική πρωτοβουλία στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης και με εγχειρήματα που περιπλέκουν το τοπίο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και θέτουν σε κίνδυνο τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των ελληνικών πανεπιστημίων.

Αντίθετα τα πανεπιστήμια στη θεσμική εξίσωσή τους με τα Τ.Ε.Ι.

Εξάλλου σε εξέλιξη βρίσκεται και η προπαρασκευή του νομοσχεδίου που αφορά στη «ρύθμιση θεμάτων του πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης».

Βασικά σημεία διαφωνίας μεταξύ της προηγούμενης ηγεσίας του υπουργείου και των πανεπιστημίων ήταν αφενός η προωθούμενη μονομερής αναγνώριση των τίτλων σπουδών των Τ.Ε.Ι. από το Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Σ.Α.Τ.Ε.) χωρίς τη γνωμοδότηση του αντίστοιχου της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και αφετέρου η προσπάθεια «συνεργασίας» Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. μέσω της μερικής ενσωμάτωσης ορισμένων τεχνολογικών ιδρυμάτων σε ομοειδή πανεπιστημιακά αλλά και μέσω της από κοινού κατάστροφης του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών σε περιπτώσεις που κρίνεται εφικτό.

Οι πρυτάνεις των ελληνικών πανεπιστημίων εξέφρασαν έντονα την αντίθεσή τους και ζήτησαν τη διενέργεια συζήτησης για όλα τα θέματα. Κατέστησαν επίσης σαφές ότι δεν αντιτίθενται στην αναβάθμιση των Τ.Ε.Ι. αλλά στη θεσμική εξίσωσή τους με τα πανεπιστήμια, η οποία εύλογα θα δημιουργήσει σοβαρά εκπαιδευτικά, επαγγελματικά και κοινωνικά προβλήματα.

Αντιδρούν τα πολυτεχνεία και το Τ.Ε.Ε.

Το προσχέδιο νόμου για την «ανωτατοποίηση» των Τ.Ε.Ι. περιείχε αρκετές διατάξεις που προκάλεσαν αντιδράσεις και έντονο προβληματισμό για τις προθέσεις της προηγούμενης ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας. Η επιχειρούμενη «ταύτιση» των τεχνολογικών ιδρυμάτων με τα πανεπιστήμια «θα έχει αρνητικές συνέπειες τόσο ως προς το κύρος και την αξιοπιστία της παρεχόμενης πανεπιστημιακής εκπαίδευσης όσο και ως προς την κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων και διπλωματούχων των πανεπιστημιακών σχολών. Παράλληλα,

Οι πρυτάνεις των ελληνικών πανεπιστημίων κατέστησαν σαφές ότι δεν αντιτίθενται στην αναβάθμιση των Τ.Ε.Ι. αλλά στην θεσμική εξίσωσή τους με τα πανεπιστήμια, η οποία εύλογα θα δημιουργούσε σοβαρά εκπαιδευτικά, επαγγελματικά και κοινωνικά προβλήματα.

αναμένεται να δημιουργηθεί σύγχυση και προβληματισμός για την ανάγκη ύπαρξης αυτών των ιδίων των Τ.Ε.Ι.».

Οι πολυτεχνικές σχολές της χώρας υπογράμμισαν σε κοινή ανακοίνωσή τους ότι «η πιθανή ταύτιση των πανεπιστημίων με τα Τ.Ε.Ι. θα δημιουργήσει ένα κενό στην τεχνολογική εκπαίδευση, το οποίο θα κληθεί η ίδια η πολιτεία να καλύψει με τη δημιουργία νέων Τ.Ε.Ι., εκτός κι αν ο στόχος είναι η κάλυψη του εν λόγω κενού από επερχόμενα ιδιωτικά μορφώματα». Ταυτόχρονα, επισήμαιναν ότι «ο ρόλος των πανεπιστημίων είναι να προάγουν την επιστήμη και την έρευνα και πως τα Τ.Ε.Ι. αποσκοπούν στην εκπαίδευση τεχνολόγων και τεχνικών».

Στην ανακοίνωση τόνιζαν ακόμη ότι το συγκεκριμένο νομοσχέδιο προωθώντας μια αμφίβολη και αγνώστων προθέσεων «συνεργασία», χωρίς να έχει προηγηθεί στρατηγικός σχεδιασμός, «καθιστά διάτρητα τα διπλώματα των πολυτεχνείων πενταετούς διάρκειας σπουδών, που δεν είναι δυνατό να ισοτιμηθούν με τα πτυχία των Τ.Ε.Ι. διάρκειας τριάντι ετών».

Στη ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το οποίο έκανε λόγο για προσπάθεια «προσβολής του δημόσιου συμφέροντος και της ανώτατης δημόσιας παιδείας», σε συνέντευξη Τύπου που συνδιοργάνωσε με το Γεωτεχνολογικό Επιμελητήριο (Γεω.Τ.Ε.Ε.) και εκπροσώπους των μηχανικών δημοσίων υπαλλήλων (Ε.Μ.Δ.Υ.Δ.Α.Σ.). Παράλληλα, ο εκπρόσωπος του Γεω.Τ.Ε.Ε., καταγγέλλοντας την ισοπεδωτική λογική για τον κλάδο των γεωπόνων, τόνισε πως «κάθε χρόνο αποφοιτούν από τα Α.Ε.Ι. 1.200 επιστήμονες γεωπόνοι, ενώ από τα Τ.Ε.Ι. 9.000 αντίστοιχοι τεχνολόγοι».

Ο πρώην υπουργός παιδείας Άρης Σπηλιωτόπουλος υποχωρώντας από τις αρχικές του θέσεις επανέφερε το καθεστώς συναρμοδιότητας (αναιρώντας την αποκλειστικότητα του Υπ.Ε.Π.Θ.) με άλλα υπουργεία σε ό,τι αφορά την αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων Τ.Ε.Ι.

Έτσι, «η επαγγελματική κατοχύρωση των αποφοίτων των Τ.Ε.Ι. θα καθορίζεται έπειτα από τη γνωμοδότηση της κοινής συνεδρίασης του Σ.Α.Π.Ε. και του Σ.Α.Τ.Ε. και με τα προεδρικά διατάγματα, τα οποία θα εκδίδονται κάθε φορά από το Υπ.Ε.Π.Θ. αλλά και τα συναρμόδια υπουργεία».

Η πρώτη έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης, την οποία κατάρτησε η –αρμόδια για την αξιολόγηση– Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας, «ενοχοποιεί» την πολιτεία, επιδοκμάζοντας ταυτόχρονα το υψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο του προσωπικού και της έρευνας.

Ελπίζοντας
σε μια νέα αρχή...

Και για την αξιολόγηση...

Το πολύπαθο ζήτημα της αξιολόγησης των πανεπιστημίων, το οποίο είχε ξεσηκώσει αντιδράσεις πριν από τέσσερα χρόνια, συνεχίζει να αποτελεί ερωτηματικό ως προς την πορεία της υλοποίησής του.

Η πρώτη έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης, την οποία κατάρτισε η Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας, «ενοχοποιεί» την πολιτεία, καθώς την εγκαλεί για «αδιαφορία όσον αφορά στην προώθηση τροποποιήσεων του ιδρυτικού της νόμου», ενώ ταυτόχρονα αναφέρεται σε «γραφειοκρατικές αγκυλώσεις που θέτουν σε κίνδυνο την πρόοδο της αξιολόγησης στην ανώτατη εκπαίδευση». Μάλιστα, τα ελληνικά τμήματα αξιολογούνται θετικά σε ό,τι αφορά στην επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων - διπλωματούχων, στην αριστεία, στην έρευνα και στο υψηλό επίπεδο των ακαδημαϊκών προσόντων του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού. Με έμφαση όμως επισημαίνονται τα προβλήματα που σχετίζονται με τις ελλείψεις σε διδακτικό, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό αλλά και στις υποδομές, για τα οποία η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει κρούσει πολλές φορές τον κώδωνα του κινδύνου και έχει αξιώσει την ορθολογιστική χρηματοδότηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι η νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας έχει μπροστά της πληθώρα θεμάτων με τα οποία θα πρέπει να ασχοληθεί εκ νέου. Η νέα υπουργός είναι σκόπιμο να εισακούσει τα μακροχρόνια αιτήματα της πανεπιστημιακής κοινότητας και να ενστερνιστεί τις ανησυχίες για τον κίνδυνο απαξίωσης του δημόσιου πανεπιστημίου και των τίτλων σπουδών που αυτό χορηγεί.

ΤΟ Α.Π.Θ. ΥΠΟΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΕΤΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΕΝΑ ΕΥΡΥ ΔΙΚΤΥΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Τα νέα του μέλη, τους πρωτοετείς φοιτητές που πέτυχαν την εισαγωγή τους σε κάποιο από τα 42 τμήματά του, «υποδέχεται» το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το μεγαλύτερο πανεπιστήμιο της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Έπειτα από μια συνεχή και επίπονη προσπάθεια, αυτήν της προετοιμασίας και της επιτυχίας στις εισαγωγικές εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι νέοι φοιτητές του Α.Π.Θ. ξεκινούν μια καινούρια πορεία στη ζωή τους.

Σύμμαχό τους στην προσπάθεια αυτή θα έχουν τον ίδιο τους τον εαυτό αλλά και τα υπόλοιπα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, φοιτητές και καθηγητές, με τους οποίους θα έχουν την ευκαιρία τόσο της ανταλλαγής και της συνδιαμόρφωσης επιστημονικών και κοινωνικών απόψεων, όσο και της ενδυνάμωσης του συλλογικού πνεύματος και της έννοιας της αλληλεγγύης. Εξάλλου, αυτός ακριβώς είναι ο πολυδιάστατος ρόλος και προορισμός του δημόσιου πανεπιστημίου, ο οποίος

δεν περιορίζεται στη στείρα αποκομιδή γνώσεων και στην απόκτηση ενός πτυχίου ή διπλώματος, αλλά επεκτείνεται στην ανάδειξη της παιδείας ως εργαλείου για την εμφύσηση της κριτικής σκέψης και του κοινωνικού, ανθρωποκεντρικού πνεύματος στους μελλοντικούς επιστήμονες.

Η χαρά της επιτυχίας ενός πρωτοετούς φοιτητή μετριάζεται από διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζει στην κατεύθυνση της εξοικείωσης με το νέο περιβάλλον της καθημερινότητάς τους. Το Α.Π.Θ. στέκεται αλληλέγγυο στην προσπάθεια άρσης αυτών των προβλημάτων μέσω ενός σύνθετου αλλά ταυτόχρονα εύκολου στη χρήση δικτύου υπηρεσιών. Έτσι, οι αρχές και οι φορείς του πανεπιστημίου δημιουργούν ένα οργανωμένο πλαίσιο για την ομαλή ένταξή τους στη φοιτητική κοινότητα και την εξασφάλιση λειτουργικής διάρκειας φοίτησής τους.

Ανεύρεση κατοικίας - Φοιτητικές εστίες

Η πρώτη τροχοπέδη με την οποία έρχεται αντιμέτωπος ένας πρωτοετής φοιτητής είναι η ανεύρεση κατοικίας. Στο χώρο των ακινήτων έχει διαμορφωθεί μια κατάσταση που χαρακτηρίζεται –όχι λίγες φορές– από αυθαιρεσίες και παραλογισμό. Η διά-

Οι πρωτοετείς στην αφετηρία των σπουδών τους

Ρεπορτάζ
Δημήτρης Κρανιώτης

Το Α.Π.Θ. στέκεται αλληλέγγυο στην προσπάθεια άρσης των δυσκολιών και των προβλημάτων που είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν οι νέοι φοιτητές μέσω ενός σύνθετου αλλά ταυτόχρονα εύκολου στη χρήση δικτύου υπηρεσιών.

*Η μία από τις φοιτητικές εστίες
για τους φοιτητές του Α.Π.Θ.,
που βρίσκεται στην περιοχή
των 40 Εκκλησιών.*

Οι πρωτοετείς στην αφετηρία των σπουδών τους

σπαρτη προσφορά πληροφοριών αλλά κυρίως τα σχετικά υψηλά μισθωτήρια των μικρών διαμερισμάτων, που προορίζονται κυρίως για ενοικίαση από φοιτητές, έχουν ως εύλογο αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός κλίματος δυσφορίας και απογοήτευσης στους νέους φοιτητές.

Προκειμένου να συμβάλει στη εξομάλυνση αυτής της κατάστασης, το Α.Π.Θ. διευκολύνει μέσω του Τμήματος Σπουδών την ηλεκτρονική αναζήτηση των διαθέσιμων κατοικιών σε ειδική ιστοσελίδα που έχει δημιουργηθεί γι' αυτό το σκοπό (www.dps.web.auth.gr). Σ' αυτήν, οι ενδιαφερόμενοι ιδιοκτήτες των ακινήτων μπορούν να συμπληρώσουν την αναρτημένη σχετική «φόρμα» στοιχείων των διαμερισμάτων που διατίθενται προς ενοικίαση, ενώ οι φοιτητές είναι σε θέση να έχουν εποπτική εικόνα των στοιχείων τους, όπως εμβαδό κάτοψης, περιοχή, διαθέσιμες υπηρεσίες και τιμή μισθωτηρίου, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους.

Βέβαια για τους φοιτητές του Α.Π.Θ. λειτουργούν τρεις φοιτητικές εστίες (www.auth.gr/students/services/housing) στην περιοχή των 40 Εκκλησιών και δύο παραρτήματα στην Καλαμαριά και στο πρώην ξενοδοχείο «Εγνατία». Αυτές οι εστίες, οι οποίες ανήκουν διοικητικά στο Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, έχουν συνολική δυναμικότητα 1.740 κλινών, διαθέτουν αίθουσα τελετών και αθλοπαιδιών, ενώ στεγάζουν επίσης χώρους εστιατορίων, αναγνωστήρια, καφετέρια κ.ά. Πρωταρχικός στόχος είναι η κατοίκηση των διαθέσιμων διαμερισμάτων από προπτυχιακούς ή μεταπτυχιακούς φοιτητές πολυμελών οικογενειών ή οικογενειών με χαμηλό εισόδημα.

*Η Πανεπιστημιακή Φοιτητική
Λέσχη, της οποίας οι
υποδομές και οι εγκαταστάσεις
αναβαθμίστηκαν με έξοδα
της Εταιρείας Αξιοποίησης
και Διαχείρισης Περιουσίας
του Α.Π.Θ., αποτελεί μία από
τις πλέον αναγνωρισμένες
υπηρεσίες του ιδρύματος και
είναι επιφορτισμένη με τη σίτιση
των δικαιούχων φοιτητών.*

Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη

Η Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη (www.auth.gr/students/services/board) αποτελεί αυτοδιοικούμενο νομικό πρόσωπο και στεγάζεται σε ιδιαίτερο κτίριο στα ανατολικά της πανεπιστημιούπολης. Είναι επιφορτισμένη με τη σίτιση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των φοιτητών του Α.Π.Θ. και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ενώ διαθέτει εστιατόριο, υγειονομική υπηρεσία, καφετέρια, κουρέιο και κομμωτήριο. Καθημερινά σιτίζονται σ' αυτήν περίπου 12.000 φοιτητές, ενώ διαθέτει και δύο μικρές αίθουσες για τη σίτιση μελών του προσωπικού του Α.Π.Θ.

Στηρίζει επίσης τη διοργάνωση καλλιτεχνικών, πολιτιστικών, αθλητικών και άλλων εκδηλώσεων και διατηρεί μουσικό τμήμα και χορωδία. Στη Φοιτητική Λέσχη στεγάζονται ακόμη μουσικό τμήμα και φωτογραφικός όμιλος. Παράλληλα, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των φοιτητών, στο χώρο της Λέσχης λειτουργεί το κεντρικό Γραφείο Διασύνδεσης του πανεπιστημίου, καθώς και το γραφείο του συνηγόρου του φοιτητή. Αποτελεί επίσης χώρο διοργάνωσης καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων.

Η Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη είναι επιφορτισμένη με τη σίτιση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των φοιτητών του Α.Π.Θ. και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Με έξοδα της Εταιρείας Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας του Α.Π.Θ. (περίπου 250.000 ευρώ), η Λέσχη αναβάθμισε σε εξαιρετικό βαθμό τις υποδομές της. Εκτός από τη λειτουργία νέας κουζίνας, εγκαταστάθηκαν νέα πλυντήρια πιάτων και σκευών, ενώ έγινε αισθητική αναβάθμιση τόσο των αιθουσών του φοιτητικού συσσιτίου (νέα τραπεζοκαθίσματα, κουρτίνες κ.ά.), όσο και των δύο εισόδων της Λέσχης αλλά και της Υγειονομικής Υπηρεσίας (με ελαιοχρωματισμούς, επιμέλεια φωτισμού και προμήθεια ιατρικού εξοπλισμού για το ιατρείο).

Η Φοιτητική Λέσχη παρέχει τις υπηρεσίες της με υψηλού επιπέδου λειτουργική ασφάλεια, καθώς εφαρμόζεται το σύστημα ανάλυσης κινδύνων (H.A.C.C.P.). Χημικός επιστήμονας (υπεύθυνος εφαρμογής του συστήματος) διενεργεί μακροσκοπικό και μικροβιολογικό έλεγχο, με χρήση πολλαπλών μεθόδων, όπως της ανίχνευσης RNA παθογόνων μικροοργανισμών κ.ά. Στη διαμόρφωση του καθημερινού διαιτολογίου συμβάλλει ειδικός διατροφολόγος - διαιτολόγος του πανεπιστημιακού νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ.

Ωστόσο, το σοβαρό οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Λέσχη εξαιτίας της ανεπάρκειας των απαιτούμενων κονδυλίων, έθεσε φέτος προς στιγμήν σε κίνδυνο την κανονική λειτουργία της. Το πρόβλημα ξεπεράστηκε έπειτα από πρωτοβουλία των πρυτανικών αρχών και με την ομόφωνη γνώμη της συγκλήτου μέσω της δραστηρικής οικονομικής ενίσχυσής της εκ μέρους του ίδιου του Α.Π.Θ., επιτρέποντας τη διεξαγωγή της κανονικής σίτισης των χιλιάδων δικαιούχων φοιτητών του ιδρύματος από τις 21 Σεπτεμβρίου.

Υγειονομική περίθαλψη φοιτητών

Παράλληλα, στους χώρους της Λέσχης λειτουργεί υγειονομική υπηρεσία, η οποία μεριμνά για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των φοιτητών του Α.Π.Θ. και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (www.auth.gr/students/services/health). Η υγειονομική περίθαλψη των φοιτητών παρέχεται δωρεάν, μέσω του προϋπολογισμού του πανεπιστημίου ή της Φοιτητικής Λέσχης και περιλαμβάνει:

- ιατρική εξέταση,
- νοσοκομειακή εξέταση,
- φαρμακευτική περίθαλψη,
- παρακλινικές εξετάσεις,
- εξέταση στο σπίτι,
- τοκετούς,
- φυσιοθεραπεία,
- οδοντιατρική περίθαλψη και
- ορθοπεδικά είδη.

Οι πρωτοετείς στην αφετηρία των σπουδών τους

Κάθε φοιτητής μπορεί να είναι κάτοχος ενός ατομικού βιβλιαρίου υγειονομικής περίθαλψης, το οποίο χορηγείται έπειτα από αίτησή του στη γραμματεία του τμήματος και εφόσον αυτός δεν έχει επιλέξει άλλον ασφαλιστικό φορέα. Ο φοιτητής που έχει ανάγκη ιατρικής περίθαλψης μπορεί να προσέρχεται καθημερινά κατά τις εργάσιμες ημέρες σε καθορισμένες ώρες στα ιατρεία της Φοιτητικής Λέσχης ή στο γιατρό της υγειονομικής υπηρεσίας του πανεπιστημίου ή σε συμβεβλημένο με το πανεπιστήμιο γιατρό για να εξετασθεί.

Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής και ψυχολογική υποστήριξη

Καταλυτική συμβολή στην καθημερινή υποστήριξη των φοιτητών του Α.Π.Θ. διαδραματίζει η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής του ιδρύματος, η οποία ιδρύθηκε πριν 12 χρόνια από το πρυτανικό συμβούλιο με στόχο να συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν οι φοιτητές, στην ενδυνάμωση της εσωτερικής ζωής του πανεπιστημίου και στη σύνδεση του πανεπιστημίου με την ευρύτερη κοινωνία (<http://www.auth.gr/students/services/spc> και www.auth.gr/spc).

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής, όντας ένα από τα κομβικά πανεπιστημιακά όργανα, προσφέρει:

- υποστήριξη σε φοιτητές με ειδικές ανάγκες,
- επικοινωνία με ξένους φοιτητές του Α.Π.Θ.,
- ενημέρωση σε θέματα πρόληψης και φροντίδας υγείας και προβληματισμό σε θέματα της σύγχρονης κοινωνίας και ζωής,
- συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη (Κε.Συ.Ψ.Υ.),
- καλλιέργεια των σχέσεων του Α.Π.Θ. με την ευρύτερη κοινωνία,
- προβολή των σχετικών με τους παραπάνω στόχους δραστηριοτήτων του Α.Π.Θ.

Μάλιστα, λειτουργεί τηλεφωνική γραμμή εξυπηρέτησης (2310/99-1376), που απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, φοιτητές με αναπηρία, αλλοδαπούς φοιτητές

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ

Ο φοιτητής έχει δικαιώματα!

Ένας πρωτοποριακός θεσμός λειτουργεί στο Α.Π.Θ. από το 2006 με απόφαση της συγκλήτου: Ο συνήγορος του φοιτητή. Το Γραφείο Συνηγόρου του Φοιτητή, το οποίο αποτελεί διοικητική υπηρεσία, με τη μορφή αυτοτελούς υπηρεσιακής μονάδας, λαμβάνει και συζητά καταγγελίες, ανησυχίες, διαμαρτυρίες παράπονα ή άλλα προβλήματα, και λειτουργεί καταλυτικά για την επίλυσή τους σε ουδέτερη, ανεξάρτητη, εμπιστευτική και άτυπη βάση.

Σκοπός της λειτουργίας του γραφείου είναι η προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης –χωρίς καμία απολύτως διάκριση– και η προάσπιση των δίκαιων συμφερόντων της φοιτητικής κοινότητας. Έχει ως κύρια αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ φοιτητών (ή προσώπων που απώλεσαν ή επιδιώκουν να λάβουν τη φοιτητική ιδιότητα) και όλων των ακαδημαϊκών και διοικητικών υπηρεσιών και οργάνων του ιδρύματος για την προστασία των δικαιωμάτων των φοιτητών, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

Το Γραφείο Συνηγόρου του Φοιτητή έχει επίσης ως αποστολή:

- την ενημέρωση του φοιτητή σχετικά με τα δικαιώματα και τα προνόμια που έχει ως μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας,
- την παροχή εμπιστευτικών συμβουλών σχετικά με το ζήτημα που τον απασχολεί και
- την παροχή σχετικών πληροφοριών για τον τρόπο επίλυσής του.

Η λειτουργία του γραφείου στηρίζεται στις αρχές της ουδετερότητας, της ανεξαρτησίας, της εμπιστευτικότητας και του άτυπου της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Η σχέση του Συνηγόρου του Φοιτητή με την ανεξάρτητη αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη ρυθμίζεται από την υπογραφή σχετικού μνημονίου συνεργασίας μεταξύ αυτής και του Α.Π.Θ.

Δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του θέματα που ανάγονται σε επιστημονική κρίση, ενώ δεν συμμετέχει σε συνδικαλιστικές διαφωνίες.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ «THEMA» (ΦΩΤ. Θ. ΚΑΤΖΑΝΑΣ)

αλλά και σε όλη τη φοιτητική κοινότητα του ιδρύματος.

Παρέχει ενημέρωση σχετικά με προγράμματα εξεταστικών περιόδων, μεταπτυχιακά προγράμματα, κατατακτήριες εξετάσεις, αιτήσεις μετεγγραφών, επιδόματα στέγασης και σίτισης, εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο Α.Π.Θ. αλλά και εκδηλώσεις και ημερίδες που οργανώνονται από την Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής.

Όσον αφορά ειδικότερα τη συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη των φοιτητών, αυτή προσφέρεται από το ειδικό αρμόδιο κέντρο που έχει συσταθεί, το Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (Κε.Συ.Ψ.Υ.) (www.auth.gr/students/services/kesypsy).

Το Κε.Συ.Ψ.Υ. παρέχει δωρεάν συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη –ατομικά ή ομαδικά– επάνω σε θέματα που σχετίζονται:

- με τη συναισθηματική, κοινωνική και ακαδημαϊκή ζωή των φοιτητών,
- με το άγχος,
- με τις πιθανές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στους κόλπους της οικογένειας ή στις σχέσεις τους με τους άλλους,
- με τη σεξουαλικότητα,
- με ψυχοσωματικά συμπτώματα και
- με δυσκολίες προσαρμογής,

με στόχο την πλήρη και ομαλή συμμετοχή τους στην πανεπιστημιακή ζωή.

Το Κε.Συ.Ψ.Υ. διοργανώνει επίσης σεμινάρια και ομιλίες με στόχο την καλλιέργεια των πρακτικών δεξιοτήτων που βοηθούν το άτομο στη διαχείριση του άγχους, στην οργάνωση της μελέτης, στην προετοιμασία του για τις εξετάσεις και στη βελτίωση των διαπροσωπικών του σχέσεων. Λειτουργεί στο χώρο του υγειονομικού σταθμού της Φοιτητικής Λέσχης.

Ταμείο Υποστήριξης Φοιτητών

Πρόσφατα, από το ακαδημαϊκό έτος 2005 - 2006, το Α.Π.Θ. προχώρησε –έπειτα από απόφαση της συγκλήτου– στη σύσταση ειδικού ταμείου υποστήριξης των φοιτητών του ιδρύματος με σκοπό την ηθική και υλική ενίσχυσή τους και την κάλυψη έκτακτων αναγκών που δεν μπορούν οι ίδιοι να αντιμετωπίσουν (www.auth.gr/students/services/funding).

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής του Α.Π.Θ. είναι αρμόδια για την ενημέρωση των φοιτητών σε θέματα πρόληψης και φροντίδας υγείας και για τον προβληματισμό σε θέματα της σύγχρονης κοινωνίας και ζωής, ενώ παρέχει υποστήριξη σε φοιτητές με ειδικές ανάγκες και συμβάλλει στην καλύτερη προσαρμογή των αλλοδαπών φοιτητών.

Οι πρωτοετείς στην αφετηρία των σπουδών τους

Οι έκτακτες ανάγκες των φοιτητών εγκρίνονται από αρμόδια επιτροπή και αφορούν:

- χρηματική βοήθεια, σε φοιτητές που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις και νοσηλεύονται σε νοσοκομεία ή αναρρώνουν,
- οικονομικό επίδομα σε περίπτωση έκτακτων αναγκών σε φοιτητές που περιέρχονται σε δύσκολη οικονομική θέση –έστω και παροδικά– λόγω οικογενειακών πληγμάτων, εξαιτίας των οποίων κινδυνεύει η συνέχιση των σπουδών τους και
- οικονομικό επίδομα στην περίπτωση μερικής απασχόλησης για την εξυπηρέτηση αναγκών του πανεπιστημίου.

Οι πόροι του ταμείου προέρχονται μεταξύ άλλων από δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες του πανεπιστημίου αλλά και από την επιχορήγηση της Εταιρείας Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας του Α.Π.Θ. Επιπλέον έσοδα προέρχονται και από πολιτιστικές, κοινωνικές και άλλες εκδηλώσεις του πανεπιστημίου που καθορίζονται με απόφαση της συγκλήτου ή διοργανώνονται γι' αυτό το σκοπό.

Υποτροφίες σε προπτυχιακούς φοιτητές του ιδρύματος

Η παροχή υποτροφιών από το Τμήμα Σπουδών του Α.Π.Θ. προς Έλληνες και αλλοδαπούς φοιτητές του ιδρύματος κατέχει κυρίαρχη θέση μεταξύ των υπηρεσιών που προσφέρει το ίδρυμα στα μέλη του, καθώς αποτελεί έμπρακτη στήριξη των σπουδών τους, ενώ παράλληλα ενθαρρύνει ανάπτυξη διεπιστημονικών δραστηριοτήτων και συμβάλλει στην κινητικότητα των φοιτητών. Παράλληλα, το Τμήμα Κληροδοτημάτων του ιδρύματος συμβάλλει δραστικά στη χρηματική υποστήριξη των σπουδών των φοιτητών, καθώς χορηγεί υποτροφίες, βραβεία και οικονομικές ενισχύσεις σε προπτυχιακούς φοιτητές από τα έσοδα των κληροδοτημάτων, κληροδοσιών και δωρεών που διαχειρίζεται.

Για τους Έλληνες φοιτητές, το Τμήμα Σπουδών χορηγεί κάθε χρόνο υποτροφίες σε προπτυχιακούς φοιτητές του ιδρύματος, για την παρακολούθηση θερινών μαθημάτων γλώσσας και πολιτισμού –διάρκειας ενός μήνα– σε πανεπιστήμια του εξωτερικού στο πλαίσιο συμφωνιών επιστημονικής συνεργασίας και με την προϋπόθεση της αμοιβαιότητας.

Οι αλλοδαποί - αλλογενείς φοιτητές του Α.Π.Θ. αλλά και οι φοιτητές οικονομικοί μετανάστες μπορούν να τύχουν υποτροφίας για ένα οικονομικό έτος, ενώ είναι δυνατή η ανανέωσή της για τόσα έτη, όσα προβλέπει η πανεπιστημιακή νομοθεσία ως ελάχιστο όριο ετών φοίτησης σε κάθε τμήμα. Επιπλέον, για την παρακολούθηση του θερινού προγράμματος του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας προβλέπονται υποτροφίες σε αλλογενείς και ομογενείς, προπτυχιακούς (και μεταπτυχιακούς) φοιτητές πανεπιστημίων του εξωτερικού.

*Το Τμήμα Σπουδών χορηγεί
κάθε χρόνο υποτροφίες σε
προπτυχιακούς φοιτητές για
την παρακολούθηση μηνιαίων
θερινών μαθημάτων γλώσσας
και πολιτισμού σε πανεπιστήμια
του εξωτερικού στο πλαίσιο
συμφωνιών επιστημονικής
συνεργασίας και με την
προϋπόθεση της αμοιβαιότητας.*

ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Προτάσσουν την αυτονομία τους τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια

Το ελεύθερο πνεύμα και η κριτική στάση έρχονται να κυριαρχήσουν στην ανανεωμένη νέα σύνθεση της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων, όπως διαφάνηκε στην τελευταία σύνοδο που πραγματοποιήθηκε το Σεπτέμβριο στο Γκίσσεν της Γερμανίας.

Με νέα σύνθεση και ανανεωμένο στίγμα ως προς τους στόχους και τις κατευθυντήριες γραμμές της πραγματοποιήθηκε η φθινοπωρινή σύνοδος της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (Ε.Υ.Α.) στο Γκίσσεν της Γερμανίας με θέμα: «*Η διεθνοποίηση πέρα από τα σύνορα της Ευρώπης: Ενδυναμώνοντας την ελκυστικότητα μέσω της παγκόσμιας εταιρικότητας και συνεργασίας*». Στη σύνοδο συμμετείχε η αντιπρύτανης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου ως εκπρόσωπος της Συνόδου Πρυτάνεων των ελληνικών πανεπιστημίων.

Το διαφορετικό κλίμα που αποπνέει η αλλαγή αυτή έγινε αισθητό ήδη από το περιεχόμενο των συζητήσεων και των προτάσεων της συνόδου, μέσω των οποίων σκιαγραφούνται οι άξονες στους οποίους κρίνεται σκόπιμο να κινηθεί η Ε.Υ.Α., προκειμένου να αποτελέσουν τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια πεδίο διεπιστημονικής και διεθνούς συνεργασίας αλλά και πυλώνα ανάπτυξης της κοινωνίας.

Γενικά θέματα

Η αυτονομία της Ένωσης αποτελεί το στίγμα του νέου της συμβουλίου, ενώ ταυτόχρονα τίθεται πλέον επιτακτικά το πρόταγμα για διαφάνεια, αποκατάσταση της ηθικής τάξης και διασφάλισης καθαρών και δημοκρατικών διαδικασιών στα εσωτερικά της Ε.Υ.Α. Πιο συγκεκριμένα, αποτελεί πεποίθηση των μελών της Ένωσης ότι:

- Η Ε.Υ.Α. οφείλει και μπορεί να εκφράζει διαφορετική άποψη από εκείνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής –άποψη την οποία πρέπει να χαρακτηρίζει το ελεύθερο πνεύμα και η κριτική στάση–, προκειμένου να προχωρήσει στη χειραφέτησή της από τη βούληση της τελευταίας.
- Επίσης η Ε.Υ.Α. είναι σκόπιμο να μην αναμειγνύεται στα εσωτερικά των μελών της.

Στη σύνοδο εκφράστηκε έντονη αμφισβήτηση στις κατατάξεις (διεθνείς πίνακες κατατάξεων) που δημοσιεύονται σε ορισμένα διεθνή περιοδικά, επισημαίνοντας την

Προτάσσουν την αυτονομία τους τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια

άκρως κριτική στάση που έχει η Ε.Υ.Α. ως προς την ισχύουσα πραγματικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο τονίστηκε η ανάγκη:

- να οργανωθούν σεμινάρια ώστε να καταρτιστεί ένα κοινά αποδεκτό ευρωπαϊκό σύστημα κατάταξης,
- οι κατατάξεις να συνδέονται ουσιαστικά με την πιστοποίηση της ποιότητας,
- να προσδιοριστούν οι σταθερές αξίες που θα διέπουν τα ερωτηματολόγια και
- να λαμβάνεται υπόψη η ιδιοπροσωπία του κάθε ιδρύματος μέσω της διαφοροποίησης των κριτηρίων ανάλογα με την ιδιαίτερη φύση του.

Έρευνα και εκπαίδευση

Όσον αφορά τη σχέση διδασκαλίας και έρευνας η Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων θεωρεί ότι:

- αποτελεί κυρίαρχη απαίτηση να προάγεται η ικανότητα για την πραγματοποίηση της βασικής έρευνας στα πανεπιστήμια αλλά ταυτόχρονα
- να διασφαλιστεί η στενή σχέση μεταξύ έρευνας και διδασκαλίας και να μην υπάρχει χωριστή θεώρηση, ώστε να αποκτά η έρευνα ουσιαστικό περιεχόμενο.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη σύνοδο σχετικά με το θέμα της αξιολόγησης νέων αιτήσεων (νέα μέλη της Ε.Υ.Α). Στην κατεύθυνση αυτή, η Ένωση πρόκρινε:

- τη θέσπιση από πλευράς των εθνικών συνόδων των πρυτάνεων καθαρών και διαφανών όρων ως προς τα πανεπιστήμια που προτείνουν να γίνουν μέλη της Ένωσης,
- την εστίαση στην ποιότητα και κατά συνέπεια την αποδοχή των «ισχυρών» ιδρυμάτων, ενώ τα νέα πανεπιστήμια ή εκείνα που δεν πληρούν ακόμη τα κριτήρια οφείλουν να κάνουν υπομονή.
- την ανάγκη κλήσης του αντίστοιχου πρύτανη στο συμβούλιο της Ένωσης για συζήτηση και διευκρινίσεις, όταν μια αίτηση κατατάσσεται στην κίτρινη κατηγορία.

Επίσης στη σύνοδο επισημάνθηκε η ανάγκη για τον πολλαπλασιασμό των χορηγούμενων από την Ένωση οδηγιών προς τα μέλη της, με στόχο την ενδυνάμωση της απευθείας ενημέρωσης και την εξάλειψη της πιθανής αίσθησης επιβολής των αποφάσεων.

Η κινητικότητα φοιτητών μεταξύ των χωρών

Σχετικά με την κινητικότητα, τονίστηκε ότι αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα στην κατεύθυνση προς τη διεθνοποίηση και κρίθηκε σκόπιμη η συγκεκριμενοποίηση της λειτουργίας της κινητικότητας, καθώς έως το 2020 η κινητικότητα πρέπει να αφορά το 20% των φοιτητών κάθε ιδρύματος, ενώ παράλληλα αφορά τους διδάσκοντες, τους ερευνητές και τα διοικητικά στελέχη των πανεπιστημίων.

Σημαντικά θέματα που άπτονται της κινητικότητας είναι επίσης:

- η συνυπογραφή του μαθησιακού στόχου κάθε ανταλλαγής,
- η δήλωση της πρόθεσης επιστροφής, ώστε να αποκλείεται η μετανάστευση,
- η εξασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των αλλοδαπών φοιτητών (υπήρξε παρέμβαση εκπροσώπου φοιτητών που διατύπωσε σχετικό πλαίσιο διεκδίκησης) τόσο ως προς τα δικαιώματά τους (ασφάλιση, υγεία κ.ά.) όσο και ως προς τις υποχρεώσεις τους και
- η προώθηση της εικονικής (ηλεκτρονικής) κινητικότητας.

Πάντως, παράλληλα, έγινε σαφές ότι εκτός από τη διευθέτηση των θεμάτων που αφορούν την κινητικότητα καθεαυτή, χρειάζεται να επιτευχθεί άνοιγμα της Ευρώπης και των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων προς τον υπόλοιπο κόσμο (Κίνα, Αφρική και Λατινική Αμερική) χωρίς αυτιστικές συμπεριφορές και να τεθεί η ήπειρός μας στην προοπτική ενός ευρύτερου κόσμου.

Περί διεθνοποίησης

Στο πλαίσιο της συνόδου συζητήθηκε επίσης εκτενώς η έννοια της διεθνοποίησης και η νεοεισαχθείσα έννοια της υπερεθνικότητας.

Όσον αφορά τη διεθνοποίηση, επισημάνθηκε:

- Η εκκρεμότητα ενός σαφούς ορισμού της και η ανάγκη κατάθεσης ορισμένων διευκρινίσεων σχετικά με το ακριβές περιεχόμενό της αλλά και θέσπισης κανόνων και «καλών πρακτικών», ώστε να μην αποτελεί αφηρημένη έννοια.

Η διεθνοποίηση θα είναι ένας από τους βασικότερους στόχους των πανεπιστημίων και μάλιστα πέρα από τα ευρωπαϊκά σύνορα με πρώτη την κινητικότητα διδασκόντων και διδασκομένων που ως στόχος για το 2020 επιδιώκεται να φθάσει το 20% του δυναμικού του κάθε ιδρύματος.

- Η απαίτηση προώθησης της διάκρισης μεταξύ διεθνοποίησης και παγκοσμιοποίησης –η οποία έχει μόνο πολιτικό και οικονομικό περιεχόμενο– ενώ την ίδια στιγμή η διεθνοποίηση –σύμφωνα με την Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων– αποτελεί «κλειδί» για την ποιότητα της έρευνας και της διδασκαλίας.

Σε συνδυασμό με τη διεθνοποίηση συζητήθηκε και η νέα έννοια της υπερεθνικότητας, που αποτελεί ελκυστικότερο δίπολο (διεθνοποίηση - υπερεθνικότητα) από το δίπολο (διεθνοποίηση - απομονωτισμός). Η υπερεθνικότητα δρα συμπληρωματικά προς τη διεθνοποίηση, η οποία χρησιμοποιεί ως επίπεδο αναφοράς τη дуάδα. Και σε σχετική ανακοίνωση η Ε.Υ.Α. αναφέρει:

- ▶ Οφείλουμε να πείσουμε τις κυβερνήσεις και τους κοινωνικούς εταίρους ότι η επένδυση στην εκπαίδευση και την έρευνα έχει να κάνει με την ανάπτυξη.
- ▶ Οφείλουμε να μελετήσουμε τη σχέση του διεθνικού με το υπερεθνικό και να μην αντιπαράθετουμε μόνο τη διεθνικότητα στον απομονωτισμό.
- ▶ Οφείλουμε να κατανοήσουμε ότι δεν είναι όλα υπερεθνικά και ότι κάθε ίδρυμα αναπτύσσει τη δική του στρατηγική.
- ▶ Οφείλουμε να αποκτήσουμε καλύτερη σχέση με τις κοινωνίες. Οι κοινωνίες δεν προάγουν το υπερεθνικό. Τα πανεπιστήμια πρέπει να τολμήσουν ευρύτερες συνεργασίες.
- ▶ Οφείλουμε να τονίσουμε τη συνεργατική όψη των πανεπιστημίων (κοινά προγράμματα). Ο ανταγωνισμός πρέπει να αφορά τα κράτη, όχι τα ιδρύματα.

Παράγοντας διεθνοποίησης

Όσον αφορά τα μοντέλα και τους τρόπους εφαρμογής της διεθνοποίησης διαπιστώθηκε ότι υπάρχει πληθώρα μοντέλων. Σύμφωνα με την Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων, οι κυριότεροι παράγοντες της διεθνοποίησης είναι:

- η αύξουσα αυτονομία των πανεπιστημίων,
- η εναρμόνιση των πανεπιστημίων με τις κοινωνικές ανάγκες
- η διεπιστημονικότητα,
- η εξέταση του ρόλου του προφίλ (ιδιαιτερότητας) κάθε πανεπιστημίου,
- η καθαρότητα και ισοτιμία των σχέσεων μεταξύ των συνεργαζόμενων πανεπιστημίων (το ζήτημα των σχέσεων δικαιόχρησης αποτελεί «αγκάθι» σύμφωνα με την Ένωση και θα απασχολήσει ξανά το συμβούλιο),
- η προαγωγή του διαλόγου σε τρία επίπεδα (πρώτα σε εθνικό και περιφερειακό και έπειτα σε επίπεδο διεθνούς συνεργασίας),
- η κυκλοφορία των υψηλής ποιότητας επιστημόνων,
- η υποκειμενικότητα με την οποία οι εκάστοτε «μεγάλες δυνάμεις» έβλεπαν και

Ανάδειξη των ευρύτερων συνεργασιών μεταξύ πανεπιστημίων αλλά και σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών μπαίνει στην προοπτική της ένωσης και η παράκαμψη της έννοιας του ανταγωνισμού, που αφήνεται πλέον στα κράτη και όχι στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Προτάσσουν την αυτονομία τους τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια

- αντιμετώπιζαν τον υπόλοιπο κόσμο,
- το κόστος της παιδείας, καθώς το χαμηλό κόστος αυξάνει τον αριθμό των αποκλεισμένων,
- η θέσπιση ηθικών αρχών (π.χ. ο σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων).

Στόχος των παραπάνω είναι οι διεθνείς φοιτητές να αποτελέσουν παράγοντες αλλαγής των νοοτροπιών.

Για να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις

Στην ίδια θεματική όμως αναπτύχθηκαν και οι στρεβλώσεις της διεθνοποίησης λόγω μετεγκατάστασης βιομηχανιών (χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Τορίνο, στο οποίο το 40% των καθηγητών διδάσκουν στην αγγλική γλώσσα). Οι μετανάστες πιέζουν για την ταχύτερη απόκτηση πτυχίου με σκοπό την ενσωμάτωση στην κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα, ωστόσο επισημάνθηκε η ανάγκη για:

- την εφαρμογή μιας διαδικασίας διευκόλυνσης, που δεν θα αποβαίνει όμως σε βάρος των ποιοτικών χαρακτηριστικών,
- ενσωμάτωση, απαλείφοντας τη χωριστή διαβίωση, καθώς στην εποχή μας καταργούνται οι αποστάσεις αλλά όχι και οι κουλτούρες,
- ενσωμάτωση της «διαφοράς».

Σχετικά με τη διαχείριση των πόρων διατυπώθηκε η απαίτηση για πραγματική επένδυση των διαθέσιμων χρημάτων και η εξάλειψη του φαινομένου της απλής χρησιμοποίησής τους ελλείψει σαφούς στοχοθεσίας και σχεδίου.

Σχετικά με τη συνθήκη της Μπολόνια

Η συμφωνία της Μπολόνια έχει υπογραφεί έως τώρα από 46 χώρες. Όπως όμως τονίστηκε κατά τη διάρκεια της συνόδου η συγκεκριμένη συνθήκη δεν αποτελεί θέσφατο και στην ανακοίνωση του συμβουλίου μεταξύ άλλων αναφέρονται:

- Σημασία έχουν οι αρχές και όχι τα εργαλεία της «Μπολόνια», ενώ κρίνεται σκόπιμη η επισήμανση των θετικών αλλά και των αρνητικών σημείων που προκύπτουν από την εφαρμογή της.
- Είναι εύλογη και χρήσιμη η ανάγκη για μελέτη της σχέσης «ιδεώδους και πραγματικού» στο συγκεκριμένο θέμα.
- Αποτελεί σημαντικό ζητούμενο η εξέταση των τρόπων ένταξης των ασυμμετριών οι οποίες δημιουργούνται από τις ιδιαιτερότητες του προφίλ κάθε πανεπιστημίου αλλά και εξαιτίας των τοπικών συνθηκών.

Τέλος, προκρίθηκε η απαίτηση αφενός για συσχέτιση της κινητικότητας με μία νέα πνευματική στάση (οι «διεθνείς» φοιτητές να αποτελούν ταυτόχρονα φορείς κουλτούρας και πολιτισμού) και αφετέρου για ισόρροπη ανταλλαγή και όχι για διαφορετική θεώρηση εισερχόμενων και εξερχόμενων φοιτητών.

*Σκεπτικισμός για τη συνθήκη
της Μπολόνια και τάση
αποδέσμευσης από αυτήν με
σεβασμό στις ιδιαιτερότητες του
προφίλ του κάθε πανεπιστημίου.*

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η ποιότητα της παιδείας δεν μετριέται με δείκτες και στατιστικές...

του Περικλή Παυλίδη

λέκτορα
του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

*Το ερευνητικό και διδακτικό
έργο των πανεπιστημίων και
τα πραγματικά αποτελέσματά
του διαχέονται στην κοινωνική
ζωή, σε πληθώρα ανθρωπινων
δραστηριοτήτων και είναι
εξαιρετικά δύσκολο και επισφαλές
να αποτιμηθούν με βάση ποσοτικά
κριτήρια, συγκρίσιμα μεγέθη και
δείκτες αποτελεσματικότητας.*

Η αξιολόγηση των ελληνικών Α.Ε.Ι. αποτελεί ένα από τα πλέον επίμαχα ζητήματα της ακαδημαϊκής ζωής. Εγγράφεται σε ευρύτερες διαδικασίες ριζικής αλλαγής της θέσης και του ρόλου τους στη σύγχρονη οικονομία και την κοινωνία.

Έτσι, η πρόσφατη μεταρρύθμιση της ανώτατης εκπαίδευσης η οποία προτάσσει την πρακτική της αξιολόγησης δεν μπορεί να θεωρηθεί κοινωνικά ουδέτερη, αποβλέπουσα απλώς στην αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων των πανεπιστημίων. Όπως και κάθε μεταρρύθμιση, εκφράζει συσχετισμό κοινωνικών - πολιτικών δυνάμεων, όχι μόνο στο εσωτερικό της χώρας αλλά και διεθνώς.

Η επίκληση της διεθνούς εμπειρίας και των παγκοσμίως υιοθετημένων πρακτικών προς θεμελίωση του εν λόγω εγχειρήματος θα πρέπει να ερμηνευτεί ως αποδοχή του παγκόσμιου συσχετισμού κοινωνικών δυνάμεων, εκπεφρασμένου στις κυρίαρχες πολιτικές άμεσης σύζευξης της ανώτατης εκπαίδευσης με την οικονομία της αγοράς, αναγωγής της ίδιας σε σύνολο μετρήσιμων, ανταγωνιστικών, εμπορεύσιμων υπηρεσιών.

Αξιολόγηση και αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι.

Η αξιολόγηση της ανώτατης εκπαίδευσης, όπως προωθείται από την πρόσφατη μεταρρύθμιση, εισάγει στα Α.Ε.Ι. θεσμούς και δραστηριότητες (όπως οι Α.Δ.Ι.Π., ΜΟ.ΔΙ.Π., ο εκτελεστικός διευθυντής οικονομικών και διοικητικών υποθέσεων, οι τετραετείς προγραμματικές συμφωνίες) οι οποίες υπονομεύουν τους υφιστάμενους θεσμούς και δραστηριότητες αυτοδιοικητικής οργάνωσης της ακαδημαϊκής ζωής.

Φαίνεται να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η αξιολόγηση ως αναστοχασμός επί του ερευνητικού, διδακτικού και διοικητικού έργου της ακαδημαϊκής κοινότητας συνιστά το περιεχόμενο όλων των καθιερωμένων αυτοδιοικητικών πράξεών της.

Η υποστήριξη της αξιολόγησης των Α.Ε.Ι. συνδέεται συχνά με την αναγκαιότητα να ανιχνευθούν, να καταγραφούν και να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα λειτουργίας τους. Όμως κάθε αυτοδιοικητική δραστηριότητα των πανεπιστημιακών τμημάτων και σχολών, είτε αφορά το προσωπικό έργο των μελών Δ.Ε.Π., είτε το πρόγραμμα

Η ποιότητα της παιδείας δεν μετρείται με δείκτες και στατιστικές...

σπουδών είτε τη διαχείριση υλικών και χώρων, συνίσταται, ακριβώς, στην ανάδειξη και αντιμετώπιση των ποικίλων προβλημάτων τους. Δυστυχώς, πολύ συχνά τα λειτουργικά προβλήματα των Α.Ε.Ι. χρονίζουν, όχι επειδή δεν είναι γνωστά, αλλά επειδή απουσιάζουν οι υλικές προϋποθέσεις αντιμετώπισής τους.

Η ιδεολογία της αξιολόγησης των Α.Ε.Ι. επιχειρεί μια αφαίρεση από το κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο δυνατότητες και συμφέροντα που ρυθμίζουν τη λειτουργία τους, μεταθέτοντας αποκλειστικά σε αυτά την ευθύνη για τις επιδόσεις τους. Όπως μετατίθεται στα Α.Ε.Ι. η ευθύνη για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι απόφοιτοί τους στην αγορά εργασίας, ωσάν να καθορίζονταν οι θέσεις εργασίας από τα προγράμματα σπουδών και όχι από την ανεξέλεγκτη κίνηση των παγκόσμιων δυνάμεων της εμπορευματικής οικονομίας.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι το ερευνητικό και διδακτικό έργο των πανεπιστημίων και τα πραγματικά αποτελέσματά του διαχέονται στην κοινωνική ζωή, σε πληθώρα ανθρώπινων δραστηριοτήτων (όχι μόνο οικονομικών, αλλά και κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών) και είναι εξαιρετικά δύσκολο και επισφαλές να αποτιμηθούν με βάση ποσοτικά κριτήρια, συγκρίσιμα μεγέθη, δείκτες αποτελεσματικότητας που θυμίζουν ισολογισμούς επιχειρήσεων.

Η ιδεολογία της αξιολόγησης των Α.Ε.Ι. διακατέχεται από πνεύμα καχυποψίας απέναντι στην ακαδημαϊκή κοινότητα, από αμφιβολίες για την ευσυνειδησία και την υπευθυνότητα των μελών της, από δυσπιστία για τη χρησιμότητα του έργου τους. Αντιμετωπίζει τα Α.Ε.Ι. ως προβληματικές επιχειρήσεις οι οποίες θα πρέπει να εξυγιανθούν και να αναδιοργανωθούν, με τρόπο ώστε να δικαιώνουν τους επενδυθέντες σε αυτές πόρους.

Σε αυτό το πνεύμα επιχειρείται η ενίσχυση του ελέγχου επί των λειτουργιών τους και η στενότερη σύνδεση της δημόσιας χρηματοδότησης με την παραγωγικότητά τους, ενώ συνάμα διαμορφώνονται θεσμοί αξιολόγησης οι οποίοι λειτουργούν παράλληλα προς τα όργανα αυτοδιοίκησης των πανεπιστημίων, χρησιμοποιώντας μάλιστα εξαιρετικά γραφειοκρατικές μεθόδους και διαδικασίες. Η βασική ιδέα είναι ότι όσο αυξάνεται ο έλεγχος επί των δραστηριοτήτων των Α.Ε.Ι., τόσο βελτιώνεται η απόδοσή τους.

Η ασαφής έννοια της ποιότητας

Η επιχειρούμενη αξιολόγηση της ανώτατης εκπαίδευσης εκκινεί από την ιδέα της ποιότητας, στο πνεύμα της οποίας το ερευνητικό και διδακτικό έργο ανάγεται σε συγκρίσιμα - μετρήσιμα μεγέθη, και δοκιμάζεται σε αγώνες ακαδημαϊκού πρωταθλητισμού για την επίτευξη των καλύτερων επιδόσεων. Κυνηγώντας το φάντασμα

Η κυριαρχία της αξιολογικής νοοτροπίας που δίνει έμφαση στην ποσότητα των δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων, στη δημοφιλία των διατυπωμένων απόψεων και στις συχνές παραπομπές στο έργο του κρινόμενου πανεπιστημιακού είναι η άλλη όψη της ολοένα και πιο αυστηρής υπαγωγής του ερευνητικού και διδακτικού έργου σε διαδικασίες μέτρησης - σύγκρισης, ποσοτικής διαφοροποίησης και ιεράρχησης, με αναπόφευκτη την αφαίρεση από τα ποιοτικά του χαρακτηριστικά.

της ποιότητας, τα Α.Ε.Ι. εισέρχονται σε μια κούρσα διαρκούς βαθμολόγησης και σύγκρισης, προκειμένου να διακριθούν και να επιβραβευθούν οι καλύτεροι.

Βέβαια η έννοια της ποιότητας είναι εξαιρετικά ασαφής. Γίνεται εκτενής συζήτηση περί αυτής χωρίς όμως να ορίζεται επακριβώς το νοηματικό της περιεχόμενο. Και είναι ευκόλως κατανοητό ότι η αντίληψη περί ποιότητας δεν μπορεί να είναι σήμερα ενιαία, ούτε εντός των Α.Ε.Ι. ούτε εκτός αυτών.

Υφιστάμενες στην κοινωνία μας διαφορετικές κοινωνικές ανάγκες, αξίες και ιδεολογίες θεμελιώνουν διαφορετικές αντιλήψεις για την αποστολή της ανώτατης εκπαίδευσης, τους σκοπούς της επιστημονικής έρευνας, τη σημασία και το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού έργου και των παιδαγωγικών σχέσεων. Ό,τι λοιπόν από συγκεκριμένη κοινωνική οπτική φαντάζει ως στοιχείο ποιότητας, μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί προβληματικό και επιζήμιο από μian άλλη.

Και ας μη μας διαφεύγει ότι οι ηγεμονικές οικονομικές δυνάμεις της αγοράς αντιμετωπίζουν την ανώτατη εκπαίδευση και την αποτελεσματικότητά της ως ισχυρό συντελεστή της εμπορευματικής ανταγωνιστικότητας και επιτυχίας. Η δική τους αντίληψη περί ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης είναι αυτή που διαμορφώνει και την ημερήσια διάταξη της εκπαιδευτικής πολιτικής των κυβερνήσεων.

Ο κίνδυνος του κομφορμισμού

Ιδιαίτερα κρίσιμη πτυχή της αξιολόγησης των Α.Ε.Ι. είναι αυτή που αφορά το έργο των μελών Δ.Ε.Π. Εδώ, οι ήδη ισχύουσες μορφές αξιολόγησης επιφέρουν οξύτατο ανταγωνισμό και ανασφάλεια, εγκλωβίζοντας το ενδιαφέρον και τη δραστηριότητα σημαντικού μέρους των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υπολογιστικές κινήσεις τακτικής για την υποστήριξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Η κυριαρχία της αξιολογικής νοοτροπίας που δίνει έμφαση στην ποσότητα των δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων, στη δημοφιλία των διατυπωμένων απόψεων και στις συχνές παραπομπές στο έργο του κρινόμενου πανεπιστημιακού είναι η άλλη όψη της ολοένα και πιο αυστηρής υπαγωγής του ερευνητικού και διδακτικού έργου σε διαδικασίες μέτρησης - σύγκρισης, ποσοτικής διαφοροποίησης και ιεράρχησης, με αναπόφευκτη την αφαίρεση από τα ποιοτικά του χαρακτηριστικά.

Φρονώ ότι με την ενίσχυση της πίεσης των πρακτικών αξιολόγησης προς τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας για αύξηση της «παραγωγικότητάς» τους, το ακαδημαϊκό έργο θα σχεδιάζεται και θα πραγματοποιείται ολοένα και περισσότερο με όρους ποσότητας και δημοφιλίας. Όπως όμως καταμαρτυρεί η ιστορία των επιστημών, δημοφιλείς, πολύ συχνά, είναι το προφανές, το καθιερωμένο και κοινότοπο.

Η περαιτέρω διεύρυνση των θεσμών και διαδικασιών αξιολόγησης του ακαδημαϊ-

Αντί να υιοθετούμε, ελαφρά τη καρδία, εξωτερικές προς τη λογική της επιστημονικής έρευνας και της παιδαγωγίας μεθόδους εργασιακής αποδοτικότητας, αντί απλώς να μετράμε και να συγκρίνουμε τους εαυτούς μας ως δεδομένες και στατικές οντότητες, θα ήταν περισσότερο αναγκαίο να στρέψουμε την προσοχή στη δημιουργία εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας των κατάλληλων συνθηκών και σχέσεων που διαμορφώνουν τα ισχυρότερα εσωτερικά κίνητρα πνευματικής αναζήτησης και παιδαγωγικής προσφοράς.

**Η ποιότητα της παιδείας
δεν μετριέται
με δείκτες και στατιστικές...**

κού έργου, αντί να οδηγήσει στη βελτίωσή του, το πιθανότερο είναι ότι θα καταστήσει περισσότερο κομφορμιστικές τις διαθέσεις των πανεπιστημιακών. Αντί να ελέγξει τα φαινόμενα ιδιοτέλειας και πραγματισμού εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας, με τη δημιουργία συνθηκών που ενθαρρύνουν των ανταγωνισμό θα τα ενισχύσει.

Οι κινητήριες δυνάμεις του ακαδημαϊκού έργου

Τα πανεπιστήμια, ως χώρος επιστημονικής έρευνας, κοινωνικού προβληματισμού και πολιτισμικής δημιουργίας αποτελούν προνομιακό θεσμό διερεύνησης και αναστοχασμού των θεμελιωδών πτυχών της ανθρώπινης ύπαρξης, ανίχνευσης των δυνατοτήτων και προοπτικών της κοινωνίας, αναζήτησης εναλλακτικών σχέσεων των ανθρώπων προς τη φύση και προς αλλήλους. Ως τέτοια συνιστούν πεδίο ενεργοποίησης όχι μόνον ενός ορθολογικού νοείν, αλλά και όλων των μορφών της συνείδησης (ηθικών, αισθητικών, φιλοσοφικών), όλων των δημιουργικών δυνάμεων του ανθρώπου, όλων των στοιχείων της προσωπικότητας (στάσεων ζωής, ιδανικών κ.τ.λ.).

Όταν συζητούμε, λοιπόν, για τη βελτίωση του ερευνητικού και διδακτικού έργου εντός των Α.Ε.Ι. δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε σε ζητήματα της προσωπικότητας του επιστήμονα - ερευνητή και πανεπιστημιακού καθηγητή.

Η αξιολόγηση απλώς μετρά και συγκρίνει διαφορετικές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Δεν επεξεργάζεται ακαδημαϊκά ιδεώδη, δεν διαμορφώνει επιστημονικό και παιδαγωγικό ήθος, δεν καλλιεργεί προσωπικότητες. Στους χώρους όμως του ανθρώπινου πνεύματος οι πραγματικές κινητήριες δυνάμεις της δημιουργίας και προόδου δεν μπορούν να είναι εξωτερικές προς τη συνείδηση και την προσωπικότητα των ανθρώπων, προς τους στόχους ζωής, τις ηθικές αρχές και τα ιδεώδη.

Αντί, λοιπόν, να υιοθετούμε, ελαφρά τη καρδία, εξωτερικές προς τη λογική της επιστημονικής έρευνας και της παιδαγωγίας μεθόδους εργασιακής αποδοτικότητας, αντί απλώς να μετράμε και να συγκρίνουμε τους εαυτούς μας ως δεδομένες και στατικές οντότητες, θα ήταν περισσότερο αναγκαίο να στρέψουμε την προσοχή στη δημιουργία εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας των κατάλληλων συνθηκών και σχέσεων που διαμορφώνουν τα ισχυρότερα εσωτερικά κίνητρα πνευματικής αναζήτησης και παιδαγωγικής προσφοράς. Θα ήταν σημαντικό να ανιχνεύσουμε και να προτάξουμε εκείνες τις κοινωνικές ανάγκες, τους στόχους και τα ιδανικά που παρωθούν σε μεγάλα ερευνητικά και παιδαγωγικά εγχειρήματα, που ενθαρρύνουν τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας να εργαστούν ως καινοτόμοι ερευνητές, τολμηροί στοχαστές, εμπνευσμένοι και αφοσιωμένοι δάσκαλοι.

*Τα πανεπιστήμια ως χώρος
επιστημονικής έρευνας,
κοινωνικού προβληματισμού
και πολιτισμικής δημιουργίας,
αποτελούν προνομιακό θεσμό
διερεύνησης και αναστοχασμού
των θεμελιωδών πτυχών
της ανθρώπινης ύπαρξης,
ανίχνευσης των δυνατοτήτων
και προοπτικών της κοινωνίας,
αναζήτησης εναλλακτικών
σχέσεων των ανθρώπων προς τη
φύση και προς αλλήλους.*

Η ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΓΙΑ ΙΣΟΡΡΟΠΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η πολυπολιτισμικότητα αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο σε μια δημοκρατική και πολυφωνική κοινωνία. Υποδηλώνει την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπων με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά που συνυπάρχουν, διατηρούνται και αναδεικνύονται, χωρίς να κινδυνεύουν να αφομοιωθούν, να περιθωριοποιηθούν ή να αποτελέσουν στοιχεία αποκλεισμού των επιμέρους μειονοτικών πληθυσμών ή ακόμη και αφορμή για την ανάπτυξη φοβιστικών συνδρόμων.

Το «διαφορετικό» και το «ίδιο»...

Η πολυπολιτισμικότητα στην κοινωνία ξεκινάει από την πολυπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση. Και εκεί αυτή επιτυγχάνεται, όταν το σχολείο δεν λειτουργεί ως μηχανισμός αφομοίωσης και ισοπέδωσης που επιδιώκει την πολιτισμική και γλωσσική ομοιογένεια, εξαφανίζοντας τη διαφορά, αλλά ως το μέσον που σέβεται το

διαφορετικό και το προστατεύει και το αντιμετωπίζει ως ευκαιρία για όσμωση των πολιτισμών, ως ευκαιρία για ανανέωση και εμπλουτισμό της εθνικής κουλτούρας.

Είναι το ελληνικό σχολείο σήμερα πολυπολιτισμικό; Αντιλαμβάνεται και αποδέχεται το διαφορετικό ή το απορρίπτει και το εξουδετερώνει; Στα ερωτήματα αυτά επιχειρεί να απαντήσει το αφιέρωμα αυτού του τεύχους.

Και στη δική μας κοινωνία, αυτήν του μεγαλύτερου πανεπιστημίου της χώρας, του Α.Π.Θ., υπάρχει η έννοια της πολυπολιτισμικότητας ή χάνεται μέσα από πράξεις και συμπεριφορές, που αντικαθρεπτίζουν την ίδια την κοινωνία μας αντί να επιδρούν σ' αυτήν και να την επηρεάζουν;

Το πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, στο οποίο φοιτούν πολλοί αλλοδαποί φοιτητές, έχει αναπτύξει δραστηριότητες που προωθούν και αναδεικνύουν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας παίζει ένα σημαντικό ρόλο στην ένταξη των αλλοδαπών φοιτητών στη ζωή της Θεσσαλονίκης, διδάσκοντας ελληνικά και υποδεχόμενο τον πολιτισμό των αλλοδαπών φοιτητών. Από την άλλη το Α.Π.Θ. παρακολουθεί τις δραστηριότητες των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και συμμετέχει σ' αυτές μέσω ποικίλων δράσεων, ενώ συνεργάζεται με πανεπιστήμια πολλών χωρών μέσω προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, που στόχο έχουν την ανάδειξη της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας, την κατοχύρωση της διαπολιτισμικής παιδείας και εκπαίδευσης. Και ο στόχος αυτός αποδεικνύεται ότι δεν είναι πάντα εύκολος, αντίθετα απαιτεί μακροχρόνιες και επίμονες προσπάθειες...

ΒΑΣΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η πολυπολιτισμικότητα πρόκληση για μια ισόρροπη ανάπτυξη της κοινωνίας

της **Αναστασίας Κεσίδου**

λέκτορα
του Τμήματος Φιλοσοφίας
και Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

Ο όρος «πολυπολιτισμικότητα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη συνύπαρξη σε μια κοινωνία ατόμων που προέρχονται από διακριτές μεταξύ τους πληθυσμιακές ομάδες με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Την πολυπολιτισμικότητα των σημερινών κοινωνιών συνθέτουν παράγοντες, όπως είναι οι πληθυσμιακές μετακινήσεις που προκύπτουν από την οικονομική και πολιτική μετανάστευση, η παλιννόστηση, η επικράτηση υπερεθνικών οικονομικών συστημάτων (παγκοσμιοποίηση, διεθνοποίηση), η ευρωπαϊκή ενοποίηση, η διεθνής επικοινωνία, η οποία διευκολύνεται από την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών κ.τ.λ. Επίσης στο πολυπολιτισμικό προφίλ των κοινωνιών συμβάλλει αναμφίβολα η ύπαρξη «παραδοσιακών» εθνικών, γλωσσικών, θρησκευτικών ή πολιτισμικών μειονοτήτων στο πλαίσιο ενός κυρίαρχου κράτους.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο συζήτησης ο όρος «πολυπολιτισμικότητα» και τα παράγωγά του έχουν μια *περιγραφική* και *αναλυτική* διάσταση, καθώς αναφέρονται στην παρουσία «διαφορετικών» πληθυσμών στην κοινωνία, οι οποίοι επιθυμούν τη διατήρηση των ιδιαίτερων γλωσσικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών τους. Ωστόσο, ο ίδιος όρος εμπεριέχει συχνά και μια *αξιολογική* και *κανονιστική* διάσταση. Στην περίπτωση αυτή, η πολυπολιτισμικότητα της κοινωνίας δεν διαπιστώνεται απλά, αλλά κρίνεται θετικά. Η διατήρηση και ανάπτυξη της πολυπολιτισμικής κοινωνίας τίθεται ως συνειδητός στόχος, εφόσον η πολυπολιτισμικότητα θεωρείται ως ευκαιρία για πολιτισμικό εμπλουτισμό και ως μοναδική δυνατότητα για την ομαλή και ισόρροπη ανάπτυξη της κοινωνίας. Έτσι, η «πολυπολιτισμικότητα» δεν εξαντλείται

στη διαπίστωση της πολιτισμικής πολυχρωμίας, αλλά αναδεικνύεται σε μια συγκεκριμένη προσέγγιση διαχείρισης της ετερότητας στην κοινωνία.

Η αποδοχή της πολυπολιτισμικότητας και ο κίνδυνος του εκφυλισμού της

Η αναγνώριση της πολυπολιτισμικότητας σε μια κοινωνία απαιτεί τη λήψη μέτρων σε πολιτικό επίπεδο, καθώς στην περίπτωση αυτή γίνεται παραδεκτό ότι η κυρίαρχη κοινωνία και το κράτος θα πρέπει να συμβάλλουν στη διατήρηση και την αναπαραγωγή των πολιτισμικών ομάδων. Πρόκειται για μέτρα εκπαιδευτικής, κοινωνικής και πολιτισμικής πολιτικής ή ακόμη και για την αναγνώριση διαφορετικών δικαιωμάτων για πολίτες που ανήκουν σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες. Αυτό σημαίνει ότι οι δημογραφικές μεταβολές θα πρέπει να συνεπάγονται την κατοχύρωση της πολυπολιτισμικότητας και στο επίπεδο των θεσμών, ώστε να αποφεύγονται κάθε είδους διακρίσεις και να εξασφαλίζεται η ισότιμη κοινωνική ένταξη των πολιτισμικά διαφορετικών.

Ωστόσο, τις περισσότερες φορές η κυρίαρχη ομάδα δεν είναι έτοιμη να αποδεχτεί την πολυπολιτισμικότητα της κοινωνίας, καθώς τείνει να αντιμετωπίζει τους μειονοτικούς πληθυσμούς με ανταγωνιστικό τρόπο. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της ευρέως διαδεδομένης αντίληψης που επικρατεί στις κοινωνίες μας περί αναγκαιότητας για εθνική, γλωσσική και πολιτισμική ομοιογένεια στο πλαίσιο των εθνικών κρατών. Η άμβλυνση της λογικής «ένας πολιτισμός, ένα έθνος, ένα κράτος» που παρατηρείται σήμερα δημιουργεί συχνά πειστικά προβλήματα για τα εθνικά κράτη, τα οποία θέτουν ως βασικό τους στόχο τη διαφύλαξη της εθνικής τους ακεραιότητας. Έτσι, ο επίσημος πολιτικός λόγος περί πολυπολιτισμικότητας συχνά εξαντλείται σε μια απλή ρητορική χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο και δεσμεύσεις, ενώ άλλες φορές απλά εντάσσει την πολυπολιτισμικότητα σε ένα εθνοκεντρικό πλαίσιο, ανάγοντας τις πολιτισμικές διαφορές που υφίστανται στην κοινωνία στο επίπεδο ενός γραφικού φολκλόρ.

Προϋποθέσεις

Προηγουμένως έγινε μια αναφορά στην κανονιστική διάσταση του όρου, σύμφωνα με την οποία η πολυπολιτισμικότητα συνιστά παράλληλα και μία πρόταση διαχείρισης του πολιτισμικού πλουραλισμού. Η συγκεκριμένη αυτή πρόταση συνίσταται στη βασική παραδοχή ότι ο σεβασμός της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και η κοινωνική σταθερότητα θα διασφαλιστούν, μόνον εάν δοθεί στις πολιτισμικές μειονότητες η δυνατότητα να αναπτυχθούν μέσα στην κυρίαρχη κοινωνία επί τη βάση της δικής τους γλώσσας και του δικού τους πολιτισμού. Χωρίς αμφιβολία, μία τέτοια προσέγγιση μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή του κινδύνου της αφομοίωσης των πολιτισμικά διαφορετικών ατόμων και

Όταν τα εθνικά κράτη θέτουν ως βασικό τους στόχο τη διαφύλαξη της εθνικής τους ακεραιότητας, ο επίσημος πολιτικός λόγος περί πολυπολιτισμικότητας συχνά εξαντλείται σε μια απλή ρητορική χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο και δεσμεύσεις, ενώ άλλες φορές απλά εντάσσει την πολυπολιτισμικότητα σε ένα εθνοκεντρικό πλαίσιο, ανάγοντας τις πολιτισμικές διαφορές που υφίστανται στην κοινωνία στο επίπεδο ενός γραφικού φολκλόρ.

**Η πολυπολιτισμικότητα
πρόκληση
για μια ισόρροπη ανάπτυξη
της κοινωνίας**

ομάδων, ο οποίος είναι υπαρκτός.

Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να επισημανθούν και οι περιορισμοί της λογικής της πολυπολιτισμικότητας, η οποία αναγκάζει τα άτομα στην επιλογή μιας αποκλειστικής ταυτότητας από εκείνες που αντιπροσωπεύονται στην πολυπολιτισμική κοινωνία και επιπλέον τείνει να υπερτονίζει τη διαφορά. Τα παραπάνω έχουν –σε κάποιες περιπτώσεις– ως συνέπεια ακόμη και την περιχαράκωση ατόμων και ομάδων με διαφορετικό από το κυρίαρχο πολιτισμικό υπόβαθρο, καθώς και τη δημιουργία παράλληλων κοινωνιών μέσα στην κυρίαρχη κοινωνία.

Το «δέον γενέσθαι» της πολυπολιτισμικότητας

Οι πολιτισμοί, ωστόσο, έχουν δυναμικό και όχι στατικό χαρακτήρα. Στο βαθμό που έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή και αλληλεπίδραση μεταξύ τους, ανταλλάσσουν συνεχώς στοιχεία και εξελίσσονται δημιουργικά. Τη διαδικασία αυτή περιγράφει ένας άλλος όρος, αυτός της «διαπολιτισμικότητας». Ο όρος αυτός εκφράζει το «δέον γενέσθαι», εκείνο δηλαδή στο οποίο η πολυπολιτισμική κοινωνία θα έπρεπε να εξελιχθεί βάσει της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες και σύμφωνα με τις αρχές της «διαπολιτισμικής εκπαίδευσης». Πρόκειται για μια διαφορετική προσέγγιση, η οποία αναγνωρίζει και σέβεται τη διαφορά, υπερβαίνει τη λογική της αφομοίωσης αλλά και εκείνη της περιχαράκωσης και επίσης δέχεται την ανάπτυξη «διπολιτισμικών» ταυτοτήτων στα άτομα που κοινωνικοποιούνται, καθώς δέχονται ερεθίσματα από δύο πολιτισμικά πλαίσια.

Με αφετηρία το παραπάνω πλαίσιο τίθενται κάποια βασικά ερωτήματα που αφορούν την ελληνική κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα όσον αφορά τον πολυπολιτισμικό πλουραλισμό που τη διακρίνει. Ο τελευταίος αποτελεί ένα δεδομένο που έχει αναγνωριστεί από τη δεκαετία του 1990 και σε επίπεδο πολιτικής ρητορείας, με αφορμή τη μαζική μετακίνηση κατά το συγκεκριμένο διάστημα στην Ελλάδα παλιννοστούντων (Ελληνοποντίων από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και Βορειοηπειρωτών από την Αλβανία) και αλλοδαπών. Η ελληνική πολυπολιτισμικότητα μας θέτει μπροστά σε μια σειρά βασικών προκλήσεων: το σεβασμό των ανθρώπων που έχουν μετακινηθεί στην Ελλάδα και είναι φορείς διαφορετικών πολιτισμικών παραδόσεων, την αναγνώριση και την ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς των πληθυσμιακών ομάδων που έχουν αναπτυχθεί επί ελληνικού εδάφους και την υπέρβαση ενός στείου εθνοκεντρισμού, ο οποίος υπό το φως των προκλήσεων του μέλλοντος λειτουργεί με τρόπο αναχρονιστικό και δυσλειτουργικό. Η εισαγωγή μιας διαπολιτισμικής διάστασης σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι δυνατό να οδηγήσει σε μια γόνιμη αντιπαραβολή των ετερόκλητων στοιχείων που αντιπροσωπεύονται στην κοινωνία μας και να αποτελέσει ένα σημαντικό μέσο ανταπόκρισης στις παραπάνω προκλήσεις.

*Η διαπολιτισμικότητα
αναγνωρίζει και σέβεται τη
διαφορά, υπερβαίνει τη λογική
της αφομοίωσης αλλά και
εκείνη της περιχαράκωσης και
επίσης δέχεται την ανάπτυξη
«διπολιτισμικών» ταυτοτήτων
στα άτομα που λαμβάνουν
ερεθίσματα από δύο πολιτισμικά
πλαίσια.*

ΟΤΑΝ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΔΥΝΑΤΕΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΝΑ ΔΕΧΘΕΙ ΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ

Ζητήματα πολυπολιτισμικότητας στην κοινωνία και στην εκπαίδευση

της **Σούλας Μητακίδου**
αναπληρώτριας καθηγήτριας
Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης Α.Π.Θ.

Η πολυπολιτισμικότητα για κάποιους είναι ανωμαλία που πρέπει να διορθωθεί και για άλλους ευκαιρία να δούμε και να καταλάβουμε τον κόσμο από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Αν και υπάρχει σχετική ομοφωνία ότι η πολυπολιτισμικότητα χαρακτηρίζει κάθε σύγχρονη κοινωνία, ωστόσο οι απόψεις σχετικά με την έννοια της πολυπολιτισμικότητας και τους τρόπους διαχείρισής της παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές. Διαφορές που κινούνται σε ένα συνεχές που εκτείνεται από τη συντηρητική, αφομοιωτική προοπτική που θεωρεί την πολιτισμική ανομοιογένεια επικίνδυνη για την εθνική συνοχή, μέχρι τη μεταμοντέρνα, κριτική άποψη που βλέπει την πολυπολιτισμικότητα ως μοχλό δημιουργικότητας και εμπλουτισμού της κοινωνίας με νέα δυναμικά στοιχεία.

Βέβαια, ούτε οι τυπολογίες ούτε ο επίσημος λόγος –που εναρμονισμένος με το πνεύμα της πολιτικής ορθότητας όλο και πιο συχνά διακηρύσσει το δικαίωμα στη διαφορετικότητα– περιγράφουν την πραγματικότητα που βιώνουν οι μετανάστες, οι πρόσφυγες αλλά και μέλη γηγενών μειονοτήτων, στους οποίους αναφέρονται. Το γεγονός ότι πρόσφυγες και μετανάστες καταφέρνουν να διασχίσουν τα γεωγραφικά σύνορα ενός τόπου δεν σημαίνει ότι διασχίζουν και τα σύνορα του χώρου της κυρίαρχης κοινότητας. Τα περισσότερα μέλη της κυρίαρχης κοινότητας έχουν διαμορφωμένες αξίες, συνήθειες και απόψεις για τον κόσμο και σαφή αντίληψη για την ιεραρχία ανάμεσα στους πολιτισμούς που συνθέτουν την κοινωνία. Η παρουσία των «ξένων» θεωρείται συνήθως ως απειλή, καθώς διαταράσσει την ομοιογένεια που, κατά τη γνώμη τους, είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας.

Περιχαράκωσεις και αποκλεισμοί

Αυτό το αυτονόητο της κοινωνικής, πολιτισμικής και γλωσσικής ομοιογένειας του πληθυσμού συντελεί με τη σειρά του στη δημιουργία και ενίσχυση μιας στατικής

Ανασφάλειες που προκύπτουν από το φόβο ότι ξένοι από έξω ή διαφορετικοί από μέσα απειλούν την κοινότητα γεννούν αντιδράσεις που οδηγούν τελικά στην αφομοίωση ή στον αποκλεισμό όσων διαφέρουν.

Ζητήματα πολυπολιτισμικότητας στην κοινωνία και στην εκπαίδευση

εικόνας για την κυρίαρχη κουλτούρα και διαμορφώνει ένα συλλογικό χώρο, όπου τα μέλη της αισθάνονται ασφαλή και προστατευμένα από εξωτερικές απειλές. Οι αξίες, οι γνώσεις, οι συνήθειες, η ταυτότητα όσων βρίσκονται μέσα σ' αυτόν τον περιχαράκωμένο χώρο προβάλλονται ως οι μόνες αυθεντικές, ενώ οι πεποιθήσεις, οι αντιλήψεις, οι παραδόσεις, η ταυτότητα όσων βρίσκονται έξω από αυτόν παρουσιάζονται ως μη κανονικές. Όσοι διαφέρουν θεωρούνται συχνά «ελλειμματικοί», διότι δεν διαθέτουν όλα τα χαρακτηριστικά που υπαγορεύει ο «κανόνας» και αντιμετωπίζονται ως απειλή για την κοινωνική, την πολιτισμική και τη γλωσσική συνοχή όσων βρίσκονται εντός των ορίων.

Ανασφάλειες που προκύπτουν από το φόβο ότι ξένοι από έξω ή διαφορετικοί από μέσα απειλούν την κοινότητα γεννούν αντιδράσεις που οδηγούν τελικά στην αφομοίωση ή στον αποκλεισμό όσων διαφέρουν. Πρακτικές αυτού του είδους είναι καταστροφικές όχι μόνο για τους διαφορετικούς «άλλους» αλλά και για τους γηγενείς που στερούνται τον πλούτο γνώσεων και εμπειριών που φέρνουν οι νέοι πληθυσμοί στις αποσκευές τους.

Η αφομοίωση εξαφανίζει τη διαφορά

Η μονοπολιτισμική, αφομοιωτική αυτή πολιτική έχει επιπτώσεις και στην εκπαίδευση. Ενώ θεωρητικά το εκπαιδευτικό σύστημα αναγνωρίζει τα ιδεώδη της ελευθερίας, της ισοτιμίας και της ανεξάρτητης σκέψης, στην πράξη η δομή, η οργάνωση και οι παιδαγωγικές πρακτικές αποφασίζονται και σχεδιάζονται από την κυρίαρχη για την κυρίαρχη κουλτούρα.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρουσία παιδιών με διαφορετικές γλώσσες, συνήθειες και παραδόσεις συνήθως δημιουργεί αστάθεια και αβεβαιότητα στις σχολικές τάξεις που παραδοσιακά, και μάλλον εσφαλμένα, θεωρούνται πολιτισμικά και γλωσσικά ομοιογενείς. Όταν το σχολείο δεν αντιμετωπίζει την παρουσία παιδιών μειονοτήτων ως μια ευκαιρία ανανέωσης και εμπλουτισμού της κλειστής εθνικής κουλτούρας, τότε λειτουργεί είτε ως μηχανισμός αφομοίωσης, εξαφανίζοντας τη διαφορά, είτε ως μηχανισμός απομόνωσης και αποκλεισμού, τονίζοντας και διατηρώντας την απόσταση της εθνικής από τις άλλες πολιτισμικές ταυτότητες.

Μόνο με την ανάδειξη του διαφορετικού

Οι τυπολογίες της πολυπολιτισμικότητας προτείνουν λύσεις που παρακάμπτουν τα πολωτικά δίπολα «όμοιοι» / «διαφορετικοί», «εμείς» / «άλλοι» που εμπεριέχονται στις συντηρητικές και στις φιλελεύθερες / νεοφιλελεύθερες προοπτικές

Η θεωρητική ανάλυση της πολυπολιτισμικότητας δεν έχει καταφέρει να επηρεάσει την πραγματικότητα των ανθρώπων που βιώνουν την ανισότητα και τον αποκλεισμό στην καθημερινότητά τους.

Ενώ θεωρητικά το εκπαιδευτικό σύστημα αναγνωρίζει τα ιδεώδη της ελευθερίας, της ισοτιμίας και της ανεξάρτητης σκέψης, στην πράξη η δομή, η οργάνωση και οι παιδαγωγικές πρακτικές αποφασίζονται και σχεδιάζονται από την κυρίαρχη για την κυρίαρχη κουλτούρα.

της πολυπολιτισμικότητας (Banks, 2002, Kincheloe & Steinberg, 1997, Sleeter & Grant, 2003). Οι λύσεις που προωθούν αποδέχονται πολλές ερμηνείες της πραγματικότητας και ενθαρρύνουν τη δημιουργία κοινωνιών που λειτουργούν στη βάση της ισοτιμίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Στο πλαίσιο αυτού του τύπου πολυπολιτισμικότητας ασκείται κριτική ανάλογη με τη μεταμοντέρνα στην ευρωκεντρική, μοντερνιστική τάση να αποπλαισιώνει και να κατακερματίζει τον κόσμο, δημιουργώντας συγκεκριμένες κοινωνικές ισορροπίες και εγκλωβίζοντας τα άτομα σε αυτές.

Είναι ένας τύπος πολυπολιτισμικότητας που ενδυναμώνει και ενθαρρύνει μειονοτικές ομάδες να διεκδικήσουν τις ιστορίες τους, τις επιστημολογίες τους και τους τρόπους που έχουν μάθει να κατανοούν τον κόσμο (Kincheloe & Steinberg, 1997:39). Βοηθάει παραδοσιακά αποκλεισμένες ομάδες να κατανοήσουν τις ασύμμετρες σχέσεις εξουσίας και παρέχει σ' αυτές τις γνώσεις και τις δεξιότητες, ώστε να αμφισβητούν και να ανατρέπουν εδραιωμένες σχέσεις εξουσίας, να αναζητούν νέες ταυτότητες και πολιτικές στις ρωγμές της κυρίαρχης γνώσης (Giroux, 1988:117). Η παιδαγωγική εμπειρία σ' αυτόν τον χώρο σημαίνει τάξεις, όπου όλα τα παιδιά προσκαλούνται να καταθέσουν τις προσωπικές εμπειρίες και γνώσεις τους, ενθαρρύνονται να αμφισβητήσουν αυτονόητα, να διαπραγματευτούν νοήματα και να αποκτήσουν φωνή και δύναμη στη μαθησιακή διαδικασία.

Αυτά λέει η θεωρία. Ωστόσο, η θεωρητική ανάλυση της πολυπολιτισμικότητας δεν έχει καταφέρει να επηρεάσει την πραγματικότητα των ανθρώπων που βιώνουν την ανισότητα και τον αποκλεισμό στην καθημερινότητά τους. Ανθρώπων, όπως η μικρή Αλβανίδα που έμενε σιωπηλή επί 3 χρόνια στην τάξη της, σε ένα από τα διαπολιτισμικά σχολεία της Θεσσαλονίκης, από φόβο μήπως την κοροϊδέσουν για τα φτωχά της ελληνικά. Ανθρώπων, όπως η μάνα και η κόρη από την Αλβανία, που όταν συναντήθηκαν στο σπίτι της φίλης της κόρης, όπου η μητέρα ήταν καθαρίστρια, προτίμησαν να προσποιηθούν ότι δεν γνωρίζονται. Ανθρώπων που θυσιάζουν τη διαφορετικότητά τους, προκειμένου να επιβιώσουν σε ένα χώρο αναπόφευκτων διλημάτων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Banks, J. (2002). **An introduction to multicultural education** (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Giroux, H. (1988). **Teachers as intellectuals: Toward a pedagogy of learning**. New York: Bergin & Garvey.
- Kincheloe, J. L. & Steinberg, S.R. (1997). **Changing multiculturalism**. Bristol, PA: Open University Press.
- Sleeter, C. E. & Grant, C. A. (2003). **Making choices for multicultural education. Five approaches to race, class, and gender** (4th ed.). San Francisco: Wiley/Jossey-Bass.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Στιγμιότυπο από τη γιορτή «Παράθυρο στον κόσμο» στις 26 Μαΐου 2009.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Α.Π.Θ.

Μαθαίνοντας ελληνικά με στοιχεία διαπολιτισμικά

Νίκου Αμβράζη
και Χριστίνας Τακούδα

μελών του διδακτικού προσωπικού
του Σχολείου Νέας Ελληνικής
Γλώσσας Α.Π.Θ.

*Στο Σχολείο Νέας Ελληνικής
Γλώσσας όχι μόνο καλλιεργείται
η κοινωνικοπολιτισμική ικανότητα
των σπουδαστών που διδάσκονται
την ελληνική ως δεύτερη / ξένη
γλώσσα, αλλά αναπτύσσεται
και μια κριτική στάση προς τον
πολιτισμό που αντιπροσωπεύει
η προς εκμάθηση γλώσσα και
προς τον πολιτισμό του οποίου οι
σπουδαστές είναι φορείς.*

των

Τις τελευταίες δεκαετίες κυρίαρχη τάση στο χώρο της διδακτικής των ζωντανών γλωσσών, όπως εκφράζεται από την επιστημονική έρευνα και αντικατοπτρίζεται στις επιταγές διεθνών υπερ-κυβερνητικών οργανισμών (π.χ. Συμβούλιο της Ευρώπης και UNESCO), είναι η ανάπτυξη παράλληλα με τη γλωσσική και της διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας στη δεύτερη / ξένη γλώσσα.

Σε έναν, λοιπόν, εξορισμού χώρο διαπολιτισμικής συνάντησης όπως το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ., ζητούμενο των μαθημάτων και των συνοδευτικών δραστηριοτήτων είναι η **γλωσσική** και η **κριτική πολιτισμική συνειδητοποίηση** μέσα από τη διαλεκτική σχέση των διαφορετικών εθνικών και πολιτισμικών στοιχείων που έρχονται σε επαφή κατά την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στο συγκεκριμένο περιβάλλον.

Ο όρος κριτική πολιτισμική συνειδητοποίηση είναι ένας σύνθετος όρος που αναφέρεται:

- στην καλλιέργεια της κοινωνικοπολιτισμικής ικανότητας των σπουδαστών που διδάσκονται την ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα και
- στην ανάπτυξη κριτικής στάσης των σπουδαστών όχι μόνο προς τον πολιτισμό που αντιπροσωπεύει η προς εκμάθηση γλώσσα, αλλά και προς αυτόν του οποίου οι ίδιοι είναι φορείς, καθώς και προς τους άλλους πολιτισμούς με τους οποίους έρχονται σε επαφή μέσω των συμφοιτητών τους σε μια διαπολιτισμική τάξη.

Ποικιλία δραστηριοτήτων

Ο παραπάνω διττός στόχος επιδιώκεται στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας μέσα από:

1. Τη διδασκαλία - ενσωμάτωση πολιτιστικών στοιχείων κατά το γλωσσικό μάθημα (π.χ. διδασκαλία πολιτισμικά φορτισμένου λεξιλογίου). Στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος το βήμα παραχωρείται κυρίως στους σπουδαστές, όταν με αφορμή συγκεκριμένες θεματικές (π.χ. μυθολογία, λογοτεχνία) αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν αντιπροσωπευτικά δείγματα του πολιτισμού της χώρας τους.
2. Τα μαθήματα πολιτισμού που προσφέρει το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας παράλληλα με τα γλωσσικά μαθήματα. Τα περιεχόμενα αυτών των μαθημάτων

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Στιγμιότυπο από τον εορτασμό της «Ημέρας των γλωσσών» στις 25 Σεπτεμβρίου 2009.

καλύπτουν από τα βασικά ελληνικά έθιμα και παραδόσεις ως τον κινηματογράφο, τη μουσική, τη σύγχρονη ελληνική τέχνη αλλά και θεματικές όπως η κουζίνα, φαινόμενα ευγένειας στα νέα ελληνικά, οι χειρονομίες κ.ά.

3. Τις οργανωμένες επισκέψεις σε μουσεία (σε συνεργασία με μουσειολόγο για την παραγωγή διδακτικού υλικού). Παράλληλα, οι σπουδαστές του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας ενημερώνονται συνεχώς για την πολιτιστική κίνηση της πόλης (εκθέσεις, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ), ενώ παρακολουθούν αρκετά από αυτά με τη συνοδεία προσωπικού του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας.
4. Τις εκδρομές σε χώρους αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Κάθε σπουδαστής του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας κατά την εγγραφή του ενημερώνεται για τις εκδρομές και επισκέψεις που περιλαμβάνει το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Αυτές οι εκδρομές (Βεργίνα, Πέλλα, Δελφοί, Αθήνα, Βόλος, Μετέωρα, Μέτσοβο, Καβάλα, Χαλκιδική, Θάσος κ.ά.) περιλαμβάνουν ξεναγήσεις από επαγγελματίες ξεναγούς, ενώ αξιοποιούνται και για τους σκοπούς του γλωσσικού μαθήματος (παρουσιάσεις, άρθρα στο περιοδικό του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας, παιχνίδια).
5. Την ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής έκφρασης και διαπολιτισμικής διάδρασης μέσα από θεατρικό εργαστήριο που τα δύο τελευταία χρόνια λειτουργεί στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας.
6. Τη συμμετοχή στις εκδηλώσεις της Φοιτητικής Εβδομάδας με τη γιορτή «Παράθυρο στον κόσμο». Επιδίωξη του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας είναι η ανάδειξη και προβολή αυτής της πολυ-πολιτισμικής διάστασης του χώρου μέσω της ελληνικής γλώσσας.
7. Τη διοργάνωση εκδηλώσεων στις οποίες προβάλλονται στοιχεία του πολιτισμού των σπουδαστών μας στην ακαδημαϊκή κοινότητα (λήξη θερινού προγράμματος, κοπή πίτας).
8. Τον εορτασμό της ευρωπαϊκής «Ημέρας των γλωσσών» με τη δημιουργία πρωτότυπου διδακτικού υλικού. Το υλικό αυτό, προσαρμοσμένο στις ανάγκες των διαφόρων επιπέδων, συνδυάζει τη γνώση με τη διασκέδαση, καθώς συνοδεύεται από δραστηριότητες που εμπλέκουν τους σπουδαστές, δίνοντας παράλληλα αφορμή να ανασυρθούν αντίστοιχα στοιχεία και πληροφορίες για τη δική τους γλώσσα. Η γιορτή ολοκληρώνεται με συμβολικά δώρα σε όσους ανταποκριθούν ανάλογα στο παιχνίδι γνώσεων που ακολουθεί τις παρουσιάσεις.

Με τον παραπάνω σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών και τις δραστηριότητες που ενσωματώνει το γλωσσικό μάθημα πλαισιώνεται από την κοινωνικοπολιτισμική διάσταση της γλώσσας. Η συνειδητοποίηση αυτής της διάχυσης των πολιτισμών πέρα από γεωγραφικά σύνορα αποτελεί την «πρόικα» που το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας φιλοδοξεί να αφήσει στους σπουδαστές του με την ελπίδα να την αξιοποιήσουν επιστρέφοντας στις πατρίδες τους.

Βιβλιογραφικές αναφορές:

- Byram, M. (1997). **Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence**. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Byram, M., G. Zarate et G. Neuer (eds) (1998). **La compétence socioculturelle dans l'apprentissage et l'enseignement des langues**. Paris: Hachette / Conseil de l'Europe (Le Français dans le Monde, ειδικό τεύχος).
- Camilleri, C. (1985). **Anthropologie culturelle et éducation**. Lausanne: UNESCO / Delachaux et Niestlé.
- Seelye, N. (1993). **Teaching Culture. Strategies for Intercultural Communication**. Lincoln, IL: National Textbook Company.
- Ανδρουλάκης, Γ. (2003). **Και η διδακτική του νεοελληνικού πολιτισμού; Τάσεις και στερεότυπα των μεθόδων διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας**. Στο Α' διεθνές συνέδριο για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Πρακτικά συνεδρίου. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: 127-131.
- Γακούδη, Α. (2001). **Διαπολιτισμική ικανότητα επικοινωνίας στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Στο Μάθηση και διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας**. Πρακτικά συνεδρίου. Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ατραπός. τ. Β'. σελ. 413-425.

Το εξωστρεφές πανεπιστήμιο

του **Γιάννη Α. Μυλόπουλου**
καθηγητή
Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.,
προέδρου
της Επιτροπής Παιδείας για θέματα
Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης

Στο Α.Π.Θ. θεσμοθετήθηκε το 2006 μια νέα επιτροπή, η Επιτροπή Παιδείας για θέματα ευρωπαϊκής εκπαίδευσης, με αντικείμενο την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών εξελίξεων σε θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τη συμμετοχή του Α.Π.Θ. στις σύγχρονες ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές δράσεις.

Η εξωστρέφεια των πανεπιστημίων και η σύνδεσή τους τόσο με τον κοινωνικό τους περίγυρο, όσο όμως και με το ευρύτερο και το διεθνές ακαδημαϊκό περιβάλλον αποτελεί θεμελιώδη αρχή που πηγάζει από την ευρωπαϊκή παράδοση του καθολικού πανεπιστημίου (University), αλλά και από τον κοινωνικό χαρακτήρα των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Στην κατεύθυνση της υλοποίησης αυτής της αρχής, θεσμοθετήθηκε στο δικό μας πανεπιστήμιο το 2006 μια νέα επιτροπή, η Επιτροπή Παιδείας για θέματα ευρωπαϊκής εκπαίδευσης, με αντικείμενο την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών εξελίξεων σε θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τη συμμετοχή του Α.Π.Θ. στις σύγχρονες ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές δράσεις.

Το Συμβούλιο Διδακτορικών Σπουδών της EUA

Με γνώμονα αυτή την αποστολή η Επιτροπή Παιδείας για θέματα Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης άρχισε να παρακολουθεί στο πλαίσιο της European University Association (EUA), τις εργασίες του Συμβουλίου για Διδακτορικές Σπουδές (Council for Doctoral Studies).

Το συμβούλιο αυτό ασχολείται με τα ζητήματα που αφορούν την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια με έμφαση στην οργάνωση συστηματικών σπουδών που οδηγούν στη χορήγηση διδακτορικών διπλωμάτων. Το γεγονός ότι οι διδακτορικές σπουδές αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων έναντι όλων των μεταλκειακών εκπαιδευτηρίων, κολεγίων και κέντρων κατάρτισης που διεκδικούν σήμερα τον τίτλο του πανεπιστημίου, αποδίδει την ιδιαίτερη σημασία που αποκτά στην εποχή μας η ένταξη του Α.Π.Θ. σε μια ευρύτερη προσπάθεια οργάνωσης, συστηματοποίησης και ανάδειξης των διδακτορικών σπουδών.

Το Ευρω-μεσογειακό πανεπιστήμιο (EMUNI)

Μια δεύτερη δραστηριότητα της Επιτροπής Παιδείας για θέματα ευρωπαϊκής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της πολιτικής εξωστρέφειας του πανεπιστημίου μας ήταν η ένταξη και συμμετοχή του Α.Π.Θ. στο Ευρω-μεσογειακό πανεπιστήμιο (Euro-Mediterranean University, EMUNI, <http://www.emuni.si/en/>).

Η σχετική συμφωνία υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 2008 από τον πρότανη του

Από την υπογραφή της συμφωνίας για το European University Center στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου. Δεύτερος από αριστερά ο καθηγητής Ι. Μυλόπουλος εκ μέρους του Α.Π.Θ.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

Α.Π.Θ. καθηγητή Α. Μάνθο, ενώ η πρώτη γενική συνέλευση του Ευρω-μεσογειακού πανεπιστημίου με συμμετοχή εκπροσώπων του Α.Π.Θ. έγινε στη Βαρκελόνη, το Νοέμβριο του 2008. Κατά τη διάρκεια της πρώτης γενικής συνέλευσης, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των περισσότερων από 100 πανεπιστημίων της ευρω-μεσογειακής περιοχής που μετέχουν στο δίκτυο EMUNI, ολοκληρώθηκαν οι αρχαιρεσίες της νέας διοίκησής του. Παράλληλα, έγινε από τους εκπροσώπους του Α.Π.Θ. ενημέρωση για τις δυνατότητες του Α.Π.Θ. να συμμετάσχει ενεργά στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δράσεις του EMUNI.

Τον πρώτο χρόνο συμμετοχής μας στο δίκτυο EMUNI έχουν ήδη υλοποιηθεί στο Α.Π.Θ. με επιτυχία δύο δράσεις:

- Στο πλαίσιο του 1ου EMUNI Research Souk, οργανώθηκε στις 9 Ιουνίου και με συμμετοχή 17 πανεπιστημίων το πρώτο φοιτητικό Ευρω-μεσογειακό πολυ-συνέδριο με τη μέθοδο της τηλεδιάσκεψης, με θέμα: «*Unity and Diversity of Euro-Mediterranean Identities*» - Ενότητα και Ποικιλότητα των Ευρω-Μεσογειακών Ταυτοτήτων.
- Κατόπιν, και συγκεκριμένα το καλοκαίρι του 2008, οργανώθηκε και λειτούργησε στο χώρο των πανεπιστημιακών κατασκήνσεων στην Καλάνδρα θερινό σχολείο με τίτλο: «*Immigrants and Host Communities in Cross-cultural and Cross-linguistic Perspectives*».

Το European University Center στο πανεπιστήμιο του Πεκίνου

Το Α.Π.Θ., τέλος, συμμετείχε από κοινού με άλλα 9 ευρωπαϊκά πανεπιστήμια στην ίδρυση και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Κέντρου στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου (European University Center in Beijing University). Η σχετική συμφωνία υπογράφηκε στις 31 Μαρτίου στο Πεκίνο από τον εκπρόσωπο του πανεπιστημίου του Πεκίνου, καθώς και από τους εκπροσώπους των εξής 10 Ευρωπαϊκών πανεπιστημίων:

1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
2. Lund University (Σουηδία),
3. Paris Universités (μια ένωση πανεπιστημίων που μεταξύ άλλων είναι τα Paris Dauphine - Paris 9, Panthéon - Assas - Paris 2, Paris Sorbonne - Paris 4, Sorbonne Nouvelle - Paris 3, Pierre & Marie Curie - Paris 6) (Γαλλία),
4. Universidad Autonoma Madrid (Ισπανία),
5. Universita' degli Studi di Milano (Ιταλία),
6. Université de Strasbourg (Γαλλία),
7. University College Dublin (Ιρλανδία),
8. University College London (Μ. Βρετανία),
9. University of Vienna (Αυστρία) και
10. University of Warsaw (Πολωνία).

Το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Κέντρο, που στεγάζεται σε κεντρικό κτίριο της πανεπιστημιούπολης του Πεκίνου, είναι το πρώτο ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό κέντρο παρόμοιου εύρους συμμετοχών και δράσεων το οποίο έχει ιδρυθεί στην Κίνα.

Το κέντρο επικεντρώνεται στις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Κοινά ερευνητικά προγράμματα και μαθήματα μεταξύ των συμμετεχόντων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και του Πανεπιστημίου του Πεκίνου, μέσω διαφόρων τμημάτων και σχολών.
- Προγράμματα ανταλλαγής.
- Συνέδρια.
- Συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, του Πανεπιστημίου του Πεκίνου και άλλων ερευνητικών πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων στην Κίνα όπως το C.A.S. (Chinese Academy of Sciences) και το C.A.S.S. (Chinese Academy of Social Sciences).
- Παροχή υπηρεσιών σε ερευνητές, μέλη Δ.Ε.Π. και φοιτητές, οι οποίοι επισκέπτονται το Πανεπιστήμιο του Πεκίνου.

Με επιστολή του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων προς τους κοσμήτορες και προέδρους των Τμημάτων του Α.Π.Θ., έχει ήδη ζητηθεί να διερευνηθούν τα ερευνητικά και εκπαιδευτικά πεδία ενδιαφέροντος των ακαδημαϊκών μονάδων και των μελών Δ.Ε.Π. του πανεπιστημίου μας για ανάπτυξη συνεργασίας μέσω του κέντρου με το πανεπιστήμιο του Πεκίνου. Ως πρώτοι τομείς προτεραιότητας έχουν επιλεγεί οι τομείς του περιβάλλοντος, των κοινωνικών επιστημών, της δημόσιας υγείας, της καινοτομίας και των ευρωπαϊκών σπουδών.

Το Α.Π.Θ. συμμετείχε στην πρώτη γενική συνέλευση του EMUNI, του δικτύου των περισσότερων από 100 πανεπιστημίων της ευρω-μεσογειακής περιοχής, που πραγματοποιήθηκε στη Βαρκελόνη, και ενημέρωσε τα υπόλοιπα μέλη για τις δυνατότητές του να συμμετάσχει ενεργά στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δράσεις του δικτύου.

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΟΥ ΦΙΛΟΔΟΞΕΙ ΝΑ ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΕΙ ΣΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

Το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο (EMUNI = Euro-Mediterranean University στα αγγλικά, l'Université Euro-Méditerranéenne στα γαλλικά, Evro-sredozemska univerza στα σλοβενικά, Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο στα ελληνικά) ιδρύθηκε επίσημα στις 9 Ιουνίου 2008 από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας. Εδρεύει στο Piran-Portorož της Σλοβενίας, που βρίσκεται στο βορειο-ανατολικό άκρο του μυχού της Αδριατικής Θάλασσας. Είναι το αποτέλεσμα της σύμπραξης 118 πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων από 32 χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου, ενώ το Νοέμβριο του 2009 προγραμματίζεται η διεύρυνσή του με την

είσοδο νέων πανεπιστημίων ως μελών. Από την Ελλάδα συμμετέχουν το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου.

Οι πολιτικές καταβολές του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου ανάγονται στη Διακήρυξη της Βαρκελώνης (Barcelona declaration [1995]: http://ec.europa.eu/external_relations/euromed/docs/bd_en.pdf). Για την πολιτική απόφαση υλοποίησης της Διακήρυξης της

Βαρκελώνης από την Ευρωπαϊκή Ένωση βλ. Joint Declaration of the Paris Summit for the Mediterranean. Στο: <http://www.emuni.si/moodle/moodle/mod/resource/view.php?id=406>). Έκτοτε εκφράστηκε συχνά τόσο πολιτική, όσο και ακαδημαϊκή στήριξη (Διακήρυξη της Ταρραγόνα: The Tarragona Declaration (2005): <http://www.medainstitute.fi/images/content/Tarragona%20Declaration.pdf>) για τη δημιουργία ενός πανεπιστημίου, το οποίο, στο πλαίσιο της Διακήρυξης της Βαρκελώνης, θα αντιλαμβάνεται και θα προάγει την ευρω-μεσογειακή περιοχή ως μια περιοχή ειρήνης, σταθερότητας και ευημερίας, και που θα διασφαλίζει και θα προωθεί τη μεγαλύτερη δυνατή αμοιβαία κατανόηση. Η υλοποίηση του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου το 2008 ήταν μία πρωτοβουλία που ανήκει στην κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, η οποία αποφάσισε την ίδρυση αυτού του «πανεπιστημίου των πανεπιστημίων» ως μία απτή ακαδημαϊκή συνεισφορά στο πλαίσιο του έτους διαπολιτισμικού διαλόγου.

Το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο

των

Ελένης Κασάπη

αναπληρώτριας καθηγήτριας μεταφρασεολογίας, project coordinator του Summer School

και Παύλου Πανταζή

επικούρου καθηγητή κλινικής κοινωνικής ψυχολογίας, responsible professor του Summer School

Στιγμιότυπο από το 1st EMUNI Student Research Souk, The Euro-Mediterranean Student Research Multi-conference, Unity and Diversity of Euro-Mediterranean Identities, που διοργάνωσε το Α.Π.Θ. στις 9 Ιουνίου 2009.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Και με αυτή τη φιλοσοφία το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο κάνει τα πρώτα του βήματα και αρχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, σκοπεύοντας να συνεισφέρει στην κατανόηση μεταξύ των λαών και στην ενθάρρυνση της συνεργασίας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο εσωτερικό της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Μέσω ενός δικτύου των συνεργαζόμενων ιδρυμάτων από την ευρω-μεσογειακή περιοχή, το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο αναπτύσσει μεταπτυχιακά και ερευνητικά προγράμματα, φιλοδοξώντας να συμβάλει στη δημιουργία του ευρω-μεσογειακού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι εταίροι ενθαρρύνονται να κάνουν πλήρη χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από τα υφιστάμενα προγράμματα συνεργασίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως το Tempus και το Erasmus, συμπεριλαμβανομένων και των εξωτερικών συνεργασιών.

Η υπογραφή της Χάρτας του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου αντιπροσωπεύει ένα από τα πρώτα βήματα προς την καθιέρωσή του. Τα πανεπιστήμια που υπογράφουν την ιδρυτική χάρτα έχουν το δικαίωμα να διορίσουν αντιπρόσωπο στη γενική συνέλευση του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου, η οποία εγκρίνει το καταστατικό του. Επί του παρόντος τον ιδρυτικό χάρτη έχουν υπογράψει 96 πανεπιστήμια από 29 χώρες –μεταξύ αυτών και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο χρηματοδοτείται από διάφορες πηγές: δημόσιες, ιδιωτικές, κρατικές, αλλά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημαντικοί πόροι αντλούνται από το Foundation του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου (<http://www.emuni.si/en/strani/84/EMUNI-Foundation.html>), που έχει συσταθεί από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας ακριβώς γι' αυτό το σκοπό. Το Center EMUNI (<http://www.emuni.si/en/strani/28/Center-EMUNI.html>) λειτουργεί ως γραμματειακή και διοικητική στήριξη του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου.

Δραστηριότητες

Ακόμη, το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο εκδίδει το επιστημονικό περιοδικό The International Journal of Euro-Mediterranean Studies (IJEMS) (<http://www.emuni.si/press/ISSN/1855-3362.html>). Το περιοδικό ξεκίνησε το 2008 και είναι ένα διεπιστημονικό φόρουμ, το οποίο εξετάζει τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες στην ευρω-μεσογειακή περιοχή. Έχει ως στόχο να δώσει μια επιστημονική απάντηση στην έννοια της νέας αυτής βιοπολιτικής περιοχής. Εκδίδεται στη Σλοβενία, ως ένα κοινό πρόγραμμα μεταξύ του Πανεπιστημιακού Κέντρου για τις Ευρω-Μεσογειακές Σπουδές, το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Σλοβενικής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών και το Πανεπιστήμιο της Nova Gorica. Τα άρθρα είναι διαθέσιμα με ελεύθερη πρόσβαση στο πλήρες κείμενο (σε μορφή pdf).

Παρόλο που το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο διανύει μόλις το δεύτερο χρόνο της ζωής του, έχει ήδη αναπτύξει μια σειρά από αξιολογικές εκπαιδευτικές δράσεις, συναφείς με τη διακηρυγμένη φιλοσοφία του. Έχουν ήδη οργανωθεί τα δύο τελευταία χρόνια (και έχουν προκηρυχθεί αντίστοιχα νέα) πέντε προγράμματα:

- για την εκπόνηση διδακτορικών διπλωμάτων,
- για μεταπτυχιακές σπουδές επιπέδου μάστερ,
- για τη διεξαγωγή θερινού σχολείου (summer school) μεταπτυχιακού επιπέδου,
- για εκπαιδευτικά συνέδρια και
- για φοιτητικά συνέδρια.

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο συμμετείχε στα τρία τελευταία από τα πέντε προγράμματα:

- Διοργάνωσε μαζί με άλλα 12 συμμετέχοντα πανεπιστήμια το 1st EMUNI ReS (EMUNI Student Research Souk), The Euro-Mediterranean Student Research Multi-conference, *Unity and Diversity of Euro-Mediterranean Identities*, Thessaloniki 9 June 2009.
- Συμμετείχε με εκπρόσωπο την αναπληρώτρια καθηγήτρια Ελένη Κασάπη στο 2nd EMUNI Conference on Higher Education and Research, *Internationalisation and the Role of University Networks*, Portorož, Slovenia, 25 - 26 September 2009.
- Διοργάνωσε ένα από τα 10 θερινά σχολεία του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου το περασμένο καλοκαίρι στην πανεπιστημιακή κατασκήνωση στην Καλάνδρα.

Μέσω ενός δικτύου των συνεργαζόμενων ιδρυμάτων από την ευρω-μεσογειακή περιοχή, το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο αναπτύσσει μεταπτυχιακά και ερευνητικά προγράμματα, φιλοδοξώντας να συμβάλει στη δημιουργία του ευρω-μεσογειακού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Ευρω-μεσογειακό Πανεπιστήμιο

*Προγράμματα για εκπόνηση
διδακτορικών διατριβών,
μεταπτυχιακές σπουδές, για
διεξαγωγή θερινών σχολικών
τμημάτων, εκπαιδευτικά
συνέδρια και την οργάνωση
φοιτητικών συναντήσεων των
διαφόρων χωρών είναι μερικές
από τις δραστηριότητες
του Ευρω-μεσογειακού
Πανεπιστημίου.*

Το θερινό σχολείο στην Καλάνδρα

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου οργανώθηκε από τις 10 ως τις 28 Αυγούστου 2009 στις πανεπιστημιακές κατασκηνώσεις της Καλάνδρας Χαλκιδικής το θερινό σχολείο του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου με θέμα «*Immigrants and Host Communities*». Υλοποιήθηκε υπό την επίβλεψη της πρυτανείας του Α.Π.Θ. και τη συγχρηματοδότηση και εποπτεία του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου. Την έναρξη του θερινού σχολείου κήρυξε ο πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου καθηγητής Α. Μάνθος, ενώ η αντιπρύτανης ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού καθηγήτρια Α. Τσατσάκου παρευρέθηκε στη λήξη του με την απονομή των διπλωμάτων παρακολούθησης στους φοιτητές.

Πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή φοιτητών και μελών Δ.Ε.Π. από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, το Πανεπιστήμιο της Λυών, το Τεχνικό και Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Σμύρνης. Για την υλοποίησή του βοήθησαν υποψήφιοι διδάκτορες, βιβλιοθηκονόμοι. Είχε τη στήριξη των παρακάτω επιτροπών και υπηρεσιών του Α.Π.Θ.: Επιτροπή Ερευνών, Επιτροπή Παιδείας για Θέματα Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης, Επιτροπή Πανεπιστημιακών Κατασκηνώσεων Καλάνδρας, Γραφείο Διεθνών Σχέσεων του Α.Π.Θ., Φιλοξενείο του Α.Π.Θ. στη Θεσσαλονίκη, διαχειριστική ομάδα των ψηφιοποιημένων μαθημάτων στο Α.Π.Θ.

Οι βουλευτές, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι νομαρχιακοί σύμβουλοι, τα γραφεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Χαλκιδικής, οι δάσκαλοι και ιδίως η διευθύντρια του Δημοτικού Σχολείου της Καλάνδρας όπου υλοποιήθηκε το πρόγραμμα διδασκαλίας, έδειξαν έμπρακτα τη βούλησή τους να πετύχει η διοργάνωση του θερινού σχολείου.

Το θερινό σχολείο αποτέλεσε μία πρόβα συνάντησης του τοπικού με το διεθνές:

- Οι 24 φοιτητές προέρχονταν από την Ιταλία, την Κροατία, το Μαρόκο, την Ουγγαρία, την Τουρκία, την Ελλάδα, την Π.Γ.Δ.Μ., την Κίνα, τη Γερμανία. Οι καθηγητές ήταν Έλληνες, Ιταλοί, Τούρκοι, και με τους περισσότερους συνεχίζεται καθημερινή, σχεδόν, επικοινωνία.
- Ο χρηματοδοτικός φορέας ήταν το EMUNI και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, ενώ ο φορέας υλοποίησης το Α.Π.Θ.
- Η πολυγλωσσία και η πολυπολιτισμικότητα αποτέλεσαν την ισχυρή πλευρά του από την πρώτη ημέρα λειτουργίας του.

Η συμμετοχή στο θερινό σχολείο και η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων φοιτητή από το Πανεπιστήμιο του Τρέντο αναγνωρίστηκε από το ίδρυμα προέλευσής του, ως ισότιμη με εξαμηνιαίο μάθημα του μεταπτυχιακού του προγράμματος.

Το κύριο πρόβλημα που συναντήσαμε ήταν η διαχειριστική ασυμμετρία μεταξύ κεντρικής διοίκησης και τοπικών εκπαιδευτικών επιλογών. Το θέσαμε στο EMUNI και με ικανοποίηση διαπιστώσαμε ότι έχουν ληφθεί αποφάσεις, ώστε στο μέλλον να μη κυβερνώνται κεντρικά τα θερινά σχολεία, αλλά να αυτοδιοικούνται τοπικά και διαχειριστικά, ώστε να καθίσταται δυνατή η διαδικασία υλοποίησής τους μέσα από διαρκείς συναινέσεις συμμετεχόντων, εκπαιδευτών, τοπικών κανόνων διοίκησης και τοπικών αναγκών.

Το θερινό σχολείο του Ευρω-μεσογειακού Πανεπιστημίου, που οργανώθηκε στις πανεπιστημιακές κατασκηνώσεις της Καλάνδρας Χαλκιδικής. Μέσα στην τάξη (αριστερά) και από την απονομή των διπλωμάτων παρακολούθησης από την αντιπρύτανη καθ. Αθ. Τσατσάκου (δεξιά).

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΝΟΛΙΔΗΣ)

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΝΟΛΙΔΗΣ)

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Για ένα πολυπολιτισμικό σχολείο

της **Ζωής Παπαναούμ**
καθηγήτριας παιδαγωγικής
στη Φιλοσοφική Σχολή Α.Π.Θ.

Στην εποχή μας το σχολείο αποτελεί ένα σταθερό περιβάλλον που υποστηρίζει και ενισχύει τη μόρφωση των παιδιών και των εφήβων, καθώς και την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη. Μια σημαντική πρόκληση για το ελληνικό σχολείο σήμερα αποτελεί η πολυπολιτισμική πραγματικότητα της κοινωνίας, για δύο λόγους. Ο ένας είναι η σχολική πρόοδος και η ένταξη στην κοινωνία των παιδιών με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα και ο άλλος η διάχυση της διαπολιτισμικής αγωγής, προκειμένου να οικοδομηθεί μια κοινωνία ανοιχτή στο διαφορετικό.

Η υλοποίηση, κατά την τελευταία δεκαετία από το Υπουργείο Παιδείας, σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια, έργων που αφορούν την ένταξη των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα έχει οδηγήσει στην απόκτηση εμπειριών και στην ανάπτυξη καλών πρακτικών, όσον αφορά την εισαγωγή της διαπολιτισμικής αγωγής και διδασκαλίας στο ελληνικό σχολείο. Καλές πρακτικές έχουν αναπτυχθεί και από εκπαιδευτικούς και διευθυντές σχολικών μονάδων με πολύχρονη εμπειρία στην εκπαίδευση παιδιών με διαφορετική πολιτισμική προέλευση. Είναι, ωστόσο, έκδηλη η απουσία ενός φορέα που θα καταγράφει και θα διαχέει τις καλές πρακτικές, θα συμβάλλει στη δημιουργία δικτύων σχολείων για την εφαρμογή πρότυπων δράσεων, με στόχο την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού τους έργου συνολικά και επίσης θα συνδέει το έργο και τις πρωτοβουλίες φορέων που ασχολούνται με ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Στην κατεύθυνση αυτή φιλοδοξεί να συμβάλει το Ελληνικό Παρατηρητήριο για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση (ΕΠΑΔΙΠΕ), το οποίο συστάθηκε με πρωτοβουλία ερευνητικής ομάδας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και λειτουργεί από το 2008. Μέλη του είναι ερευνητές, εκπαιδευτικοί και στελέχη εκπαίδευσης από όλη την Ελλάδα.

Σημαντικός στόχος του Παρατηρητηρίου είναι να αποτελέσει εστία διαπολιτισμικού διαλόγου που θα συμβάλει στην κοινωνική ένταξη διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Επιδιώκεται επίσης η σύνδεση

Το «Παρατηρητήριο» σε αρμονία με τον ακαδημαϊκό προσανατολισμό και τον ευρύτερο κοινωνικό ρόλο του Α.Π.Θ. φιλοδοξεί να συμβάλει στην ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου, στη διεύρυνση της έρευνας στα πεδία της διαπολιτισμικής παιδείας και εκπαίδευσης και στην εισαγωγή και στήριξη καινοτομιών.

Για ένα πολυπολιτισμικό σχολείο

του πανεπιστημίου με σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και η σύνδεση με κρατικές και άλλες δομές εκπαίδευσης, με οργανισμούς που ασχολούνται με ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής και με την ευρύτερη τοπική κοινωνία.

Ερευνητικός σχεδιασμός

Ως προς την ερευνητική δραστηριότητα του Παρατηρητηρίου έχει ξεκινήσει η προσπάθεια να συγκροτηθεί βιβλιοθήκη και αρχείο –έντυπο και ψηφιακό– με σύγχρονη βιβλιογραφία, νομοθετικά κείμενα και πρωτογενή δεδομένα σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ήδη μέλη του Παρατηρητηρίου έχουν υλοποιήσει πειραματικές εφαρμογές σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ στους άμεσους στόχους μας περιλαμβάνεται η εκπόνηση ενός ευρύτερου ερευνητικού σχεδίου, το οποίο θα αποβλέπει στη βελτίωση συνολικότερα της δημόσιας εκπαίδευσης και στην αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας.

Ειδικότερα, έχει αναπτυχθεί για την προσεχή τριετία ερευνητικός σχεδιασμός, ο οποίος περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές:

- Ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής που άπτονται της εκπαίδευσης, καθώς και εκπαιδευτικής πολιτικής στη χώρα μας και στο εξωτερικό.
- Διαπολιτισμικά προσανατολισμένη διδασκαλία και κουλτούρα μάθησης στο σχολείο.
- Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας.
- Διαπολιτισμική διάσταση στα αναλυτικά προγράμματα και στα σχολικά βιβλία.
- Κοινωνική αλληλεπίδραση στο σχολείο και στη σχολική τάξη, ανάπτυξη κινήτρων μάθησης, επίλυση προβλημάτων προσαρμογής των πολιτισμικά διαφορετικών μαθητών και διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς.
- Η διαπολιτισμική παιδαγωγική στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων που προετοιμάζουν εκπαιδευτικούς.
- Θέματα διοίκησης στο πολυπολιτισμικό σχολείο.

Στο επίκεντρο του ερευνητικού ενδιαφέροντος βρίσκεται, επίσης, η καταγραφή πρωτογενών στοιχείων για τις σχολικές επιδόσεις, τη μαθητική διαρροή, καθώς και τη μετάβαση από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σήμερα είναι έκδηλη η απουσία ενός φορέα που θα καταγράφει και θα διαχέει τις καλές πρακτικές, θα συμβάλλει στη δημιουργία δικτύων σχολείων για την εφαρμογή πρότυπων δράσεων, με στόχο την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού τους έργου συνολικά και επίσης θα συνδέει το έργο και τις πρωτοβουλίες φορέων που ασχολούνται με ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Δραστηριότητες

Το Παρατηρητήριο από τους πρώτους μήνες λειτουργίας του έχει δραστηριοποιηθεί σε πολλαπλά επίπεδα: οργάνωση επιστημονικού συμποσίου με θέμα «*πανεπιστημιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε θέματα διαχείρισης της πολιτισμικής ετερότητας*» (Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2009), συνεισφορά στη διαβούλευση για την εκπαίδευση και τη μετανάστευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύνδεση με το διεθνή οργανισμό «*International Association for Intercultural Education*», οργάνωση επιμορφωτικής ημερίδας διευθυντών σχολείων στην Κρήτη με τηλεδιάσκεψη, οργάνωση εκδήλωσης σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αττικής με θέμα: «*διδασκαλία και σχολική ζωή στο πολυπολιτισμικό σχολείο· τα σχολεία προτείνουν λύσεις*», υλοποίηση προγράμματος εξειδίκευσης φιλολόγων σε θέματα διαπολιτισμικής παιδείας και εκπαίδευσης, συγκρότηση τράπεζας δεδομένων για θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Για το άμεσο μέλλον προγραμματίζονται τα εξής:

- ▶ επιστημονικό συνέδριο στην Αθήνα τον Μάιο του 2010 με θέμα «*Μετανάστευση, πολυπολιτισμικότητα και εκπαιδευτικές προκλήσεις: έρευνα, καινοτομία, δημιουργικότητα*»,
- ▶ δημιουργία ομίλων «*διαπολιτισμικού διαλόγου*» με στόχο τη σύνδεση του πανεπιστημίου με τα σχολεία, τους εκπαιδευτικούς και την τοπική κοινωνία,
- ▶ σύνδεση με ερευνητικά κέντρα και παρατηρητήρια άλλων χωρών που πραγματοποιούν έρευνα σε συναφείς θεματικές.

Σημειώνεται ότι οι στόχοι και οι δράσεις του Παρατηρητηρίου βρίσκονται σε αρμονία με τον ακαδημαϊκό προσανατολισμό και τον ευρύτερο κοινωνικό ρόλο του Α.Π.Θ. Το Παρατηρητήριο τροφοδοτείται από την παράδοση και τη φιλοσοφία του Α.Π.Θ. και φιλοδοξεί να συμβάλει με τη σειρά του στην ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου, στη διεύρυνση της έρευνας στα πεδία της διαπολιτισμικής παιδείας και εκπαίδευσης, καθώς και στην εισαγωγή και στη στήριξη καινοτομιών. Γι' αυτό επιδιώκεται η ευρύτερη δυνατή αξιοποίηση του δυναμικού, κυρίως νέων επιστημόνων, οι οποίοι έχουν σπουδές, ειδικευση και εμπειρία όχι μόνο στο πεδίο της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής ή της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, αλλά και σε άλλα πεδία των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Ένας τέτοιος προσανατολισμός συνάδει με το πνεύμα της διεπιστημονικότητας που προωθείται μέσω των κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συστηματικά πλέον επιδιώκεται από το πανεπιστήμιό μας.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΣΤΟ Α.Π.Θ.

Μια προσπάθεια που έμεινε μισή

της **Ελένης Χοντολίδου**
επίκουρης καθηγήτριας
στον Τομέα Παιδαγωγικής
της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η έρευνα και η ύπαρξη δομών για την ένταξη αλλοεθνών και αλλόθρησκων φοιτητών είναι πολύ ανεπτυγμένη. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση, τα παρατηρητήρια ρατσιστικής συμπεριφοράς και η έντονη παρουσία των υποστηρικτικών φορέων για ευπαθείς ομάδες αποδεικνύουν την έμφαση που δίνεται διεθνώς.

Τη δεκαετία του '90 στο πλαίσιο μιας συστηματικής προσπάθειας αναμόρφωσης των παρεχόμενων εκπαιδευτικών ευκαιριών προτείνεται από τον τότε υπουργό παιδείας Γιώργο Παπανδρέου η εισαγωγή των μουσουλμάνων μαθητών της Θράκης στα ελληνικά πανεπιστήμια βάσει ειδικών διατάξεων «θετικής διάκρισης» (για τους μουσουλμάνους μαθητές που είναι εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγια της Θράκης ή έχουν μετεγγραφεί από αυτά ισχύει ειδική ποσόστωση 0,5% επί των εισακτέων για την εισαγωγή σε σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το όριο βάσης του 10 δεν ισχύει για τους μαθητές αυτούς [ν. 3404/2005]). Το μέτρο αυτό χαιρετίστηκε θερμά από την ακαδημαϊκή, και ειδικότερα, την παιδαγωγική κοινότητα και όντως πολλοί μουσουλμάνοι μαθητές αλλά και μουσουλμάνες μαθήτριες έκαναν χρήση αυτού του μέτρου, στην πλειοψηφία τους στο Πανεπιστήμιο Θράκης και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γενικώς, τα μέτρα θετικής διάκρισης, προκειμένου να λειτουργήσουν χειραφετητικά και όχι φιλανθρωπικά, πρέπει να συνοδεύονται από σειρά μέτρων ενίσχυσης και υποστήριξης τους. Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε προεπισημονικά, από την καθημερινή μας εμπειρία ότι η ελληνομάθεια των μουσουλμάνων φοιτητών και φοιτητριών είναι κατά το μάλλον ή ήττον ελλειμματική. Δεν γνωρίζουμε ως ίδρυμα τι είδους προβλήματα αντιμετωπίζουν οι φοιτητές αυτοί και ποια είναι η ακαδημαϊκή τους πρόοδος. Πώς αντιμετωπίζουν τα προβλήματα γλώσσας στα μαθήματά τους; Χρειάζονται τα ελληνικά τους περαιτέρω ενίσχυση και πώς θα πραγματοποιηθεί; Πώς τους αντιμετωπίζουν οι συνάδελφοί μας; Χρειάζονται ειδική παρακολούθηση από εξειδικευμένα μέλη Δ.Ε.Π. (pastoral care), ενδεχομένως από φιλόλογους που τα τελευταία χρόνια έχουν ειδικευτεί στη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης / ξένης γλώσσας; Ολοκληρώνουν τις σπουδές τους και σε πόσο χρονικό διάστημα; Εγκαταλείπουν τις σπουδές και για ποιους λόγους; Πώς και πού θρησκευόνται; Αναμειγνύονται με τους αλλόθρησκους συμφοιτητές και συμφοιτητρίδες τους; Αντιμετωπίζουν προβλήματα ρατσισμού από το πανεπιστήμιο (συμφοιτητές, μέλη Δ.Ε.Π., άλλο προσωπικό);

Στο Α.Π.Θ. δεν έχει στηθεί κάποια δομή παρακολούθησης και βοήθειάς τους. Ενδεχομένως, το **Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας** του Α.Π.Θ. θα μπορούσε να οργανώσει ειδικά τμήματα για τις ανάγκες αυτών των φοιτητών. Ακόμη περισσότερο θα πρέπει να στηθεί ένας κεντρικός φορέας καταγραφής και παρακολούθησης, ενίσχυσης και υποστήριξης των φοιτητών αυτών. Βασική μέριμνα, λοιπόν, είναι να καταγραφεί ο ακριβής αριθμός των εν λόγω φοιτητών στο Α.Π.Θ., να καταχωριστούν με το αντίστοιχο λογισμικό όλες οι πληροφορίες σε σχέση με την ακαδημαϊκή τους πρόοδο και να στηθεί ένας μηχανισμός παρακολούθησής τους, μία συμβουλευτική δομή για ζητήματα γλώσσας και ακαδημαϊκής εξέλιξης, προσωπικής και κοινωνικής εξέλιξης, η οποία να στηρίζει ουσιαστικά την ορθή απόφαση του Υπουργείου Παιδείας.

Σε μία επόμενη φάση θα μπορούσε να γίνει αναλυτική καταγραφή και εκτίμηση των αναγκών τους (needs assessment), ώστε η δομή που θα προκύψει να ανταποκρίνεται στις πραγματικές τους ανάγκες.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η έρευνα και η ύπαρξη δομών για την ένταξη αλλοεθνών και αλλόθρησκων φοιτητών είναι πολύ ανεπτυγμένη. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση, τα παρατηρητήρια ρατσιστικής συμπεριφοράς και η έντονη παρουσία των υποστηρικτικών φορέων για ευπαθείς ομάδες αποδεικνύουν την έμφαση που δίνεται διεθνώς. Σε εθνικό επίπεδο όμως δεν έχουμε δυστυχώς να επιδείξουμε ανάλογα στοιχεία παρέμβασης.

Είναι καιρός να αντιμετωπίσουμε τα πράγματα σοβαρά και ως πραγματικά πολυπολιτισμικό πανεπιστήμιο να αποδείξουμε στην πράξη ότι η ετερότητα όχι μόνο είναι φιλανθρωπικά αποδεκτή αλλά και ουσιαστικά καλοδεχούμενη.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΛΙΑΜΠΑ

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Α.Π.Θ. ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ «ΟΔΥΣΣΕΑ»

Η διαπολιτισμικότητα ως πράξη

ΤΟΥ **Τάσου Λιάμπα**

λέκτορα
του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης Α.Π.Θ.

Για το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. η διαπολιτισμικότητα δεν αποτελεί μόνο ένα επιστημονικό πεδίο διδασκαλίας, μελέτης, έρευνας και εφαρμογής, εντοπισμένο στις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά αποτελεί ένα ευρύτερο κοινωνικό και εκπαιδευτικό ζήτημα που υπερβαίνει την τυπική εκπαίδευση. Αφού απαιτεί, εκτός από τη συστηματική επιστημονική ενασχόληση, ενεργητική παρέμβαση και αποτελεσματική δράση, καθώς επηρεάζει την καθημερινότητα της ελληνικής κοινωνίας, δεδομένου ότι σημαντικός αριθμός συμπολιτών μας είναι μετανάστες, παλιννοστούντες και πρόσφυγες.

Η μη κυβερνητική οργάνωση «Οδυσσέας»

Έτσι, από το Δεκέμβριο του 2003 με απόφασή του ο Τομέας Παιδαγωγικής και Κοινωνικού Αποκλεισμού του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης συνεργάζεται με τη μη κυβερνητική οργάνωση - αστική μη κερδοσκοπική εταιρία «Οδυσσέας», που ο βασικός της σκοπός είναι η προσφορά δωρεάν μαθημάτων νεοελληνικής γλώσσας σε μετανάστες, παλιννοστούντες και πρόσφυγες και η δημιουργική τους ένταξη στην ελληνική κοινωνία.

Ο «Οδυσσέας» στα πρώτα του βήματα ξεκίνησε το 1997 ως πρωτοβουλία εκπαιδευτικών της Θεσσαλονίκης. Αρχικά στεγάστηκε σε χώρους που παραχώρησε η Ένωση Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων Θεσσαλονίκης και έπειτα, λόγω έλλειψης αιθουσών εξαιτίας της μεγάλης προσέλευσης μεταναστών, παλιννοστούντων και προσφύγων μαθητών, μεταστεγάστηκε και λειτουργεί (από το 1999 έως σήμερα) σε χώρους που παραχωρεί το Μακεδονικό Ινστιτούτο Εργασίας του Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του εκτός από τα τμήματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας (κατανεμημένα σε τέσσερα επίπεδα ικανοτήτων), ακόμη οργανώθηκαν:

- θεατρική ομάδα (με πολλές επιτυχημένες παραστάσεις στο ενεργητικό της),
- τμήματα αγγλικής και ρωσικής γλώσσας, ηλεκτρονικών υπολογιστών, χορού, βιωματικής μάθησης της ιστορίας και του πολιτισμού της Θεσσαλονίκης,
- λογοτεχνικό εργαστήρι και
- πολλές εκδηλώσεις με σκοπό την ανάπτυξη / ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ διδασκόντων / διδασκομένων (συναντήσεις, γιορτές, εκδρομές κ.ά).

Η προσέλευση μαθητών είναι πάρα πολύ μεγάλη. Την τελευταία χρονιά είχαν

Η επιστημονική υποστήριξη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στη μη κυβερνητική οργάνωση «Οδυσσέας», που προσφέρει δωρεάν μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες, πρόσφυγες και παλιννοστούντες, βοήθησε στην ομαλή ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία.

Η διαπολιτισμικότητα ως πράξη

εγγραφεί και παρακολουθούν μαθήματα ελληνικής γλώσσας περισσότεροι από 500 μαθητές, προερχόμενοι από 43 χώρες, στην πλειονότητά τους μετανάστες, παλιννοστούντες και πρόσφυγες και λίγοι από χώρες - μέλη της Ε.Ε. Η διδασκαλία μαθημάτων και οι δραστηριότητες προσφέρονται από εκπαιδευτικούς εθελοντές μη αμειβόμενους και των τριών βαθμίδων (μέχρι σήμερα έχουν διδάξει περισσότεροι από εκατό εκπαιδευτικοί). Οι δαπάνες λειτουργίας του καλύπτονται από το Μακεδονικό Ινστιτούτο Εργασίας, από συνδρομές μελών και φίλων, από εισφορές συλλόγων εκπαιδευτικών Α΄/βάθμιας και Β΄/θμιας εκπαίδευσης, καθώς και από περιστασιακές κρατικές επιχορηγήσεις.

Η συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα

Η συνεργασία του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. με τον «Οδυσσέα» είναι αμοιβαία επωφελής και έχει αποδώσει καρπούς.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης παρέχει επιστημονική υποστήριξη στις δράσεις του «Οδυσσέα», προσφέρει μέσα και υλικά για τα μαθήματα της γλώσσας, διαθέτει χώρους για την παρουσίαση της πολιτιστικής του δημιουργίας και τη διοργάνωση εκδηλώσεων που αναπτύσσουν τον κοινωνικό προβληματισμό σε ζητήματα κοινωνικού αποκλεισμού και προάσπισης / διεκδίκησης κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων των κοινωνικών ομάδων από τις οποίες προέρχονται οι μαθητές του.

Από τη μια πλευρά ενισχύεται η βασική εκπαιδευτική δραστηριότητα του «Οδυσσέα», αναδεικνύονται και διευρύνονται οι δράσεις του και παράλληλα προωθούνται οι υπόλοιποι εξίσου σημαντικοί σκοποί του, που αφορούν την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, τη γνώση, άσκηση και διεκδίκηση κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων από μετανάστες και παλιννοστούντες, το σχεδιασμό προγραμμάτων και την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για τον αλφαριθμητισμό στην ελληνική γλώσσα. Από την άλλη για το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης το σχολείο του «Οδυσσέα» αποτελεί, εκτός από πεδίο κοινωνικής προσφοράς και δράσης, πεδίο επιστημονικής δημιουργίας. Η τεχνογνωσία του ενισχύει την παραγωγή έγκυρης γνώσης επάνω στη διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση, καθώς και στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες, παλιννοστούντες και πρόσφυγες.

Από επιστήμονες του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στους χώρους του «Οδυσσέα» υλοποιήθηκαν ερευνητικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και παρήχθησαν σημαντικές θεωρητικές και εκπαιδευτικές προτάσεις. Ακόμη πολλοί φοιτητές του μεταπτυχιακού τμήματος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης εκπονούν τις μεταπτυχιακές τους εργασίες και εφαρμόζουν τα συμπεράσματά τους και άλλοι του προπτυχιακού διδάσκουν μαθήματα ελληνικής γλώσσας.

Είναι αποδεδειγμένο ότι για την ομαλή ένταξη των μεταναστών, παλιννοστούντων και προσφύγων στην ελληνική κοινωνία απαραίτητο εφόδιο είναι η κατοχή της ελληνικής γλώσσας (προφορικά και γραπτά). Ωστόσο, η εκμάθησή της αποτελεί γόνιμη, δημιουργική διαδικασία προσωπικής - συλλογικής ανάπτυξης για τους διδασκόμενους και γίνεται εργαλείο για την κατανόηση του πολιτισμού και της κουλτούρας της χώρας υποδοχής μόνον όταν το πλαίσιο στο οποίο επιτελείται εδραϊώνεται στην αναγνώριση και στο σεβασμό των πολιτισμικών τους χαρακτηριστικών, στην ανάπτυξη δεσμών κοινωνικής αλληλεγγύης μεταξύ τους και στην *ενδυνάμωσή* τους, κάτι που εδώ και μια δεκαετία ποικιλότροπα και με μεγάλη επιτυχία, πραγματοποιείται στο σχολείο του «Οδυσσέα».

Τμήμα εκμάθησης
ελληνικής γλώσσας (άνω)
και θεατρική παράσταση
Λυσιστράτη από μαθητές
του «Οδυσσέα» (κάτω).

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΛΑΜΠΑ

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΛΑΜΠΑ

ΚΟΙΝΟ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑΣ

Όταν η γλώσσα ενώνει και δεν χωρίζει

των

Σταύρου Καμαρούδη

επίκουρου καθηγητή
του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Δ. Μακεδονίας

Αργυρώς Μουμιζίδου

ειδικής επιστήμονος
του Τμήματος Προσχολικής Αγωγής
και Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

Σωφρόνη Χατζησαββίδη

καθηγήτριά
του Τμήματος Προσχολικής Αγωγής
και Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

Τα τελευταία χρόνια η έννοια της πολυγλωσσίας αναδεικνύεται σε καθοριστικό παράγοντα των κοινωνικών και εκπαιδευτικών πεπραγμένων, κυρίως μέσα από την προσέγγιση που κάνει το Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με την εκμάθηση των γλωσσών. Για το Συμβούλιο η πολυγλωσσία αναδεικνύεται σε ζητούμενο από πλευράς δεοντολογίας και κοινωνικής συνοχής, γνωστικής ανάπτυξης του ανθρώπου, αρμονικής ωρίμανσης και συνεχόμενου εμπλουτισμού της επικοινωνιακής του δεξιότητας. Το πολυπολιτισμικό πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί στην Ευρώπη σήμερα μας υποχρεώνει σε περισσότερο πολύπλοκα συστήματα αναφοράς, στη δημιουργία πολιτισμικών συνθέσεων και προφανώς σε νέες πρακτικές. Ακόμη κι αν επιδίωξή μας στο σχεδιασμό πολιτικών είναι να επιταχύνουμε την προσαρμογή του πολίτη σε ανοιχτότερα σχήματα δράσης μέσα από μία παρότρυνση για επικοινωνία και με τους όρους και τις ταχύτητες που επιβάλλει η οικονομική παγκοσμιοποίηση, μια παιδεία χωρίς βαθιά ερείσματα δεν μπορεί να επιφέρει αλλαγές στις νοοτροπίες και στις στάσεις των ανθρώπων.

Τίθενται, λοιπόν, εκτός των άλλων, στοιχεία εκπαιδευτικού και κοινωνικοπολιτισμικού χαρακτήρα, ζητήματα επικοινωνίας που θα έπρεπε να επανεξεταστούν παράλληλα με την αύξηση της πολυπολιτισμικότητας στη σύνθεση της κοινωνίας και το άνοιγμα της αγοράς σε νέες μορφές εργασίας. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο καθίσταται σαφές το εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό ενδιαφέρον μας για την ανάπτυξη και καλλιέργεια της πολυγλωσσίας και πολυπολιτισμικής δεξιότητας του πολίτη όπως αυτή με σαφήνεια ορίζεται από το **κοινό πλαίσιο αναφοράς για τη διδασκαλία των γλωσσών και τον οδηγό για την επεξεργασία γλωσσικών και εκπαιδευτικών πολιτικών στην Ευρώπη**. Σύμφωνα με τα δύο κείμενα πρόκειται για μία δεξιότητα η οποία μας επιτρέπει να επικοινωνούμε γλωσσικά και να αλληλεπιδρούμε πολιτισμικά κατέχοντας σε διαφορετικό βαθμό πολλές γλώσσες καθώς και την εμπειρία πολλών πολιτισμών.

Όταν η γλώσσα ενώνει
και δεν χωρίζει

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο και τις αναφαινόμενες ανάγκες των Ευρωπαίων πολιτών δημιουργήθηκε το 2006 το ελληνογαλλικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα «**Διδακτικές της πολυγλωσσίας και γλωσσικές και εκπαιδευτικές πολιτικές. Διάδοση των γλωσσών και των πολιτισμών σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα**», το οποίο αποσκοπεί μεταξύ άλλων στην απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων στους τομείς της διδακτικής της πολυγλωσσίας και των γλωσσικών πολιτικών.

Πρόκειται για ένα «ευρωπαϊκό μεταπτυχιακό», που οργανώνεται στον «ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης» με συνεργασία ανάμεσα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Ελλάδα) και το Πανεπιστήμιο του Maine (Γαλλία) και με συνυπεύθυνους τον κ. Σωφρόνη Χατζησαββίδη (καθηγητή του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης) και τον κ. Michel Candelier (καθηγητή του πανεπιστημίου του Le Mans, στο τμήμα «Φιλολογίες, Γλώσσες και Ανθρωπιστικές Επιστήμες» στον τομέα «Τα Γαλλικά ως Ξένη Γλώσσα»).

Μέχρι σήμερα έχουν φοιτήσει στο πρόγραμμα 55 φοιτητές, εκ των οποίων οι 25 ήδη αποφοίτησαν, γεγονός σημαντικό καθώς το μεταπτυχιακό βρίσκεται μόλις στον 4ο χρόνο λειτουργίας του. Οι φοιτητές παρακολουθούν κοινό πρόγραμμα εκπαίδευσης στα δύο ιδρύματα. Προβλέπεται ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο σε κάθε χώρα και τουλάχιστον τρίμηνη περίοδος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Ας σημειωθεί ότι το μεταπτυχιακό αποτελεί μέρος του ελληνογαλλικού δικτύου κοινών μεταπτυχιακών προγραμμάτων.

Επιδιώξεις και στόχοι του μεταπτυχιακού προγράμματος

Ενδεικτικά αναφέρουμε την ευαισθητοποίηση και κατάρτιση των στελεχών της εκπαίδευσης:

- σε θέματα πολυπολιτισμικότητας και πολυγλωσσίας, καθώς και γλωσσικών και εκπαιδευτικών πολιτικών (εφαρμογής αναλυτικών προγραμμάτων, παραγωγή αντίστοιχου εκπαιδευτικού υλικού, σχεδιασμού εκπαιδευτικών και γλωσσικών πολιτικών και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών), στο πλαίσιο μιας πρωτότυπης προσέγγισης σύλληψης των αναγκών της εκπαίδευσης στο εθνικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό περιβάλλον σε άμεση σχέση με την εφαρμοσμένη έρευνα,
- το χειρισμό των βασικών πολιτικών και τεχνικών εργαλείων για τη λήψη μέτρων και την υλοποίηση των διαδικασιών που στοχεύουν στην εκπαιδευτική ανάπτυξη σε περιφερειακή, διαπεριφερειακή αλλά και ευρωπαϊκή κλίμακα,
- την κατανόηση των ιστορικών, κοινωνικών, πολιτισμικών μεταβλητών της σύλ-

Έναν από τους βασικούς στόχους του προγράμματος αποτελεί η ανάδειξη της ικανότητας να παρουσιάζουν οι εκπαιδευόμενοι τη γλωσσική μάθηση ως κατασκευή μιας ενιαίας γλωσσικής δεξιότητας, η οποία εμπλουτίζεται προσθετικά με την εκμάθηση των διαφόρων γλωσσών.

ληψης του διευρυμένου ευρωπαϊκού χώρου, έτσι ώστε να διευκολύνεται η καλή επικοινωνία και οι συνεργασίες και να προκαλούνται οι ανάλογες προσαρμογές των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης,

- την εξειδίκευση στη λήψη αποφάσεων και στην υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, προκειμένου να καλυφθούν αποτελεσματικά οι ανάγκες του τρέχοντος και μελλοντικού σχεδιασμού και της υλοποίησης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πολιτικών στους τομείς που προσδιορίστηκαν προηγουμένως.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα μεθοδεύει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων όπως:

- ▶ γνώσεων σχετικών με ζητήματα πολυγλωσσίας / πολυπολιτισμικότητας (και μάλιστα σε ιδιαίτερα πολύγλωσσα περιβάλλοντα), καθώς και με ζητήματα γλωσσικής, εκπαιδευτικής πολιτικής,
- ▶ ικανότητας να παρουσιάζουν οι εκπαιδευόμενοι τη γλωσσική μάθηση ως κατασκευή μιας ενιαίας γλωσσικής δεξιότητας, η οποία εμπλουτίζεται προσθετικά με την εκμάθηση των διαφόρων γλωσσών,
- ▶ ικανότητας σύλληψης και υλοποίησης αναλυτικών προγραμμάτων, διδακτικών υλικών και επιμορφωτικών δράσεων σε εκπαιδευτικούς, βασισμένων στο παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο και προσαρμοσμένων σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα και σε διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης.

Προϋποθέσεις

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε φοιτητές τόσο από ευρωπαϊκές, όσο και από μη ευρωπαϊκές χώρες. Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι κάτοχοι πτυχίου ανώτατης σχολής ανθρωπιστικών σπουδών και να έχουν γνώση της γαλλικής γλώσσας τουλάχιστον στο επίπεδο του B2. Η εισαγωγή στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα αποφασίζεται ύστερα από μελέτη του φακέλου του υποψηφίου και ενδεχομένως την πραγματοποίηση συνέντευξης ή γραπτής εξέτασης στην ξένη γλώσσα και ανάλογα με τα προσόντα τους, όπως αυτά καθορίζονται από την προκήρυξη και την επίδοση κατά τη συνέντευξη ή τις γραπτές εξετάσεις.

Για οποιαδήποτε πληροφορία μπορεί ο ενδιαφερόμενος να επισκεφθεί τον ιστότοπο του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (<http://nrd02w3.nured.auth.gr/>) και ειδικότερα τον δικτυακό τόπο του ελληνογαλλικού μεταπτυχιακού προγράμματος (<http://nrd02w3.nured.auth.gr/el/metaptixiakes/francegreek/>).

Ζητήματα επικοινωνίας μπορούν να επανεξεταστούν παράλληλα με την αύξηση της πολυπολιτισμικότητας στη σύνθεση της κοινωνίας καθώς και με το άνοιγμα της αγοράς σε νέες μορφές εργασίας.

Εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου και στον εκδημοκρατισμό

της **Δήμητρας Παπαδοπούλου**
ομότιμης καθηγήτριας του Α.Π.Θ.,
διευθύντριας
της Έδρας UNESCO του Α.Π.Θ.

Σάραντα ένα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια από όλα τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεργάζονται για το Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τον Εκδημοκρατισμό. Το πρόγραμμα διευθύνεται από το ομώνυμο Ευρωπαϊκό Διαπανεπιστημιακό Κέντρο (έδρα: Βενετία), χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, υποστηρίζεται από την ιταλική κυβέρνηση και συνεργάζεται με διεθνείς διακυβερνητικούς οργανισμούς όπως η UNESCO.

Το πρόγραμμα άρχισε το 1997. Στα πρώτα 10 ιδρυτικά πανεπιστήμια προστέθηκε το 1998 το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με τη συμμετοχή της Έδρας UNESCO. Έκτοτε, το Α.Π.Θ. / Έδρα UNESCO εκπροσωπεί στο πρόγραμμα την Ελλάδα ως συντονίζον πανεπιστήμιο.

Νέοι από όλο τον κόσμο, και πολιτισμοί, συναντώνται και μαθαίνουν ο ένας για τον άλλον σπουδάζοντας τα δικαιώματα του ανθρώπου. Από την έναρξή του, το 1997, μέχρι σήμερα το Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα εκπαίδευσε και απένειμε μεταπτυχιακό τίτλο σε 984 φοιτητές από 67 κράτη: 27 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 11 ευρωπαϊκά κράτη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (Νορβηγία, Αλβανία, Τουρκία, κ.ά.) και 29 κράτη από όλο τον κόσμο (Η.Π.Α., Αυστραλία, Καναδάς, Κίνα, Βραζιλία, Περού, Ρουάντα, Ισημερινός, Νιγηρία κ.ά.). Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης επέλεξε και έστειλε 46 Έλληνες πτυχιούχους σε Α.Ε.Ι. σε όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκπαίδευσε 22 αλλοδαπούς φοιτητές από 13 κράτη (Ιρλανδία, Γερμανία, Βέλγιο, Ιταλία, Ρουμανία, Τουρκία, Ρουάντα, Κίνα κ.ά.).

Στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα είναι ετήσιο και εκπαιδεύει, σε επίπεδο θεωρίας και πράξης, στελέχη ειδικευμένα στα δικαιώματα του ανθρώπου και τον εκδημοκρατισμό, με σπουδές που λαμβάνουν χώρα στη Βενετία (Lido) και σε ένα, κατ' επιλογή, από τα 41 συμμετέχοντα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Οι απόφοιτοι του προγράμματος (επίπεδο Μ.Α.) στελεχώνουν ερευνητικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια, διεθνείς κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, καθώς και αποστολές σε περιοχές, όπου τα δικαιώματα του ανθρώπου παραβιάζονται.

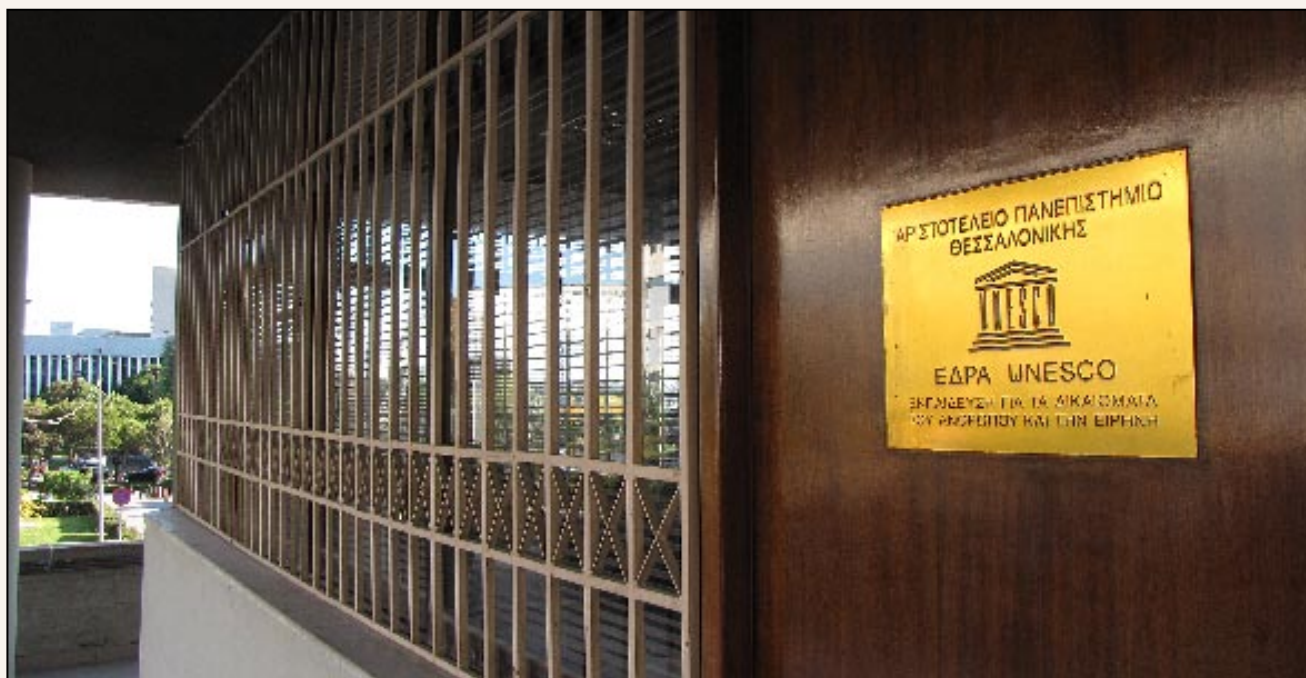
Μερικά από τα αντικείμενα διδασκαλίας του προγράμματος στην Ιταλία είναι τα εξής: τα δικαιώματα του ανθρώπου, διεθνείς οργανισμοί και μηχανισμοί προστασίας τους, ιστορία, φιλοσοφία και ανθρωπολογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διεθνές δίκαιο και διεθνείς σχέσεις, θέματα παγκοσμιοποίησης, ασφάλειας, ανάπτυξης, κ.ά. Το πρόγραμμα είναι διεπιστημονικό και αντανακλά τον άρρηκτο δεσμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τη δημοκρατία, την ειρήνη και την ανάπτυξη.

Στη διάρκεια των σπουδών τους σ' ένα πολυπολιτισμικό πλαίσιο, οι φοιτητές διδάσκονται από κορυφαίους πανεπιστημιακούς δασκάλους, εμπειρογνώμονες στα ανθρώπινα δικαιώματα και εκπροσώπους διεθνών οργανισμών.

Δραστηριότητες

Στο πλαίσιο της συμμετοχής του Α.Π.Θ. στο πρόγραμμα, η Έδρα UNESCO οργανώνει κάθε χρόνο διατμηματικό διεπιστημονικό πρόγραμμα μαθημάτων για τους αλλοδαπούς φοιτητές, οι οποίοι, εκτός από τα μαθήματα, εκπονούν επίσης στο Α.Π.Θ.

*Η οργάνωση και η επιτυχής
διεξαγωγή του προγράμματος
στο Α.Π.Θ. κάθε χρόνο αποτελεί
παράδειγμα διεπιστημονικής
συνεργασίας μελών Δ.Ε.Π.
από διάφορα τμήματα του
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
Παρά τη διαφορετική επιστήμη
που υπηρετεί ο καθένας, όλοι
έχουν κοινό το ενδιαφέρον
για την εκπαίδευση και
ευαισθητοποίηση των νέων στα
δικαιώματα του ανθρώπου και
την προστασία τους.*

τη μεταπτυχιακή διατριβή τους υπό την εποπτεία μελών Δ.Ε.Π. του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μερικά από τα αντικείμενα διδασκαλίας αυτού του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στο Α.Π.Θ., που έχει τίτλο «σύγχρονα παγκόσμια προβλήματα και η ευθύνη του επιστήμονα», είναι τα εξής:

- εκπαίδευση για έναν πολιτισμό ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειρήνης,
- πολυπολιτισμός και διαπολιτισμική εκπαίδευση,
- διεθνής προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού,
- πρόσφυγες, μετανάστες και ανθρώπινα δικαιώματα,
- διεθνής προστασία των πολιτιστικών αγαθών,
- σπουδές φύλου και δικαιώματα της γυναίκας κ.ά.

Διεπιστημονική συνεργασία

Η οργάνωση και η επιτυχής διεξαγωγή του προγράμματος στο Α.Π.Θ. κάθε χρόνο αποτελεί παράδειγμα διεπιστημονικής συνεργασίας μελών Δ.Ε.Π. από διάφορα τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Παρά τη διαφορετική επιστήμη που υπηρετεί ο καθένας, όλοι έχουν κοινό το ενδιαφέρον για την εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των νέων στα δικαιώματα του ανθρώπου και την προστασία τους.

Στο διάστημα 1998-2009 συνέβαλαν στο πρόγραμμα του Α.Π.Θ., με διδασκαλία μαθημάτων και εποπτεία διατριβών, 27 μέλη Δ.Ε.Π. από 8 Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ψυχολογίας, Νομικής, Φιλοσοφίας - Παιδαγωγικής, Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Μουσικών Σπουδών, Ιατρικής Σχολής, κ.ά.). Στο πρόγραμμα συνέβαλαν επίσης προσκεκλημένοι ομιλητές από διεθνείς οργανισμούς όπως η UNESCO και η UNICEF και από θεσμούς όπως ο Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα δικαιώματα του παιδιού. Στο πλαίσιο του προγράμματος εκπονήθηκαν στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 22 μεταπτυχιακές διατριβές υψηλού επιπέδου, αρκετές από τις οποίες διακρίθηκαν σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τον Εκδημοκρατισμό είναι μια μοναδική ευρωπαϊκή ακαδημαϊκή καινοτομία. Δημιούργησε μια κοινότητα αποτελούμενη από πανεπιστήμια, πανεπιστημιακούς δασκάλους, εμπειρογνώμονες, εκπροσώπους διεθνών οργανισμών και φοιτητές από την Ευρώπη και από όλο τον κόσμο που όλοι εμπνέονται και συνεργάζονται για τον ίδιο κοινό σκοπό: την οικοδόμηση ενός πολιτισμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανάπτυξης και ειρήνης.

Νέοι από όλο τον κόσμο, και πολιτισμοί, συναντώνται και μαθαίνουν ο ένας για τον άλλον σπουδάζοντας τα δικαιώματα του ανθρώπου.

αφιέρωμα

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΘΗΚΕ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εκεί που συναντήθηκαν οι Μούσες και οι Χάριτες

Έρευνα
Έρα Μπλιάτκα - Μαστοράκη

Η γοητεία που ασκεί σε όλους το παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής δεν οφείλεται μόνο στην ιστορική και αρχιτεκτονική του αξία αλλά και στη συμβολική του υπεραξία. Πηγάζει από όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που δεν προέκυψαν από μελέτες και επεξεργασίες αλλά από το έργο και το όραμα των πρώτων πανεπιστημιακών μας δασκάλων και των ανθρώπων που το μοιράστηκαν και το συνέχισαν. Ξεκινώντας από τη Φιλοσοφική Σχολή, έδρα τότε του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οι προσπάθειες αυτές έδειξαν το δρόμο και συνεχίζουν έως τις ημέρες μας να καθοδηγούν τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Το επιβλητικό επίγραμμα του αετώματος του κτιρίου, «ΜΟΥΣΑΙΣ ΧΑΡΙΣΙ ΘΥΕ» δεν επιτρέπει να αγνοηθεί το μήνυμα που θέλησε να αφήσει ο εμπνευστής του, ο πρώτος καθηγητής των αρχαίων ελληνικών Χαρίτων Χαριτωνίδης, ως παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές. Συνοψίζοντας σε μία φράση ολόκληρο το νόημα του ακαδημαϊκού πνεύματος, το επίγραμμα αυτό μας συμβουλεύει: Να θεραπεύεις τις Μούσες και Χάριτες. Θυσίασε στη γνώση αλλά και στο πνεύμα, στην επιστήμη αλλά και στην τέχνη –άλλωστε η απουσία του συνδέσμου «και», δηλώνει πως Μούσες και Χάριτες ταυτίζονται (Χρήστος Τσολάκης [2004], *Περιοδικό Φιλόλογος*, τεύχος 118). Με αυτές τις οδηγίες λοιπόν το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης καλωσόριζε τις πρώτες ημέρες

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΑΠ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η πρόταση Hebrard για την πανεπιστημιούπολη (αριστερά) και η βίλα των Αλλατίνι, όπου και πρωτοστεγάστηκε με την ίδρυσή του, για ένα περίπου χρόνο το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (δεξιά).

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

της ζωής του όσους διάβαιναν τις πόρτες του. Παροτρύνοντάς τους να καλλιεργούν την ψυχή και το μυαλό τους, ώστε να εξέλθουν από αυτές πιο ολοκληρωμένοι και σοφότεροι.

Στον πηγέμο για το Α.Π.Θ. ο δρόμος ήταν μακρύς...

Η μετ'εμποδίων πορεία ίδρυσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είχε ξεκινήσει αρκετά χρόνια πριν από την έναρξη της λειτουργίας του, το φθινόπωρο του 1926. Η επιτυχής έκβαση των Βαλκανικών πολέμων (1912-1913) με την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και την ένταξη των μεγάλων βόρειων τμημάτων στον εθνικό ιστό δημιούργησε νέα διοικητικά και κοινωνικά δεδομένα. Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού και το ζήτημα της ουσιαστικής αφομοίωσής του, πολλαπλασίασε τις εκπαιδευτικές απαιτήσεις, οι οποίες δεν μπορούσαν πλέον να απαντηθούν από τα υπάρχοντα πανεπιστημιακά ιδρύματα των Αθηνών. Την ιδιαίτερη σημασία της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την ανάγκη για ίδρυση νέων πανεπιστημίων υπογράμμισε με γλαφυρό τρόπο στην εισήγησή του προς την κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή το 1913.

Όμως οι όποιες σχετικές σκέψεις διακόπηκαν, προτού δρομολογηθούν, από τα γεγονότα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Στα 1919, μέσα σε κλίμα εθνικής αισιοδοξίας γίνονται προσπάθειες εκσυγχρονισμού που οδηγούν στην απόφαση ίδρυσης πανεπιστημίου στη Σμύρνη και σε βάθος χρόνου στη Θεσσαλονίκη. Ο κ. Απόστολος Παπαγιαννόπουλος, απόφοιτος της Αρχιτεκτονικής, συγγραφέας ο ίδιος βιβλίων για την ιστορία της πόλης της Θεσσαλονίκης, επισημαίνει: «Η καταστροφή του 1922 ανέτρεψε τα σχέδια της κυβέρνησης. Τα μεταγωγικά πλοία που μετέφεραν τον απαραίτητο εξοπλισμό αναγκάστηκαν να επιστρέψουν και να εκφορτώσουν τους μαυροπίνακες και τα υπόλοιπα υλικά στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης».

Ο νόμος 3341/1925 της Α' Ελληνικής Δημοκρατίας προέβλεπε την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο οποίο θα λειτουργούν πέντε σχολές, με πρώτη τη Σχολή Φιλολογίας, η οποία θα προμήθευε τα σχολεία της Θεσσαλονίκης και των γύρω περιοχών με διδακτικό προσωπικό. Το μορφωτικό πρόβλημα των δασκάλων και την ανάγκη για αναβάθμιση της παιδείας στις μικρότερες βαθμίδες της εκπαίδευσης είχε από νωρίς συνειδητοποιήσει ο πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπαναστασίου, ο οποίος προσέβλεπε στο νέο ίδρυμα για τη γενικότερη ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της Βόρειας Ελλάδας.

Τα πραξικοπήματα του Θ. Παγκάλου τον Ιούνιο του 1925 και του Γ. Κονδύλη τον Αύγουστο του 1926 τάρaxαν την πολιτική ζωή του τόπου το διάστημα που ακολούθησε. Τα βραχυχρόνια δικτατορικά καθεστώτα επιχείρησαν ανεπιτυχώς να τροποποιήσουν τις αποφάσεις τις σχετικές με το πανεπιστήμιο, να περιορίσουν την αυτοτέλειά του ακόμη και να ανατρέψουν την απόφαση για την ίδρυσή του. Παρ'

Το μορφωτικό πρόβλημα των δασκάλων και την ανάγκη για αναβάθμιση της παιδείας στις μικρότερες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ιδίως μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, είχε συνειδητοποιήσει ο πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπαναστασίου, ο οποίος προσέβλεπε στο νέο ίδρυμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για τη γενικότερη ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της Β. Ελλάδας.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΑΠ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Το κτίριο του πανεπιστημίου
(το καλούμενο σήμερα παλαιό
κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής)
στα 1932.

όλα αυτά η γενική κατακραυγή της και οι έξυπνοι χειρισμοί του πρώτου πρυτανικού συμβουλίου διασφάλισαν ότι η Φιλοσοφική Σχολή θα ξεκινούσε τη λειτουργία της κανονικά για το ακαδημαϊκό έτος 1926-1927, ανταποκρινόμενη στις προσδοκίες των εξήντα πέντε φοιτητών που εγγράφηκαν. Στις 2 Νοεμβρίου 1926 ορκίστηκαν πρώτοι καθηγητές οι Γεώργιος Γρατσιάτος, Ιωάννης Βογιατζίδης, Χαρίτων Χαριτωνίδης, Ιωάννης Παπαδόπουλος, Παντελής Κοντογιάννης, Νικόλαος Παππαδάκης, Στίλπων Κυριακίδης, Γιάννης Αποστολάκης, Χαράλαμπος Θεοδωρίδης και Μανόλης Τριανταφυλλίδης, ενώ πρόεδροι του πρυτανικού συμβουλίου για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας, διατέλεσαν διαδοχικά ο Γεώργιος Χατζιδάκης, ο Χρήστος Τσουντας και ο Γεώργιος Σωτηριάδης.

Ως πρώτη στέγη του πανεπιστημίου, επιλέχθηκε η έπαυλη των Αλλατίνι, της επιφανέστερης εβραϊκής οικογένειας της πόλης κατά τον 19ο αιώνα. Το κτίριο αυτό, παρά τις ανακτορικές του διαστάσεις, προοριζόταν για κατοικία και όχι για εκπαιδευτήριο και σύντομα αποδείχθηκε πως δεν θα επαρκούσε για να ικα-

Περιοχή των κοιμητηρίων
και του σημερινού Δήμου
Αγίου Παύλου, προς
την πλευρά των οποίων
αναπτύχθηκε κατόπιν το
πανεπιστήμιο.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΑΠ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η παλιά οδός Χαμιδιέ.
Δεξιά κι αριστερά
τα νεόχτιστα κτίρια
της «εξωραϊσμένης»
τουρκικής διοίκησης της
πόλης.

ΠΗΓΗ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2300 ΧΡΟΝΙΑ, ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

νοποιήσει τις ανάγκες και άλλων σχολών πέραν της Φιλοσοφικής. Ήδη από την άνοιξη του 1927 η διοίκηση του πανεπιστημίου άρχισε να συζητά το ενδεχόμενο της μεταστέγασης.

Εκεί που άρχισαν όλα... στη Λεωφόρο Χαμιδιέ

Η έναρξη του δευτέρου ακαδημαϊκού έτους, 1927-1928, βρήκε το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στο νέο του σπίτι. Τις εγκαταστάσεις του νέου κτιρίου θα μοιράζονταν στο εξής οι φοιτητές της Φιλοσοφικής με αυτούς του Τμήματος Δασολογίας, του οποίου είχε αποφασιστεί η μεταφορά από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης για να αποτελέσει το πρώτο τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής. Το κτίριο που παραχωρήθηκε ήταν το επιβλητικό Μέγαρο της πλατείας Σιντριβανίου επί της λεωφόρου Χαμιδιέ (σημερινής οδού Εθνικής Αμύνης), η οποία πήρε το όνομα της από τον σουλτάνο **Αβδούλ Χαμίτ**, που είχε βρει καταφύγιο στη Θεσσαλονίκη μετά την ανατροπή του το καλοκαίρι του 1908. Στο νεοκλασικό αυτό που θα φιλοξενούσε στο εξής το πανεπιστήμιο στεγαζόταν μέχρι την απελευθέρωση της πόλης, το 1912, η προπαρασκευαστική **Σχολή Δημόσιας Διοίκησης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας** και οι χώροι του προσφέρονταν για αίθουσες διδασκαλίας.

Όταν το 1926 η Φιλοσοφική Σχολή ετοιμαζόταν να ξεκινήσει το εκπαιδευτικό της έργο, αποτυπώθηκε στην επιλογή του διδακτικού προσωπικού η προτεραιότητα που είχε δοθεί στην καταπολέμηση των αναχρονιστικών αντιλήψεων και στην εγκαθίδρυση ενός πνεύματος εκπαιδευτικού φιλελευθερισμού. Το σύνολο σχεδόν της προοδευτικής σκέψης της εποχής ήλπιζε πως το νεοϊδρυθέν Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης θα δημιουργούσε ένα κλίμα ανανέωσης, το οποίο λειτουργώντας «ανταγωνιστικά» προς τα υπάρχοντα ιδρύματα ουσιαστικά θα ωφελούσε την πανεπιστημιακή κοινότητα των Αθηνών.

Ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου (ελαιογραφία του Κωστή Παρθένη, 1924) εμπνευστής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (αριστερή εικόνα) και ο Αλέξανδρος Δελμούζος, από τους βασικούς συντελεστές του πανεπιστημίου, με τους συνεργάτες του Γεώργιο Σκληρό και Μανόλη Τριανταφυλλίδη στην Ιένα στα 1907 (δεξιά εικόνα).

ΠΗΓΗ: Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ, Α. ΔΕΛΜΟΥΖΟΣ, ΑΘΗΝΑ ΜΙΕΤ, 1984

Το κτίριο που ήταν γνωστό τότε ως **Ιδαδιέ**, είχε κτιστεί το 1888, στο πλαίσιο μιας συντεταγμένης προσπάθειας των Οθωμανών να συγκροτήσουν ένα ισχυρό διοικητικό κέντρο στην πόλη της Θεσσαλονίκης ως αντιστάθμισμα στην πορεία διάλυσης που διένυαν στα ευρωπαϊκά εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Από το 1913, μετά την αποχώρηση των οθωμανικών αρχών, στο Ιδαδιέ είχε αρχίσει να λειτουργεί το Β΄ Στρατιωτικό Νοσοκομείο στο οποίο διακομίστηκαν πολλοί τραυματίες - θύματα των επιχειρήσεων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Επεμβάσεις για να μεταμορφωθεί σε πανεπιστήμιο

Το Ιδαδιέ ήταν έργο του Σικελού αρχιτέκτονα **Βιταλιάνο Ποζέλι** στον οποίο είχε ανατεθεί η μελέτη και επίβλεψη της κατασκευής πολλών δημόσιων κτιρίων και υπηρεσιών σε κεντρικούς άξονες της πόλης. Σε σχέδια του Ποζέλι, μεταξύ άλλων, βασίστηκαν το Διοικητήριο, το Γενί Τζαμί, η καθολική εκκλησία και το Γ΄ Σώμα Στρατού.

Στην πρώτη του μορφή το κτίριο ήταν τριώροφο, ενώ δύο επιπλέον διώροφες πτέρυγες προστέθηκαν παραπλεύρως, το 1908, για να φιλοξενήσουν τους 700 σπουδαστές του τουρκικού εκπαιδευτηρίου.

Όταν αποφασίστηκε η μεταφορά του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης χρειάστηκαν περισσότερες επεμβάσεις, τις οποίες ανέλαβαν οι αρχιτέκτονες Α. Δραγούμης, Ι. Δημητριάδης και Α. Μεταξάς. Το κτίριο του πανεπιστημίου έλαβε την τελική του μορφή το 1932, όταν τελείωσαν οι εργασίες με την προσθήκη τρίτου ορόφου στις δύο παράπλευρες πτέρυγες. Πλέον, στις εγκαταστάσεις του, που αναπτύχθηκαν γύρω από ένα αίθριο, περιλάμβανε 90 χώρους μεταξύ των οποίων ένα αμφιθέατρο, μία αίθουσα τελετών, σπουδαστήρια, αίθουσες διδασκαλίας και βιβλιοθήκες.

Οδηγώντας εμπρός τη γλώσσα και το πνεύμα

Όταν το 1926 η Φιλοσοφική Σχολή ετοιμαζόταν να ξεκινήσει το εκπαιδευτικό της έργο, αποτυπώθηκε στην επιλογή του διδακτικού προσωπικού η προτεραιότητα που είχε δοθεί στην καταπολέμηση των αναχρονιστικών αντιλήψεων και στην εγκαθίδρυση ενός πνεύματος εκπαιδευτικού φιλελευθερισμού. Το σύνολο σχεδόν της προοδευτικής σκέψης της εποχής ήλπιζε πως το νεοϊδρυθέν Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης θα δημιουργούσε ένα κλίμα ανανέωσης, το οποίο λειτουργώντας «ανταγωνιστικά» προς τα υπάρχοντα ιδρύματα ουσιαστικά θα ωφελούσε την πανεπιστημιακή κοινότητα των Αθηνών.

Οι καθηγητές που εκλήθησαν ήταν στην πλειονότητά τους προσωπικότητες

Το ιστορικό κτίριο της Φιλοσοφικής από τότε που πρωτοάνοιξε τις πόρτες του στο νεοϊδρυθέν τότε πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης λειτούργησε στη συνείδηση όλων όχι μόνον ως ένας χώρος μόρφωσης και εκπαίδευσης, αλλά και ως ένας χώρος έμπνευσης, πολιτισμού, ελεύθερης σκέψης και ελπίδας για το μέλλον.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΑΠ. ΠΑΤΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Το παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής την εποχή που κτιζόταν το 1888, ακόμη επί εποχής τουρκοκρατίας, και προοριζόταν να λειτουργήσει ως σχολή διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (γνωστό τότε ως Ιδαδιέ).

Το Ιδαδιέ μετά
την προσθήκη των
παράπλευρων πτερύγων
το 1908.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΑΤ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

που είχαν αναδειχθεί μέσω των νεοτερικών τους ιδεών και η φιλοσοφική εξελίχθηκε σταδιακά σε σύμβολο για τους πρωτοπόρους δημοτικιστές, καθώς ωρίμαζε μέσα σε περιβάλλον που ενθάρρυνε τις καινοτομίες και ενέπνεε τη δημιουργία. Οι συνθήκες αυτές σύντομα προσέλκυαν κι άλλους «επαναστάτες» λόγιους που αναζητούσαν την ανοχή στις πρωτοβουλίες. Ο Αλέξανδρος Δελμούζος προσχώρησε στο διδακτικό προσωπικό της Φιλοσοφικής το 1928 και κατά την θητεία του εκεί εργάστηκε με τακτικές παρεμβάσεις για την εξυγίανση και τον εκσυγχρονισμό της εσωτερικής λειτουργίας των ιδρυμάτων, αν και κύριο μέλημά του παρέμενε το «να μορφώσει καλούς επιστήμονες και επαγγελματίες». Το 1937 μετά την επιβολή του μεταξικού καθεστώτος, ο Αλέξανδρος Δελμούζος έκρινε πως η παραμονή του στο πανεπιστήμιο θα ήταν ανακόλουθη προς τις αρχές του και αναγκάστηκε να παραιτηθεί. Είχε όμως ήδη κατορθώσει να επιβάλει πολλούς από τους προβληματισμούς του σχετικά με το σκοπό και τη σημασία της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η συγκατοίκηση των σχολών του πανεπιστημίου στο παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής υπήρξε παράγοντας σημαντικός για την καλλιέργεια της ελεύθερης σκέψης και της ευελιξίας της εκπαίδευσης που παρεχόταν στους φοιτητές. Η συνεχής συναναστροφή των σπουδαστών διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων διευκόλυνε την σύγκρουση και τον συγκερασμό των επιμέρους απόψεων. Δημοτικιστές της Φιλοσοφικής και «καθαρευουσιάνοι» της Νομικής, τεχνοκράτες μηχανικοί και ρομαντικοί μαθηματικοί, όλοι μαζί αναδείχθηκαν και δημιούργησαν ένα πολυφωνικό προοδευτικό πανεπιστήμιο, που δυστυχώς φιμώθηκε προτού εισέλθει στη δεύτερη δεκαετία της ζωής του και τη δίνη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Στις 9 Απριλίου του 1941 τα γερμανικά στρατεύματα επέταξαν τους χώρους του πανεπιστημίου και το παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής χρησιμοποιήθηκε ως στρατιωτικό νοσοκομείο, παραχωρώντας μόνο το αμφιθέατρο και τα υπόγεια εργαστήρια για τη διεξαγωγή των μαθημάτων. Παρ' όλα αυτά, η λειτουργία του δεν διακόπηκε, ενώ φοιτητές και διδάσκοντες κατέφυγαν σε ιδιωτικές αίθουσες, μεταξύ των οποίων και σε κινηματογράφους της πόλης. Η διοίκηση του πανεπιστημίου το 1942, διατηρώντας το ηθικό της κοινότητάς του, ίδρυσε δύο νέες σχολές, τη Θεολογική και την Ιατρική.

Ο νέος σχεδιασμός του πανεπιστημίου και το τέλος μιας εποχής

Μετά την αποκατάσταση της εθνικής κυριαρχίας, στις 15 Οκτωβρίου του 1944, η Φιλοσοφική Σχολή μπήκε σε νέα τροχιά. Το εκτενές σχέδιο του Γάλλου αρχιτέκτονα Hebrard για την αναμόρφωση του πανεπιστημίου, το οποίο είχε εκπονηθεί και εγκριθεί κατά τη δεκαετία του 1930 κρινόταν πλέον υπερβολικά φιλόδοξο για τα ταλαιπωρημένα οικονομικά της χώρας. Το 1949 κατατέθηκε νέο πολεοδομικό σχέδιο από ειδική επιτροπή του πανεπιστημίου υπό τον καθηγητή της μετεωρολογίας

*Η συγκατοίκηση των σχολών
του πανεπιστημίου στο παλαιό
κτίριο της Φιλοσοφικής υπήρξε
παράγοντας σημαντικός για
την καλλιέργεια της ελεύθερης
σκέψης και της ευελιξίας της
εκπαίδευσης που παρεχόταν
στους φοιτητές.*

και κλιματολογίας Βασίλη Κυριαζόπουλο. Ήταν ένα μετριοπαθέστερο σχέδιο, αλλά και πάλι υποσχόμενο να ανακουφίσει φοιτητές και διδάσκοντες που ασφυκτιούσαν στους περιορισμένους χώρους του κτιρίου της Φιλοσοφικής. Το πολεοδομικό αυτό εγχείρημα ολοκληρώθηκε σταδιακά κατά τις επόμενες δεκαετίες με τις τελευταίες κτιριακές προσθήκες στα τέλη του 1970. Ακολούθως, η αποσυμφόρηση των αιθουσών της Φιλοσοφικής επέτρεψε την προοδευτική αύξηση του αριθμού, τόσο των φοιτητών όσο και του διδακτικού προσωπικού.

Ο μεγάλος σεισμός της Θεσσαλονίκης το 1978 προκάλεσε σοβαρές ζημιές στο όμορφο διατηρητέο κτίριο που παρέμεινε κλειστό για την επόμενη οκταετία. Το 1986 όμως, επιστράφηκε ανακαινισμένο για να συνεχίσει την εκπαιδευτική του αποστολή αλλά και να αποτελέσει έκτοτε σημείο συνάντησης των φοιτητών.

Ένα κτίριο ως πνευματική κληρονομιά

Τα όσα διαβάζουμε για το Α.Π.Θ. και τη διαδρομή του μπορούν να μας παρουσιάσουν τα γεγονότα. Αλλά είναι πολύ μεγαλύτερη πρόκληση να προσπαθήσουμε να φανταστούμε την ατμόσφαιρα της εποχής που πρωτοάνοιξε τις πόρτες του για να λειτουργήσει όχι μόνο μορφώνοντας αλλά και παρέχοντας ένα χώρο έμπνευσης, πολιτισμού, ελεύθερης σκέψης και ελπίδας για το μέλλον. Είναι αυτό ακριβώς το ανομολόγητο πνεύμα που κάνει ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα να διαφέρει από οποιονδήποτε άλλο φορέα παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών και το οποίο οφείλουν όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας να διαφυλάξουν.

Η πορεία του πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης είναι στενά συνδεδεμένη με αυτήν της Φιλοσοφικής Σχολής, ιδιαίτερα κατά τις πρώτες δεκαετίες της ζωής του, και δεν μπορεί κανείς να μιλά για το ένα χωρίς να αναφέρεται και στο άλλο. Στα 80 και πλέον χρόνια αυτής της κοινής πορείας, αποφοίτησαν πολλές γενιές που σήμερα αναπολούν τις ώρες που ως φοιτητές πέρασαν στους διαδρόμους, στα σκαλιά και στον αύλειο χώρο του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής. Όμως η σημαντικότερη συμβολή του όμορφου διατηρητέου δεν εξαντλείται στους φοιτητές που «όρκισε». Καθώς, ακόμη κι όταν τα χρόνια περάσουν, όταν τα ανώμαλα ρήματα και η αττική σύνταξη θα αρχίσουν να ξεθωριάζουν στις μνήμες, η προτροπή του Χαρίτωνα Χαριτωνίδη, το «Μούσαις Χάρισι Θύε» πολύ δυσκολότερα θα σβηστεί.

Το παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής, με το νέο κτίριο της σχολής πίσω του, περιτριγυρίζεται σήμερα από το πλήθος των νεότερων κτιρίων της πανεπιστημιούπολης.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Δ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ

Σημαντικότερο μέτρο πρόληψης οι καλές πρακτικές υγιεινής

του **Παύλου Νικολαΐδη**
καθηγητή παθολογίας
Α' Παθολογικής Κλινικής
Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Η νέα γρίπη H1N1 ή νέα γρίπη ή νέα γρίπη Α(H1N1) ή πανδημική γρίπη ομοιάζει πολύ με την εποχική ή κοινή γρίπη, η οποία είναι σε όλους γνωστό ότι μεταδίδεται στον πληθυσμό, κυρίως τους χειμερινούς μήνες και προκαλεί συνήθως ήπια νόσηση, χωρίς επιπλοκές. Η γρίπη H1N1 ονομάστηκε αρχικά και γρίπη των χοίρων, διότι ο ιός περιέχει γενετικά στοιχεία που είναι συχνά στους ιούς της γρίπης που μολύνουν τους χοίρους, αλλά η συγκεκριμένη ονομασία σταδιακά εγκαταλείφθηκε. Δεν υπάρχουν άλλωστε ενδείξεις ότι ο ιός αυτός κυκλοφορεί αυτή τη στιγμή στους χοίρους.

Ο ιός Α(H1N1) 2009 είναι ανθρώπινος ιός, για τον οποίο δεν υπάρχει προηγούμενη ανοσία στον πληθυσμό, παρά μόνο σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίοι έχουν εκτεθεί σε ιούς Α(H1N1) που κυκλοφορούσαν πριν το 1957. Η μη ύπαρξη ανοσίας στον πληθυσμό είναι η κύρια αιτία που ο ιός αυτός προκάλεσε πανδημία γρίπης στον πλανήτη μας. Οι πανδημίες γρίπης καταγράφονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα στην ιστορία. Τα χαρακτηριστικά τους περιλαμβάνουν την πρόκληση νόσου σε μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού κατά κύματα που διαρκούν 4-8 εβδομάδες και εμφανίζονται σε διαφορετικό χρόνο στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η νέα γρίπη H1N1 λόγω της ταχείας μετάδοσής της είναι το αίτιο της τρέχουσας πανδημίας, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε νόσηση ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού (30-40%) και στη χώρα μας. Η νόσηση, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, θα είναι ήπια. Λόγω της συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού ατόμων που θα νοσήσουν σε περίοδο λίγων εβδομάδων, αναμένονται προβλήματα τόσο στην κοινωνική λειτουργία (απουσία από την εργασία κ.τ.λ.), όσο και μεγάλη πίεση στις υπηρεσίες δημόσιας υγείας της χώρας. Απαιτείται, λοιπόν, έγκαιρος σχεδιασμός για την αντιμετώπιση της επερχόμενης πανδημίας με τη μορφή εθνικού & τομεακών σχεδίων αντιμετώπισης γρίπης.

Συμπτώματα της γρίπης

Τα κυριότερα συμπτώματα είναι: πυρετός, βήχας, πονόλαιμος, καταρροή, μυαλγίες, απώλεια της όρεξης, πονοκέφαλος, κακουχία, ρίγη, δυσκολία στην αναπνοή. Μπορεί επίσης να συνυπάρχουν συμπτώματα από το γαστρεντερικό, όπως διάρροια.

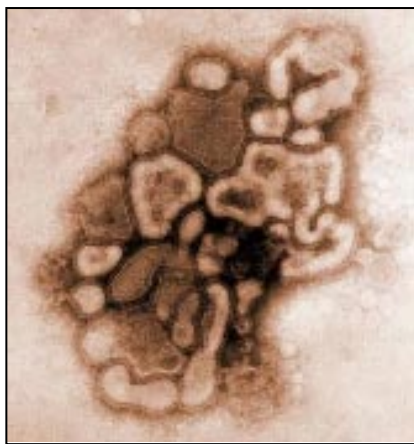
Τα συμπτώματα συνήθως εισβάλλουν αιφνιδώς. Συχνά όμως η λοίμωξη δεν δίνει τα συνηθισμένα συμπτώματα (ασυμπτωματική). Ο χρόνος επώασης είναι περίπου 2 ημέρες (εύρος 1-3). Τα άτομα αυτά μπορεί να είναι μεταδοτικά μία ημέρα πριν τη νόσησή τους έως και 7 ημέρες μετά. Τα παιδιά και τα άτομα με εξασθενημένο ανοσολογικό σύστημα μπορούν να μεταδίδουν τον ιό της γρίπης για διάστημα μεγαλύτερο από 7 ημέρες.

Τρόπος μετάδοσης

Η νέα γρίπη H1N1, όπως και η κοινή γρίπη, μεταδίδονται **άμεσα** από μολυσμένα σταγονίδια που εκπέμπονται από άτομο σε άτομο με την ομίλεια, το βήχα, το φτάρνισμα κ.τ.λ. και **έμμεσα** από τις επιφάνειες που μολύνονται από τα σταγονίδια και έρχονται σε επαφή με τα χέρια που αγγίζουν το στόμα, τη μύτη ή το βλεννογόνο των οφθαλμών. Η μετάδοση του ιού είναι ευχερέστερη τις ψυχρές και ξηρές ημέρες του χειμώνα στα εύκρατα κλίματα.

Οι ομάδες υψηλού κινδύνου για επιπλοκές γρίπης

Σε ορισμένες κατηγορίες ατόμων, που τα ονομάζουμε υψηλού κινδύνου για επιπλοκές και στα άτομα άνω των 65 ετών, ακόμη και η κοινή γρίπη μπορεί να

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Ο ιός της γρίπης H1N1 σε ηλεκτρονικό μικροσκόπιο.

οδηγήσει σε αυξημένη συχνότητα επιπλοκών, γι' αυτό και στα άτομα αυτά συνιστάται ο εμβολιασμός με το εμβόλιο της κοινής γρίπης. Η κύρια διαφορά της νέας γρίπης H1N1 από την κοινή γρίπη είναι ότι μεταδίδεται ταχύτερα και προσβάλλει ιδιαίτερα τα νέα άτομα. Οι επιπλοκές της νέας γρίπης H1N1 (βαριά νόσηση / θάνατος) δεν είναι συχνότερες από της κοινής γρίπης, αφορούν όμως κυρίως άτομα νεαρής ηλικίας. Η πιθανότητα βαριάς επιπλοκής ή θανάτου στη νέα γρίπη H1N1 είναι πολύ μικρή (περίπου 0,1%). Στη νέα γρίπη H1N1, στις ομάδες υψηλού κινδύνου για επιπλοκές προστίθενται και τα άτομα με νοσογόνο παχυσαρκία (βλέπε επόμενο πίνακα).

Νόσημα	Κοινή γρίπη	Νέα γρίπη H1N1
Καρδιαγγειακά νοσήματα (εκτός από υπέρταση)	ναι	ναι
Χρόνια νοσήματα του αναπνευστικού και άσθμα	ναι	ναι
Χρόνια νοσήματα του μεταβολισμού και σακχαρώδης διαβήτης	ναι	ναι
Χρόνια νοσήματα του ήπατος και των νεφρών	ναι	ναι
Νοσήματα που επηρεάζουν τη λειτουργία του ανοσοποιητικού	ναι	ναι
Χρόνια νευρολογικά και νευρομυϊκά νοσήματα	ναι	ναι
Νοσογόνος παχυσαρκία	όχι	ναι
Εγκυμοσύνη	ναι	ναι
Παιδιά < 2 ετών	ναι	ναι
Άτομα > 65 ετών	ναι	ναι

Κατηγορίες ατόμων με αυξημένο κίνδυνο επιπλοκής σε περίπτωση νόσησης από κοινή γρίπη ή νέα γρίπη H1N1

Τρόποι θεραπείας

Ο ιός της γρίπης H1N1 είναι ευαίσθητος στα αντιικά φάρμακα οσελταμιβίρη (Tamiflu) και ζαναμιβίρη (Relenza). Τα φάρμακα αυτά είναι περισσότερο αποτελεσματικά εάν ληφθούν τις πρώτες 48 ώρες από την εμφάνιση των συμπτωμάτων. Τα φάρμακα χορηγούνται με συνταγή ιατρού σε περιπτώσεις που τα συμπτώματα είναι ιδιαίτερα βαριά ή το άτομο έχει παράγοντες κινδύνου. **Δεν χορηγούνται φάρμακα στις περισσότερες περιπτώσεις της νέας γρίπης H1N1.**

Μέσα προφύλαξης

Α) Πρακτικές υγιεινής

Ένα από τα καλύτερα μέτρα για την πρόληψη της γρίπης είναι οι καλές πρακτικές υγιεινής. Όταν βήχετε ή φταρνίζετε είναι ιδιαίτερα σημαντικό να καλύπτετε το στόμα σας ή τη μύτη σας με χαρτομάντιλα και αμέσως μετά τη χρήση να τα απορρίπτετε.

Πλένετε συχνά τα χέρια σας με σαπούνι και ζεστό νερό. Μπορεί να μολυνθείτε αντίστοιχα από τον ιό, αν με τα χέρια σας αγγίξετε μολυσμένες επιφάνειες και κατόπιν τα χέρια σας έρθουν σε επαφή με το στόμα, τη μύτη ή τα μάτια σας. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το συχνό πλύσιμο των χεριών με σαπούνι και νερό ή αλκοολούχα αντισηπτικά είναι πολύ καλή πρακτική υγιεινής.

Β) Εμβολιασμός

Λόγω των περιορισμών της παραγωγής του πανδημικού εμβολίου οι οργανισμοί δημόσιας υγείας έχουν ιεραρχήσει τις ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες θα προηγηθούν στον εμβολιασμό. Στις ομάδες αυτές περιλαμβάνονται οι έγκυες γυναίκες,

Η κύρια διαφορά της νέας γρίπης H1N1 από την κοινή γρίπη είναι ότι μεταδίδεται ταχύτερα και προσβάλλει ιδιαίτερα τα νέα άτομα. Οι επιπλοκές της δεν είναι συχνότερες από της κοινής γρίπης, ενώ η πιθανότητα βαριάς επιπλοκής ή θανάτου είναι πολύ μικρή (περίπου 0,1%).

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Η νέα γρίπη H1N1, όπως και η κοινή γρίπη, μεταδίδεται άμεσα από μολυσμένα σταγονίδια που εκπέμπονται με την ομιλία, το βήχα ή το φτέρνισμα.

Σημαντικότερο μέτρο πρόληψης οι καλές πρακτικές υγιεινής

το υγειονομικό προσωπικό, τα άτομα που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου για επιπλοκές και τα άτομα που φροντίζουν βρέφη έως 6 μηνών.

Ενέργειες με τα πρώτα συμπτώματα γρίπης

- Εάν αισθάνεστε ότι έχετε τα συμπτώματα της γρίπης, μείνετε στο σπίτι και συμβουλευτείτε τηλεφωνικά το γιατρό σας ή απευθυνθείτε στο ΚΕΕΛΠΝΟ στο 1135. Εκεί θα πάρετε τις απαραίτητες πληροφορίες.
- Δεν υπάρχει λόγος να προστρέχετε στα επείγοντα ιατρεία των νοσοκομείων, διότι το μόνο που θα προκαλέσετε είναι συμφόρηση.
- Σε περίοδο πανδημίας η συμπτωματολογία γρίπης θα είναι σχεδόν πάντοτε η νέα γρίπη H1N1 και δεν απαιτείται πάντοτε εργαστηριακός έλεγχος.
- Αν ανήκετε στις ομάδες υψηλού κινδύνου, καλό θα είναι να επικοινωνήσετε με το γιατρό σας.

Πότε πρέπει να αναζητήσει κάποιος ιατρική βοήθεια;

Ένας ασθενής θα πρέπει να αναζητήσει ιατρική βοήθεια σε περίπτωση που θα παρουσιάσει:

- ιδιαίτερα έντονη συμπτωματολογία,
- παράταση υψηλού πυρετού για περισσότερο από 3 ημέρες,
- βελτίωση των συμπτωμάτων και κατόπιν νέα επιδείνωση,
- λαχάνιασμα με την άσκηση ή την ηρεμία (που δεν προϋπήρχε),
- δυσκολία στην αναπνοή ή δύσπνοια,
- πόνο στο στήθος,
- αιμορραγικά ή σκουρόχρωμα πτύελα,
- κυάνωση (μελιάνασμα) στα χείλη,
- συνεχείς έμετους και αδυναμία συγκράτησης υγρών,
- σημεία σύγχυσης ή αποπροσανατολισμού,
- σημεία αφυδάτωσης, όπως ζάλη στην όρθια θέση, πτώση της αρτηριακής πίεσης.

Διάγνωση της λοίμωξης από τον ιό H1N1

Ειδική εργαστηριακή διάγνωση μπορεί να γίνει μόνο με λήψη ρινικού ή φαρυγγικού επιχρίσματος και εξέταση σε ειδικά εργαστήρια με μεθόδους μοριακής βιολογίας (RT-PCR για νέα γρίπη H1N1).

Τονίζεται ότι δεν είναι απαραίτητη στην παρούσα φάση της πανδημίας η εργαστηριακή διάγνωση. Εργαστηριακή επιβεβαίωση απαιτείται σε συγκεκριμένα άτομα, κυρίως για επιδημιολογικούς σκοπούς (π.χ. σώματα ασφαλείας, ιατρικό προσωπικό).

Υπάρχει περίπτωση να κλείσουν τα σχολεία εξαιτίας πανδημίας γρίπης;

Με τα σημερινά δεδομένα δεν φαίνεται ότι θα υπάρξει ανάγκη κλεισίματος των σχολείων λόγω της πανδημίας γρίπης. Εν τούτοις, οι αρχές δημόσιας υγείας σε συνεργασία με τα σχολεία θα λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των μαθητών και του διδακτικού προσωπικού (συμπεριλαμβανομένου του περιστασιακού κλεισίματος των σχολείων), εφόσον αυτό καταστεί αναγκαίο.

Για περισσότερες πληροφορίες

- Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ): <http://www.keel.org.gr>
- Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης: <http://www.mohaw.gr>
- European Center for Disease Control and Prevention (ECDC): <http://ecdc.europa.eu/en/pages/home.aspx>
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC): <http://www.cdc.gov/h1n1flu/>
<http://www.cdc.gov/h1n1flu/institutions>
- World Health Organization (WHO): <http://www.who.int/csr/disease/swineflu/en/index.html>

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Το ιωβηλαίο της γιορτάζει η Οδοντιατρική Σχολή

Ρεπορτάζ
Δημήτρης Κρανιώτης

Με ένα προπτυχιακό και δύο μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών η Οδοντιατρική Σχολή του Α.Π.Θ., από την οποία έχουν ήδη αποφοιτήσει από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα περί τους 7.000 οδοντίατρος, έχει να επιδείξει ένα πλούσιο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο στην επιστήμη της.

Πενήντα χρόνια λειτουργίας και προσφοράς συμπληρώνει φέτος η Οδοντιατρική Σχολή του Α.Π.Θ. Η σχολή ιδρύθηκε το 1959 με το νομοθετικό διάταγμα 3974/1959, ως ένα ανεξάρτητο και αυτοδιοικούμενο Κέντρο Οδοντιατρικών Σπουδών με μόλις 50 φοιτητές στους κόλπους του κατά τη διάρκεια του γενέθλιου ακαδημαϊκού έτους. Λειτουργήσε ως Οδοντιατρική Σχολή στα πλαίσια της Ιατρικής Σχολής μέχρι το 1970, οπότε έγινε ανεξάρτητη σχολή με το νομοθετικό διάταγμα 706/1970. Μετατράπηκε σε Τμήμα Οδοντιατρικής βάσει του νόμου - πλάσιο 1268 του 1982 και εντάχθηκε στη Σχολή Επιστημών Υγείας με το προεδρικό διάταγμα 130/83. Μετατράπηκε και πάλι σε ξεχωριστή σχολή το 2005 με τη διάλυση της Σχολής Επιστημών Υγείας.

Σ' αυτόν τον μισό αιώνα λειτουργίας της σχολής, παρήχθη σημαντικό και πλούσιο ερευνητικό, εκπαιδευτικό και ακαδημαϊκό έργο. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της σχολής καθηγητή Κώστα Αντωνιάδη, «μέσα στο δημιουργικό πέρασμα του χρόνου και με τη συμμετοχή όλου του εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού, η Οδοντιατρική Σχολή αναπτύχθηκε, ωρίμασε, αξιολογήθηκε, συνέταξε τετραετή προγραμματισμό και σήμερα έχει ένα αξιόλογο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών». Παράλληλα όμως, ο κ. Αντωνιάδης επισημαίνει και τα προβλήματα, καθώς «υπάρχει τεράστια υποχρηματοδότηση, εξαιτίας της συρρίκνωσης των διαθέσιμων πόρων από την πολιτεία, οδηγώντας μεταξύ άλλων σε έλλειψη βοηθητικού και τεχνικού προσωπικού, τη στιγμή που ο υψηλός αριθμός εισακτέων δημιουργεί λειτουργικά προβλήματα στη σχολή».

Η διάρθρωση της σχολής

Η οργάνωση της σχολής έχει γίνει σε τέσσερις τομείς:

- Τομέας Παθολογίας και Χειρουργικής Στόματος,
- Τομέας Προσθητικής,
- Τομέας Ορθοδοντικής και Περιοδοντολογίας και
- Τομέας Παθολογίας και Θεραπευτικής των Οδοντικών Ιστών.

Το ιωβηλαίο της γιορτάζει η Οδοντιατρική Σχολή

Στον Τομέα Παθολογίας και Χειρουργικής Στόματος, στον οποίο είναι διευθύντρια η αναπληρώτρια καθηγήτρια Ειρήνη Καραμπούτα - Βουλγαροπούλου ανήκουν τα εργαστήρια:

- ▶ της Οδοντοφατνιακής Χειρουργικής, Χειρουργικής Εμφυτευματολογίας και Ακτινολογίας,
- ▶ της Στοματολογίας και
- ▶ της Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής.

Ο Τομέας Προσθητικής, με διευθυντή τον καθηγητή Πέτρο Κοϊδη περιλαμβάνει:

- ▶ το Εργαστήριο Οδοντικής και Ανωτέρας Προσθητικής και
- ▶ το Εργαστήριο Ακίνητης Προσθητικής και Προσθητικής Εμφυτευμάτων.

Στον Τομέα Ορθοδοντικής και Περιοδοντολογίας, στον οποίο είναι διευθυντής ο καθηγητής Αθανάσιος Αθανασίου, υπάγονται τα εργαστήρια:

- ▶ της Ορθοδοντικής,

Κλινική άσκηση - Οδοντιατρικές εργασίες

Ακρογωνιαίο λίθο της Οδοντιατρικής Σχολής αποτελεί η επιστημονική εκπαίδευση και η πρακτική (κλινική) άσκηση των φοιτητών της. Όλες οι οδοντιατρικές εργασίες που γίνονται στο χώρο της σχολής είναι αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας των φοιτητών και αποβλέπουν στην άρτια ολοκλήρωσή της. Πάγια προσπάθεια των μελών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού είναι –παράλληλα με την εκπαίδευση των φοιτητών– και η παροχή υψηλού επιπέδου θεραπευτικών υπηρεσιών που καλύπτουν όλο το φάσμα των οδοντιατρικών ειδικοτήτων.

Τόσο για τις διαγνωστικές εξετάσεις, όσο και για την κάθε οδοντιατρική εργασία που γίνεται στο χώρο της Οδοντιατρικής Σχολής, ζητείται από τον ασθενή η ενυπόγραφη συγκατάθεσή του, χωρίς την οποία καμία εργασία δεν πραγματοποιείται. Βέβαια, προηγείται η ενημέρωση του ασθενούς για τη σκοπιμότητα και την ακολουθούμενη διαδικασία.

Η υποδοχή των νέων ασθενών αρχίζει με την επίσκεψή τους στο «Διαγνωστικό», προκειμένου να διαπιστωθούν τα προβλήματα της στοματικής τους υγείας και να καταγραφούν τόσο η παρούσα κατάσταση, όσο και οι εργασίες που πρέπει να πραγματοποιηθούν. Αυτό γίνεται έπειτα από λεπτομερή διαγνωστικό έλεγχο, απαιτεί όμως κάποιο εύλογο χρόνο, καθώς και την

υπομονή και την πλήρη συνεργασία του ασθενή.

Ο διαγνωστικός έλεγχος περιλαμβάνει:

- συνέντευξη για τη λήψη ιατρικού και οδοντιατρικού ιστορικού, το οποίο είναι χρήσιμο για τη διαπίστωση της κατάστασης της υγείας του ασθενούς αλλά και για τα υλικά και φάρμακα που επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια της θεραπείας του και
- κλινική και ακτινογραφική εξέταση του στόματος, των δοντιών και των γύρω ιστών, ενώ ενδέχεται να ζητηθούν και περαιτέρω εργαστηριακές εξετάσεις.

Ο σχεδιασμός της παρεχόμενης οδοντιατρικής θεραπείας προσαρμόζεται στις εξειδικευμένες ανάγκες του εκάστοτε ασθενούς και καταρτίζεται από τα μέλη Δ.Ε.Π. της σχολής. Η παρεχόμενη θεραπεία όμως διενεργείται στο σύνολό της αποκλειστικά από τους φοιτητές υπό την επίβλεψη των καθηγητών.

Κάθε φοιτητής αναλαμβάνει όσες από τις εργασίες είναι σε θέση και χρειάζεται, προκειμένου να ολοκληρώσει την κλινική του άσκηση. Έτσι, είναι πιθανό στην ολοκλήρωση της θεραπείας να εμπλέκονται περισσότεροι από ένας φοιτητές. Το κόστος μιας σειράς οδοντιατρικών εργασιών περιλαμβάνει τα έξοδα για τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν, καθώς και το παράβολο του πανεπιστημίου.

- ▶ της Προληπτικής Οδοντιατρικής, Περιοδοντολογίας και Βιολογίας των Εμφυτευμάτων και
- ▶ της Παιδοδοντιατρικής

Τέλος, ο Τομέας Παθολογίας και Θεραπευτικής των Οδοντικών Ιστών με διευθύντρια την αναπληρώτρια καθηγήτρια Κλεονίκη Λυρούδια περιλαμβάνει:

- ▶ το Εργαστήριο Οδοντικής Χειρουργικής,
- ▶ το Εργαστήριο Ενδοδοντολογίας και
- ▶ το Εργαστήριο Βασικών Οδοντιατρικών Επιστημών.

Τα προγράμματα σπουδών

Η Οδοντιατρική Σχολή χορηγεί στο προπτυχιακό της πρόγραμμα σπουδών πτυχίο της οδοντιατρικής επιστήμης και στο μεταπτυχιακό της πρόγραμμα σπουδών, στο οποίο λειτουργούν δύο μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, χορηγεί μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης και διδακτορικό δίπλωμα.

Έως σήμερα έχουν αποφοιτήσει από την Οδοντιατρική Σχολή περίπου 7.000 οδοντίατροι, ενώ ήδη είναι εγγεγραμμένοι περισσότεροι από 1.000 προπτυχιακοί φοιτητές. Στα δύο οργανωμένα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών περιλαμβάνονται 12 γνωστικά αντικείμενα - επιστημονικά πεδία (στα οποία συμμετέχουν περίπου 200 μεταπτυχιακοί φοιτητές) και οδηγούν στην απόκτηση δυο οδοντιατρικών ειδικοτήτων:

- της στοματικής γναθοπροσωπικής χειρουργικής και
- της ορθοδοντικής.

Στο πλαίσιο της άσκησης των φοιτητών της σχολής στα 3 παραπάνω προγράμματα σπουδών (προπτυχιακό και δύο μεταπτυχιακά) γίνεται νοσηλεία χιλιάδων ασθενών με οδοντιατρικά προβλήματα. Για την καλύτερη οργάνωση της παρεχόμενης νοσηλείας έχει συσταθεί –στο πλαίσιο του έργου Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II «Αναμόρφωση προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών»– και λειτουργεί γραφείο διακίνησης των ασθενών.

Το Δεκέμβριο του 2009 αναμένεται να κυκλοφορήσει το λεύκωμα της Οδοντιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. με πλούσιο φωτογραφικό υλικό και μνήμες που αφορούν τις δράσεις και την επιστημονική διαδρομή της σχολής και των φοιτητών της.

Με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων λειτουργίας της Οδοντιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. διοργανώθηκε επιστημονική διημερίδα στην αίθουσα τελετών του ιδρύματος με θέμα «Επιστημονικές εξελίξεις στην Οδοντιατρική», στην οποία ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα των ερευνών στην οδοντιατρική επιστήμη.

Σε λειτουργία το αγρόκτημα της Κτηνιατρικής Σχολής

Σε λειτουργία τέθηκαν οι εγκαταστάσεις του αγροκτήματος της Κτηνιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. Το αγρόκτημα, που βρίσκεται στο Κολχικό του Δήμου Λαγκαδά, αποτελεί πρότυπη προβατοτροφική μονάδα αλλά και κλινική παραγωγικών ζώων και αναμένεται να συμβάλει δραστικά στην ανάπτυξη της ελληνικής κτηνοτροφίας. Στο αγρόκτημα υπάρχει κτιριακή υποδομή για ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων από το Α.Π.Θ.

Η προβατοτροφική μονάδα

Η πρότυπη προβατοτροφική μονάδα στεγάζεται σε προβατοστάσιο (με δύο πτέρυγες) συνολικού εμβαδού 3.500 m² και διαθέτει υπερσύγχρονο αρμεχτήριο, καθώς και όλους τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους (αποθήκες ζωοτροφών, κτίριο τεχνητής γαλουχίας αρνιών), που εξασφαλίζουν την εφαρμογή σύγχρονων, ποιοτικά αναβαθμισμένων μεθόδων παραγωγής. Στη μονάδα εκτρέφονται καθαρόαιμα ζώα από την καλύτερη ελληνική γαλακτοπαραγωγό φυλή προβάτων, τη φυλή Χίου. Η υγεία και η ευζωία των ζώων διασφαλίζονται μέσω της επίβλεψης των εξειδικευμένων μελών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού της Κτηνιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ., καθώς και από την ενεργή ενασχόληση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών της σχολής.

Με τη λειτουργία της πρότυπης προβατοτροφικής μονάδας θα δοθεί η δυνατότητα για εφαρμοσμένη έρευνα και για υιοθέτηση σύγχρονων τεχνικών παραγωγής, ώστε η μονάδα αυτή να αποτελέσει σημείο αναφοράς και «πρότυπο» για τη σύγχρονη προβατοτροφία.

Η κλινική παραγωγικών ζώων

Η κλινική παραγωγικών ζώων πρόκειται να δέχεται σε 24-ωρη βάση παραγωγικά ζώα τόσο από την περιοχή, όσο και από τους όμορους νομούς για διάγνωση, θεραπεία και νοσηλεία. Η στελέχωση της κλινικής από μέλη Δ.Ε.Π. της Κτηνιατρικής Σχολής, τα οποία έχουν εξειδίκευση στα επιμέρους κλινικά αντικείμενα, καθώς και η νέα υλικοτεχνική υποδομή (θάλαμος νοσηλείας, εξωτερικά ιατρεία, χειρουργεία, εργαστήριο) αποτελούν εγγύηση για την παροχή υψηλού βαθμού δωρεάν υπηρεσιών. Μ' αυτόν τον τρόπο η Κτηνιατρική Σχολή του Α.Π.Θ. αφενός συνδέεται με την κοινωνία και τις ανάγκες της και αφετέρου συμβάλλει στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας και στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και ασφάλειας.

Παράλληλα, με τις σχετικές δράσεις που αφορούν την πρόληψη ασθενειών των ζώων, η σχολή συμβάλλει στον περιορισμό και στην εκρίζωση ζωοανθρωπονόσων.

Η λειτουργία της κλινικής θα δώσει τη δυνατότητα στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές της σχολής να αναπτύξουν περισσότερη κλινική άσκηση αλλά και επαφή με τον Έλληνα κτηνοτρόφο και τα προβλήματά του. Γι' αυτό το σκοπό έχουν κατασκευαστεί δύο πλήρεις εξοπλισμένοι φοιτητικοί ξενώνες για την παραμονή ομάδας φοιτητών και εκπαιδευτών όλο το 24-ωρο. Επίσης στην κλινική θα είναι δυνατή η μετεκπαίδευση κτηνιάτρων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης αλλά και ιδιωτών κτηνιάτρων.

Με τη λειτουργία της πρότυπης προβατοτροφικής μονάδας θα δοθεί η δυνατότητα για εφαρμοσμένη έρευνα και για υιοθέτηση σύγχρονων τεχνικών παραγωγής, ώστε η μονάδα αυτή να αποτελέσει σημείο αναφοράς και «πρότυπο» για τη σύγχρονη προβατοτροφία, ενώ η κλινική παραγωγικών ζώων θα συμβάλει στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και ασφάλειας.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

Οι εγκαταστάσεις του αγροκτήματος της Κτηνιατρικής Σχολής στο Κολχικό του Δήμου Λαγκαδά. Λειτουργούν ως πρότυπη προβατοτροφική μονάδα και κλινική παραγωγικών ζώων.

Από τη συνάντηση της αντιπρυτάνεως ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού, καθ. Αθ. Τσατσάκου με τους υποτρόφους σπουδαστές των θερινών μαθημάτων ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού του προγράμματος «ΙΑΣΩΝ».

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΝΟΛΙΔΗΣ)

Η ΔΙΑΔΟΣΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΙΑΣΩΝ»

Η ελληνική γλώσσα και ο πολιτισμός στις χώρες του Εύξεινου Πόντου

40 φοιτητές από τις παραευξείνιες χώρες παρακολούθησαν φέτος τα θερινά μαθήματα στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ.

Υποδοχή των φοιτητών των παραευξείνιων χωρών στην αίθουσα της συγκλήτου.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΝΟΛΙΔΗΣ)

Σαράντα αριστούχοι φοιτητές από 12 πανεπιστήμια που είναι συμβεβλημένα με το Α.Π.Θ. παρακολούθησαν φέτος από τις 17 Αυγούστου έως και τις 16 Σεπτεμβρίου τα εντατικά μαθήματα για την ελληνική γλώσσα στο Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ. Η διδασκαλία των μαθημάτων εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ιάσων», που λειτουργεί υπό την αιγίδα της συγκλήτου του Α.Π.Θ. και που στόχο έχει να προάγει την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό στις παραευξείνιες χώρες.

Το πρότυπο ολοκληρωμένο πρόγραμμα «Ιάσων» περιλαμβάνει, εκτός από τα γλωσσικά μαθήματα, έναν κύκλο ακαδημαϊκών διαλέξεων, επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς τόπους, λαϊκούς χορούς και εκπαιδευτικές εκδρομές στην πόλη και στην υπόλοιπη Μακεδονία, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη μύηση των ξένων φοιτητών στον ελληνικό πολιτισμό.

Την επίβλεψη του προγράμματος έχει για λογαριασμό της συγκλήτου η αντιπρύτανης ακαδημαϊκών υποθέσεων καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου, η οποία με την ολοκλήρωση του κύκλου των μαθημάτων συνάντησε τους φοιτητές και συζήτησε μαζί τους. Το πρόγραμμα πραγματοποιείται από ομάδα καθηγητών της Φιλοσοφικής Σχολής με επικεφαλής τον καθηγητή Ι. Καζάζη και συντονίστρια την καθηγήτρια ιστορίας Α. Ξανθοπούλου - Κυριακού.

Η οξυδερκής παρέμβαση του Α.Π.Θ., που πραγματοποιείται μέσω του προγράμματος «Ιάσων» στην ευαίσθητη για τα συμφέροντα του ελληνισμού παραευξείνια περιοχή, έχει ως αντικείμενο τη σύνταξη επίσημων διαπανεπιστημιακών συμφωνιών του πανεπιστημίου με επίλεκτα παραευξείνια πανεπιστήμια που διαθέτουν ή θέλουν να αναπτύξουν ελληνικές σπουδές.

Σήμερα το Α.Π.Θ. στηρίζει τις ελληνικές σπουδές σε 20 περίπου πανεπιστήμια της παραευξείνιας περιοχής, για να ιδρύσουν τμήματα ελληνικών σπουδών, που λειτουργούν ως μικρές και ευέλικτες ακαδημαϊκές μονάδες. Επίσης ενισχύει τα αντίστοιχα υφιστάμενα τμήματα, ώστε να παρέχουν πλήρες ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών και τίτλους επίσημα αναγνωρισμένους στις χώρες τους. Το Α.Π.Θ., αφού πρώτα εξετάσει όλες τις προϋποθέσεις και υπογράψει διαπανεπιστημιακές συμφωνίες:

- αγοράζει και αποστέλλει βιβλιοθήκες νεοελληνικής λογοτεχνίας και ελληνικών σπουδών,
- παρέχει ένα δίκτυο υποτροφιών για διδάσκοντες και διδασκομένους,
- διεξάγει εκπαιδευτικά σεμινάρια και μεταφραστικά εργαστήρια και
- δίνει υλικοτεχνική υποστήριξη, κατάλληλη για τη φυσιογνωμία του κάθε τμήματος.

Η ομάδα εργασίας παρακολουθεί συνεχώς και ανανεώνει την εφαρμογή των συμφωνιών. Μεικτές ερευνητικές ομάδες από Έλληνες και ξένους επιστήμονες ενθαρρύνονται από το Α.Π.Θ. να μελετούν το ελληνικό ιστορικό παρελθόν σε αυτές τις σημαντικές χώρες για τον ελληνισμό.

Δεκαπέντε φοιτητές από το πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ μαζί με τους καθηγητές τους επισκέφθηκαν την Έδεσσα, προκειμένου να συλλέξουν στοιχεία και να μελετήσουν το σχεδιασμό του τοπίου και τη διαχείριση του περιβάλλοντος στην περιαστική περιοχή που συνδέει την Έδεσσα με την κοινότητα Άγρα.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

ΔΙΜΕΡΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Α.Π.Θ. ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΧΑΡΒΑΡΝΤ

Η Έδεσσα στο προσκήνιο της αρχιτεκτονικής τοπίου

Μελέτες που αφορούν την κοινωνική, πολιτισμική και οικολογική διάσταση της πόλης της Έδεσσας παρουσίασαν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της αρχιτεκτονικής τοπίου του Α.Π.Θ. στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με φοιτητές του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Η επιστημονική ομάδα από το Χάρβαρντ, αποτελούμενη από 15 φοιτητές, την καθηγήτρια Μάρθα Σουόρτζ και τον Έλληνα καθηγητή Σχεδιασμού, Τεχνολογίας και Διαχείρισης Σπύρο Πολλάλη, επισκέφθηκαν την Έδεσσα με σκοπό τη διεξαγωγή ενός εργαστηρίου για τη μελέτη και το σχεδιασμό του τοπίου και τη διαχείριση του περιβάλλοντος σε περιαστική περιοχή ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, έκτασης 1.400 στρεμμάτων, η οποία συνδέει την Έδεσσα με την κοινότητα του Άγρα.

Τα αποτελέσματα της διαδραστικής αυτής διαδικασίας παρουσιάστηκαν στο αμφιθέατρο του νέου κτιρίου «Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων» του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. στα μέσα του περασμένου Σεπτεμβρίου. Επίσης παρουσιάστηκαν οι προτάσεις των φοιτητών του Α.Π.Θ. σχετικά με τη δημιουργία αειφορικού περιαστικού πάρκου καινοτόμων πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων αλλά και δραστηριοτήτων αναψυχής στο βορειοδυτικό άκρο της πόλης.

Οι 15 φοιτητές του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ διέμειναν κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα της εβδομαδιαίας επίσκεψής τους στην Έδεσσα, επισκεπτόμενοι την περιοχή μελέτης και συλλέγοντας απαραίτητες πληροφορίες και στοιχεία. Παράλληλα όμως επισκέφθηκαν τα μουσεία και τα ιστορικά μνημεία της Θεσσαλονίκης, τους ανοικτούς διαμορφωμένους και αδιαμόρφωτους χώρους, καθώς και το θαλάσσιο μέτωπο της πόλης, συνοδευόμενοι από τους Έλληνες φοιτητές.

Αφορμή για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης συνεργασίας υπήρξε η προηγούμενη συμμετοχή της επιστημονικής ομάδας στον επανασχεδιασμό της έκτασης του παλαιού γηπέδου της πόλης και τη μετατροπή του σε αστικό πόλο πολιτισμού, τέχνης και οικολογίας. Η ολοκλήρωση του έργου γίνεται σε συνεργασία με τον αναπληρωτή διευθυντή του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της αρχιτεκτονικής τοπίου, καθηγητή της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ. Ι. Τσαλικίδη.

Το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών της αρχιτεκτονικής τοπίου του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών και της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ., που είναι το μοναδικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο στην Ελλάδα, συμπληρώνει φέτος 6 χρόνια λειτουργίας και μετρά ήδη 50 αποφοίτους αρχιτέκτονες τοπίου.

Αν και έχει μόνο 6 χρόνια λειτουργίας, απέσπασε τον 3ο ευρωπαϊκό έπαινο για το διεθνές βραβείο "Amics d' UPC" μαζί με την Αρχιτεκτονική Σχολή του Μιλάνου και τη Σχολή Αρχιτεκτονικής Τοπίου του Εδιμβούργου, στο πλαίσιο της 5ης ευρωπαϊκής Biennale Αρχιτεκτονικής Τοπίου που πραγματοποιήθηκε στη Βαρκελώνη τον Οκτώβριο του 2008.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

ΕΙΚΟΝΕΣ, ΑΡΙΘΜΟΙ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές εναντίον Αλτσχάιμερ

Το πανεπιστημιακό νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ θα αποτελέσει κέντρο αναφοράς για τη νόσο στη Βόρεια Ελλάδα και αναμένεται να συμβάλει στην καλύτερη διάγνωση της νόσου, καθώς σύντομα θα αποκτήσει νέα μηχανήματα που θα βοηθήσουν προς αυτό το σκοπό.

Ένα ειδικό πρόγραμμα που εφαρμόζεται την τελευταία πενταετία σε ασθενείς που βρίσκονται σε ήπιο ή μέτριο στάδιο της νόσου, στα κέντρα άνοιας στη Βόρεια Ελλάδα, γεννά νέες ελπίδες και αισιοδοξία στον αγώνα για την καταπολέμηση της νόσου Αλτσχάιμερ. Το καινοτόμο πρόγραμμα, που παρουσιάστηκε σε ειδική ημερίδα για την παγκόσμια ημέρα της νόσου Αλτσχάιμερ, αναδεικνύει τους υπολογιστές ως σημαντικό εργαλείο στην κατεύθυνση της ενδυνάμωσης του εγκεφάλου των ασθενών.

Όπως επεσήμανε η αναπληρώτρια καθηγήτρια νευρολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Βασιλική Κώστα, που παρουσίασε το συγκεκριμένο πρόγραμμα, «οι ασθενείς, με τη βοήθεια των γιατρών τους, προσπαθούν μπροστά σε μια οθόνη ηλεκτρονικού υπολογιστή να ανταποκριθούν σε ασκήσεις ενδυνάμωσης της λειτουργίας του εγκεφάλου τους. Το πρόγραμμα φαίνεται να κινεί το ενδιαφέρον του ασθενή, χάρη στις εικόνες και στα χρώματα που περιέχει». Σύμφωνα με την κ. Κώστα, «όταν πρόκειται για ασθενείς που βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ή για καθηλωμένους, οι ειδικοί και οι φροντιστές θα πρέπει να δίνουν βάρος στη συναισθηματική διάσταση και να επικοινωνούν μαζί του με την αφή».

Πάντως, το κενό στην αντιμετώπιση των ασθενών της νόσου Αλτσχάιμερ στη χώρα μας είναι τεράστιο, καθώς δεν λειτουργούν ειδικά νοσοκομεία. Οι ασθενείς έχουν στην υπηρεσία τους μόνο τα «Κέντρα Ημέρας», που σύμφωνα με τους εργαζομένους δεν τυγχάνουν της απαραίτητης στήριξης από την πολιτεία.

Ωστόσο, το πανεπιστημιακό νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, που θα αποτελέσει κέντρο αναφοράς για τη νόσο στη Βόρεια Ελλάδα, αναμένεται να συμβάλει στην καλύτερη διάγνωση της νόσου, καθώς σύντομα θα αποκτήσει τομογράφο εκπομπής ποζιτρονίων PET/CT. Ο τομογράφος αυτός σε συνδυασμό με αυτόν της μονήρους φωτονιακής δέσμης (SPECT), που ήδη υπάρχει στο νοσοκομείο, θα βοηθήσει στην απεικόνιση του μεταβολισμού του εγκεφάλου, συμβάλλοντας στη διάγνωση της νόσου.

Οι ειδικοί τονίζουν ότι η ανάπτυξη των καταστροφικών συμπτωμάτων της νόσου είναι δυνατό να καθυστερήσει χάρη στη διάγνωση και στην αντιμετώπιση των παραγόντων κινδύνου. Σύμφωνα με επιδημιολογικές μελέτες, η νόσος προσβάλλει περισσότερο από το 1% των ανθρώπων που βρίσκονται σε ηλικία μεταξύ 60 και 65 ετών, αριθμός που διπλασιάζεται κάθε πενταετία, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ξεπερνάει το 30% στις ηλικίες μεταξύ 85 και 90 ετών.

ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Νεανικές δημιουργίες κατέκλυσαν το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Η καθιερωμένη ετήσια έκθεση έργων των αποφοίτων του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. φιλοξενήθηκε στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης από 9 έως 27 Οκτωβρίου.

Η έκθεση αποτελούνταν από τα έργα 53 νέων δημιουργών που αποφοίτησαν από επτά εργαστήρια του τμήματος. Τα έργα που παρουσιάστηκαν κάλυπταν όλο το φάσμα

των σύγχρονων εικαστικών τεχνών, όπως ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, φωτογραφία, εγκαταστάσεις και εικαστικές παρεμβάσεις στο χώρο, καθώς και ψηφιακά μέσα.

Στόχος του καλλιτεχνικού αυτού γεγονότος ήταν «η παραχώρηση βήματος έκφρασης σε νέους εικαστικούς, προκειμένου να παρουσιάσουν τις δημιουργίες τους και να έχουν μεγαλύτερη επαφή με το κοινό της πόλης», επεσήμανε η πρόεδρος του

διοικητικού συμβουλίου του μουσείου και ομότιμη καθηγήτρια του Α.Π.Θ. Ξανθίππη Σκαρπιά - Χόιπελ.

Στην ίδια κατεύθυνση, ο πρόεδρος του τμήματος τόνισε ότι τα προβαλλόμενα έργα δεν αναδεικνύουν μόνο το εικαστικό αποτέλεσμα, αλλά «εμπειρίζουν τους κόπους και την εκπαιδευτική έρευνα των φοιτητών», ενώ κατέθεσε την άποψη ότι η φετινή έκθεση αποτέλεσε την καλύτερη ως «στήσιμο» από κάθε προηγούμενη χρονιά.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Α.Π.Θ.

Επιτοίχια πάντα, Θεσσαλονίκη 1912.

ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η ιστορία του πρώτου στο είδος του πανεπιστημιακού, ερευνητικού και διδακτικού συνάμα, Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου είναι συνυφασμένη με την ιστορία του Α.Π.Θ. Ιδρύθηκε το 1927, ένα μόλις χρόνο μετά την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1926) με πρόταση του Στίλπωνος Π. Κυριακίδη, και στεγάστηκε στο,

κυριολεκτικά τότε και μεταφορικά έκτοτε, μοναδικό κτίριο του πανεπιστημίου με το «Μούσαις χάρισι θύε». Συγκέντρωσε τις μουσειακές και τις αρχειακές του συλλογές με τον πιο συστηματικό για την εποχή τρόπο, σύμφωνα με τους προβληματισμούς, τις επιταγές και τα προτάγ-

ματα της πιο προωθημένης λαογραφικής θεωρίας και μεθοδολογίας, και τις εξέθεσε στον ίδιο χώρο όπου ήταν το Σπουδαστήριο της Θρησκείας των Αρχαίων Ελλήνων, του ιδιωτικού βίου και της Λαογραφίας (αργότερα: Λαογραφίας και σήμερα: Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας), το γνωστό «14», που συστέγαζε έτσι τα «πολύτιμα της παράδοσης» και τα «πολύτιμα της επιστήμης του (λαϊκού) πολιτισμού».

Πράγματα φυλαγμένα αλλά αποθηκευμένα

Το Μουσείο και το Σπουδαστήριο παρέμειναν στοχαστικά συζευγμένα, ακόμη και σε δύσκολους καιρούς, έως το σεισμό του 1978, οπότε αναγκάστηκαν να υποστούν διαδοχικές μετακομίσεις και αποθηκεύσεις –όχι πάντα με τους καλύτερους όρους και με σημαντικό κόστος για όσους φρόντιζαν τα πράγματα και μαζί με αυτά τους στόχους της επιστήμης τους. Το 1982 οι λαογραφικές συλλογές και η βιβλιοθήκη επανέκαμψαν στο ανακαινισμένο, παθήμενο αλλά διατηρητέο, παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής, για να εγκατασταθούν στο διώροφο χώρο που καταλάμβανε παλιά η Κεντρική Βιβλιοθήκη, όπου οι πρώτες αποθηκεύτηκαν στο ημιυπόγειο, η δεύτερη άρχισε αμέσως να λειτουργεί στον όροφο.

Η ημιυπόγεια αίθουσα 8, κέντρο διερχόμενων σωληνώσεων και καλωδίων, ήταν στενόμακρη με ακυρωμένα στα μόλις υπέργεια ύψη τους παράθυρα και με δύο αλλόκοτα παραρτήματα που «έμπαζαν» από παντού· ωστόσο, ήταν ασφαλής με στιβαρούς τοίχους, διπλές πόρτες και βαριές σιδεριές στα ανοίγματα, και πάντως χώρος που είχε ευφυώς επιλεγεί από την αείμνηστη Άλκη Κυριακίδου - Νέστορος για να στεγάσει το μουσείο στον ιστορικά φυσικό τόπο του που γειτνιάζει ευεργετικά για τους σκοπούς του με το Σπουδαστήριο Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (αίθ. 104-105), όπου η ανοιχτή διαρρύθμιση, η διατηρημένη αρχική επίπλωση και η σπάνια βιβλιοθήκη συνδυάζονται με σύγχρονες επιστημονικές αναζητήσεις στο συγκεκριμένο πεδίο.

Μια πολύτιμη παράδοση, τα πολύτιμα της παράδοσης

της **Ελεωνόρας Σκουτέρη - Διδασκάλου**

επίκουρης καθηγήτριας
του Τμήματος Ιστορίας
και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ.

Τα πράγματα που είχαν συγκεντρωθεί με αγορές και δωρεές, τα πράγματα που είχαν ερευνηθεί και ταξινομηθεί με επιστημονικό μόχθο και είχαν εκτεθεί με μεράκι και γνώση, επέστρεψαν στο κτίριο που παρέμενε το συμβολικό κέντρο του πανεπιστημίου, η πύλη του στην πόλη της Θεσσαλονίκης· το κτίριο με τις υπέροχες αίθουσες και το μοναδικό αίθριο, την ipso facto επίσημη Αίθουσα Τελετών και το ιστορικό Κεντρικό Αμφιθέατρο, όπου οι παλαιότερες γενιές των αγωνιστών της επιστήμης και της παιδείας είχαν μυήσει τις γενιές των νεοτέρων. Επέστρεψαν στο συναρπαστικό παλαικό όγκο με τα στραμμένα προς στους ορίζοντες ανοίγματα και με τις Μούσες στις μεγαλόπρεπες θύρες να ζητούν κατά πώς αρμόζει θυσίες άμα τη εισόδω στον πανεπιστημιακό χώρο. Και έμειναν αποθηκευμένα σε χαρτοκιβώτια 25 ολόκληρα χρόνια περιμένοντας να φτάσει η ώρα τους.

Η έξοδος από τη λήθη

Την άνοιξη του 2005 τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν, όταν οι πανεπιστημιακές αρχές ενέκριναν καταρχήν την πρόταση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας για την αξιοποίηση των λαογραφικών συλλογών. Η πρόταση συνόψιζε ένα αναλυτικό πρόγραμμα, η πρώτη φάση του οποίου υλοποιήθηκε επί πρωταναίας Ι. Αντωνόπουλου, με την πραγματοποίηση της έκθεσης «Τα πολύτιμα της παράδοσης, κοσμήματα, στολίδια και φυλαχτά από τις συλλογές του Λαογραφικού Μουσείου Α.Π.Θ.», σε συνδιοργάνωση με το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και με τη συμμετοχή του Μουσείου Μπενάκη (6/6/2006- 28/2/2007). Ακολούθησε ο σχεδιασμός της δεύτερης, ασφαλώς δυσκολότερης, αλλά πολλά υποσχόμενης, φάσης με τη θερμή υποστήριξη του πρύτανη Αναστασίου Μάνθου, το προσωπικό ενδιαφέρον της αντιπρυτάνεως Αθανασίας Τσατσάκου - Παπαδοπούλου, την έμπρακτη συνδρομή του αντιπρυτάνεως Ανδρέα Γιαννακουδάκη και την ουσιαστική συμπαράσταση του τομέα, του τμήματος και της σχολής.

Στόχος ήταν η επαναλειτουργία του μουσείου με μια νέα μόνιμη έκθεση. Έτσι, προχώρησε η επιστημονική επιμέλεια των συλλογών (κωδικοποίηση, αναταξινόμηση, ψηφιοποίηση, φωτογράφιση) και η συντήρηση του συνόλου σχεδόν των μουσειακών αντικειμένων, συντάχθηκε μουσειολογική και αρχιτεκτονική - μουσειογραφική μελέτη. Σήμερα πια, η σοφά ανακαινισμένη και εκσυγχρονισμένη αίθουσα 8 είναι έτοιμη να καλύψει, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τις ανάγκες αυτού του ιδιαίτερου μουσείου που σύντομα θα αρχίσει να λειτουργεί, αφού οι εργασίες που ξεκίνησαν τον Ιανουάριο του 2008, όταν οι πρωτανικές αρχές ενέκριναν συνολικά το έργο, είναι σε πλήρη εξέλιξη και οδηγούνται ήδη στην ολοκλήρωσή τους. Ένα νέο «παλιό μουσείο» θα στεγάζει στο εξής τη νέα έκθεση των πολύτιμων λαογραφικών συλλογών του πανεπιστημίου μας.

Κεντρικό θέμα της έκθεσης είναι το ίδιο το μουσείο: η ιστορία του και οι συλλογές του. Μουσείο, παραδειγματικό στο είδος του και μοναδικό στις συλλογές και τη συλλογιστική του, συνιστά έναν ιστορικά ειδικό τόπο για τη διερεύνηση της ιστορίας της (ελληνικής) λαογραφίας και της λαογραφικής - εθνογραφικής έρευνας, και για

Το Μουσείο και το Σπουδαστήριο παρέμειναν στοχαστικά συζευγμένα, ακόμη και σε δύσκολους καιρούς, έως το σεισμό του 1978, οπότε αναγκάστηκαν να υποστούν διαδοχικές μετακομίσεις και αποθηκεύσεις –όχι πάντα με τους καλύτερους όρους και με σημαντικό κόστος για όσους φρόντιζαν τα πράγματα και μαζί με αυτά τους στόχους της επιστήμης τους.

Επετειακός αμφορέας του έτους 1933 (αριστερά) και χρυσοκέντητο αντρικό γιλέκο με χρονολογία 1889 (δεξιά).

Μια πολύτιμη παράδοση, τα πολύτιμα της παράδοσης

την εξέταση του ρόλου που έχουν παίξει αλλά και του ρόλου που καλούνται να παίξουν στη σύγχρονη εποχή τόσο τα πανεπιστημιακά, όσο και τα γενικά λαογραφικά - εθνολογικά μουσεία. Ο παραδοσιακός υλικός πολιτισμός που συνάγεται, φυλάσσεται και εκτίθεται σ' αυτά τα μουσεία συνιστά ένα ιδιαίτερο επιστημονικό αντικείμενο που δείχνει ανάγλυφα τη στάση της επιστήμης απέναντι στον παραδοσιακό πολιτισμό, τη λαϊκή τέχνη και δημιουργία, αλλά και απέναντι σε όσα θεωρούνται κατά περίπτωση και κατά περίπτωση «πράγματα της παράδοσης» ή «παράδοση». Έτσι τα αντικείμενα παρουσιάζονται τόσο ως μουσειακά εκθέματα που «μιλούν» για τη ζωή τους, όσο και ως πολιτισμικά τεκμήρια που, οργανωμένα σε εκθεσιακές ενότητες, λένε ιστορίες για την παραγωγή, τις χρήσεις, τις μορφές, τη λειτουργία, τις σημασίες και τους συμβολισμούς που ενέχουν και προσαποκτούν τα πράγματα που δημιουργούν οι άνθρωποι για να τα χρησιμοποιούν στις σχέσεις τους.

Εκπλήξεις και ανοίγματα

Είναι βέβαιο ότι η συστηματική επεξεργασία μιας μουσειακής συλλογής δεν μπορεί παρά να γεννήσει γόνιμα ερωτήματα, που θρέφοντας τον προβληματισμό ενδέχεται να οδηγήσουν σε περισσότερο ή λιγότερο ενδιαφέρουσες εκθεσιακές και μουσειολογικές λύσεις. Το Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο εκτός από ερωτήματα επιφύλαξε και μια σειρά εκπλήξεων και δώρων από εκείνα που ανταμείβουν στο διηνεκές.

Πρώτ' απ' όλα, ήρθαν στο φως κρυμμένοι λαογραφικοί θησαυροί: καταγραμμένα ή και ακατάγραφα λανθάνοντα αντικείμενα: δύο μοναδικά εκκλησιαστικά σταμπωτά του 18ου αιώνα, μια επιτοίχια πάντα με θριαμβική είσοδο του ελληνικού στρατού στη Θεσσαλονίκη το 1912, ένας διακοσμητικός αμφορέας με σημαδιακή επετειακή παράσταση, η προτομή του παλικαριού, κέρνα μουσειακά ανδρείκελα, ένα γιλέκο με δικέφαλο κι αγγέλου με χρυσοκέντητη χρονολογία στο τσεπάκι του, τα ιδιόγραφα του Σωτήρη Σπαθάρη στα καράβια του Καραγκιόζη, και άλλα συναρπαστικά προστέθηκαν στα «πολύτιμα της παράδοσης» αποδεικνύοντας πως τότε «μένουν» τα πράγματα, όταν δεν τα απορρίπτουμε, δεν τα λησμονούμε, δεν τα παραμελούμε -όταν τα προσέχουμε για να έχουμε. Κοντά σ' αυτά τα αυτοτελώς σημαντικά, αναδύθηκε κι ένας κόσμος «μικρών πραγμάτων»: μια τσαμπούνα, ένα σαμάρι, παλιές φωτογραφίες και πίνακες, διακοσμητικά, έπιπλα, μια παλιά Ρέμινγκτον, ένας προβολέας για γυάλινες διαφάνειες, χειρόγραφα, έγγραφα, σημειώματα, δελτιοθήκες, ετικέτες παλαιάς κοπής, ένα γυάλινο μελανοδοχείο, μια πρυτανική πολυθρόνα, ένας καλόγερος, ... Όλα τους πράγματα ασφαλώς σημαντικά, επειδή είναι ταπεινά, και ίσως ταπεινωμένα, επειδή υπήρξαν με τον τρόπο τους σημαντικά. Και πάντως πράγματα που κάποτε, για κάποιο λόγο επέλεξαν για να τα χρησιμοποιήσουν στην πανεπιστημιακή λειτουργία ή για να πλουτίσουν τις πανεπιστημιακές λαογραφικές συλλογές.

Η δεύτερη εκπλήξη ήταν το συνεπακόλουθο της επιστημονικής συντήρησης που έδειξε τη συνδυαστική τέχνη των ενδυμάτων, φανέρωσε την τελειότητα της υφαντικής και της κεντητικής χειρονομίας, την έξοχη σημασία της ξυλόγλυπτης λεπτομέρειας, τη λαμπρότητα των κοσμημάτων, τα αμφίσημα πρόσωπα των φυλαχτών, τη στιβαρή

Ο επισκέπτης συναντά επινοητικά ανακαινισμένες παλαιές βιτρίνες ή προθήκες που χρησιμεύουν και ως χώρος έρευνας και διδασκαλίας ή εισέρχεται σε αποθηκευτικούς χώρους που εκθέτουν την «πραμάτεια» τους ή συναντά εκθεσιακές ενότητες που συνδιαλέγονται επιτρέποντας πιο σύνθετες ή και άλλες διασυνδέσεις ή διαδρομές.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Α.Π.Θ.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Α.Π.Θ.

Ζώνη με ασημένια κλειδωτήρια και αρχαίο νόμισμα τύπου Λάρισα - Σκιάθος 19ος αι. (αριστερά) και ασημογιόρντανο περιλαίμιο - Μακεδονία και Θράκη 18ος-19ο αι. (δεξιά).

χρησιμότητα των εργαλείων και των σκευών. Ενώ, μια τρίτη έκπληξη προέκυψε όταν αποκαλύφθηκε η (απρόσμενη) έκταση και το βάθος που είχε προσλάβει η σχέση ανάμεσα στην εθνογραφική συλλεκτική πρακτική και τη λαογραφική - μουσειακή πράξη, σχέση που προωθήθηκε έμπρακτα με τη διατύπωση υποθέσεων εργασίας, τη συγκρότηση ερευνητικών προτάσεων και την επεξεργασία θεωριών και ερμηνειών, στα περισσότερα από 80 χρόνια ύπαρξης του μουσείου και στα 50 χρόνια της λειτουργίας του. Προθήκες - εκθετήρια τεκμηρίων μιλούν για τις σχέσεις του Στ. Π. Κυριακίδη με τον Δ. Λουκόπουλο, τον Χρ. Λεφάκη, αλλά και με παραδοσιακούς δημιουργούς, για τις επινοητικές ερμηνευτικές και εκθεσιακές προτάσεις της Άλκης Κυριακίδου - Νέστορος, για τα ανοίγματα του Γ. Μ. Σηφάκη πέραν των λαογραφικών καθιερωμένων.

Τελευταία έκπληξη, κυριολεκτικά ευεργετική, ήταν (είναι) το συγκινητικά αυξανόμενο ενδιαφέρον όσων ενισχύουν το έργο συμβάλλοντας έμπρακτα σ' αυτό, αλλά και η ενίσχυση των συλλογών με δωρεές μοναδικών ή χαρακτηριστικών αντικειμένων και έξοχων συνόλων (όπως τα συλλεκτικά μικροτεχνήματα της δωρεάς Α. Φουτσιτζόγλου, το σκυριανό σύνολο οικοσκευής και ενδυμασιών της δωρεάς Λάμπρου, τα εργαλεία χρυσοχοΐας της δωρεάς Ν. Ξανθόπουλου, τα εργαλεία του Γ. Βράγκα της δωρεάς Ν. Καλογερόπουλου, το γλυπτό του Μωραΐτη της δωρεάς Γ. Μ. Σηφάκη, τα μπακίρια της δωρεάς Α. Κούντουρα κ.ά.). Ένα σύνολο περίπου 400 αντικειμένων, προστέθηκαν στη βασική συλλογή του μουσείου, που προικίστηκε με έργα της Αφροδίτης Λίτη και της Ρηνιώς Μουρέλου, εμπνευσμένα από την παραδοσιακή δημιουργία.

Ένα μουσείο με ιστορία, μουσείο διδακτικό και ερευνητικό

Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, που η εκθεσιακή διαδρομή, απλή στη σύλληψή της και σε άμεσο διάλογο με τη λιτή γραμμή στη διευθέτηση του χώρου, στέκεται στοχαστικά σ' αυτές τις εκπλήξεις, ούτε βέβαια ότι επενδύει στην έκπληξη για να διευρύνει τον εκ των πραγμάτων περιορισμένο μουσειακό χώρο. Ο επισκέπτης συναντά επινοητικά ανακαινισμένες παλαιές βιτρίνες ή προθήκες που χρησιμεύουν και ως χώρος έρευνας και διδασκαλίας ή εισέρχεται σε αποθηκευτικούς χώρους που εκθέτουν την «πραμάτεια» τους ή συναντά εκθεσιακές ενότητες που συνδιαλέγονται επιτρέποντας πιο σύνθετες ή και άλλες διασυνδέσεις ή διαδρομές. Συνεπώς, καλείται να μετέχει ενεργά και (δι)ερευνητικά, για να γνωρίσει εκ του σύνεγγυς και σε φιλικό περιβάλλον ένα μουσείο αλλιώτικο, ιστορικό και μαζί ερευνητικό και διδακτικό –και ίσως γι' αυτό, κυριολεκτικά ψυχαγωγικό.

Αν μουσείο είναι «ένα μη κερδοσκοπικό μόνιμο ίδρυμα, ανοικτό στο κοινό, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της εξέλιξής της, το οποίο αποκτά, συντηρεί, ερευνά, επικοινωνεί και εκθέτει υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την παιδεία και την ψυχαγωγία», το Λαογραφικό Μουσείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καλείται τώρα να αποδείξει ότι μπορεί, έργο και πράξη, να ανταποκριθεί στο λόγο, όπως εξαρχής το είχε υποσχεθεί η δημιουργία και η δυναμική του παρουσία.

Στην έκθεση τα αντικείμενα παρουσιάζονται τόσο ως μουσειακά εκθέματα που «μιλούν» για τη ζωή τους, όσο και ως πολιτισμικά τεκμήρια που, οργανωμένα σε εκθεσιακές ενότητες, λένε ιστορίες για την παραγωγή, τις χρήσεις, τις μορφές, τη λειτουργία, τις σημασίες και τους συμβολισμούς που ενέχουν και προσ αποκτούν τα πράγματα που δημιουργούν οι άνθρωποι για να τα χρησιμοποιούν στις σχέσεις τους.

Η ταυτότητα του έργου

- Συντονισμός, επιμέλεια και μουσειολογική μελέτη
Ε. Σκουτέρη - Διδασκάλου, επίκουρη καθηγήτρια Α.Π.Θ.
- Αρχιτεκτονικός-μουσειογραφικός σχεδιασμός
Λόης Παπαδόπουλος, καθηγητής Α.Π.Θ. (τώρα στο Παν/μιο Θεσσαλίας), Μιχάλης Θεοφίλου, αρχιτέκτων
- Ευθύνη του έργου
Γενική Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Μηχανοργάνωσης Α.Π.Θ., επιβλέπουσα Χρυσούλα Ιωαννίδου, αρχιτέκτων, προϊστάμενη προγραμματισμού μελετών και εκτέλεσης

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Α.Π.Θ.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Α.Π.Θ.

Στέμμα - επίχρυσο επιμετώπιο κόσμημα Σαφράμπολης (αριστερά) και κασελάκι λούστρου (δεξιά).

Ο ΜΙΡΟ ΤΗΣ ΜΑΓΙΟΡΚΑ ΣΤΟ ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

Η φαντασία και η εφευρετικότητα στη ζωγραφική

Ο Μιρό της Μαγιόρκα, η μεγαλύτερη έκθεση έργων του Ισπανού καλλιτέχνη που έγινε ποτέ στην Ελλάδα φιλοξενείται στο Τελλογλείο Ίδρυμα Τεχνών του Α.Π.Θ. Η προβολή της έκθεσης ήταν και παραμένει αντίστοιχη του μεγέθους και της αξίας της. Το ίδιο και η ανταπόκριση του κοινού, που αποδεικνύει πως ξέρει να αξιολογεί και να επιβραβεύει, με προεξάρχουσα, όπως κάθε φορά, την εκπαιδευτική κοινότητα. Το στοιχείο αυτό αποτελεί την καλύτερη ανταμοιβή όσων μόχθησαν και συνέδραμαν στην επίτευξη αυτού του τολμηρού εγχειρήματος. Δικαιώνοντας ταυτόχρονα την επιλογή του ιδρύματος Pilar & Juan Miro να εμπιστευτεί όχι απλώς ένα μεγάλο μουσείο, αλλά ένα ίδρυμα τεχνών που ανήκει στο μεγαλύτερο ελληνικό πανεπιστήμιο.

Τη σημασία αυτού του δεσμού θα έλεγε κανείς πως επικυρώνει με τον καλύτερο τρόπο η έκθεση - αφιέρωμα στον Μιρό. Αποκαλύπτει έναν πρωτοπόρο της τέχνης και της ζωής και πέρα από το μέλωμα της ψυχής που προσφέρει, με το αίσθημα και το νόημά της «μέγα μάθημά εστι».

της **Μάγδας Χρυσοστομίδου**

διοικητικής υπαλλήλου
του Τελλογλείου Ιδρύματος
Τεχνών του Α.Π.Θ.

Η διαρκής αναζήτηση του νέου μέσα από τα έργα του

Περιδιαβάζοντας την έκθεση ο επισκέπτης αντιλαμβάνεται ως κύριο χαρακτηριστικό της ζωής και του έργου του καλλιτέχνη την αεί δημιουργικότητα, τη διαρκή αναζήτηση του νέου, του καινοτόμου, την εγρήγορση στις εξελίξεις, που αποδίδει έργο.

«Ένας ζωγραφικός πίνακας πρέπει να είναι γόνιμος, να γεννά έναν κόσμο», υποστήριζε. Άπλωσε τη φαντασία και την εφευρετικότητά του σε όρια που κανείς άλλος δεν έφτασε. Με σύμβολα και σημεία με παράδοξες φόρμες και χρώματα δουλεμένα με τον προσωπικό του τρόπο, μιλά μια πανανθρώπινη γλώσσα. Γλώσσα που γοητεύει, συγκινεί, παρακινεί, διδάσκει.

Ο Χουάν Μιρό γεννήθηκε στη Βαρκελώνη το 1893 και πέθανε στην Πάλμα το 1983. Από την επαφή του με τη ζωγραφική των φοβιστών και κυβιστών άντλησε πολύτιμα διδάγματα για την αυτονομία του χρώματος και την οργάνωση του χώρου. Ο Μιρό προσέφερε μια εντελώς προσωπική ερμηνεία του υπερρεαλισμού. Αρνήθηκε να ενταχθεί σε ρεύματα, απέρριψε κάθε δέσμευση διέρρηξε τη σχέση με το ίδιο το παρελθόν του. «Πέρασα μια διαδικασία αυτοεξέτασης, κριτικής... Υπήρξα ανηλεής με τον εαυτό μου. Κατέστρεψα πολλούς πίνακες και ακόμη περισ-

σότερα σχέδια και γκουάς», δήλωνε. Πρωτοπόρος, αλλά όχι μόνο στην τέχνη. Στην έκπη δεκαετία της ζωής του, όταν άλλοι περιορίζονται να δρέπουν δάφνες, αντί του παροπλισμού ή της επανάληψης, επιχείρησε νέα αρχή, αξιοποιώντας κάθε υλικό, κάθε δυνατότητα.

Αποκαλυπτική η σχέση του με τη φύση. Ακόμη και το πλέον ασήμαντο, από την πέτρα, το φύλλο, το σπασμένο κλωνάρι, μαζί και ευτελή υλικά της καθημερινότητας γίνονται αφορμές δημιουργίας ενός κόσμου λυρικού, ονειρικού, ποιητικού.

Εξάλλου, παρότι η ζωγραφική αποτελεί κατεξοχήν μοναχική, ασκητική μπορεί να πει κανείς τέχνη, ο Μιρό γοητεύεται, εμπνέεται και καλλιεργεί εκλεκτικές συγγένειες με τις συλλογικές τέχνες, το θέατρο, το μπαλέτο, τη μουσική, την όπερα, την αρχιτεκτονική, γεγονός αποτυπωμένο στο έργο του.

Μια έκθεση σ' όλη την πόλη

Η έκθεση - αφιέρωμα αρχίζει από τον αύλειο χώρο με μια μικρογραφία του εργαστηρίου του καλλιτέχνη, χορηγία του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ., όπου θα φιλοξενηθούν τα εργαστήρια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Τελλογλείου. Μπροστά στην είσοδο η εμβληματική μητρότητα προΐδεάζει για το ζωγραφικό κόσμο και τις ανθρωπόμορφες γλυπτικές φιγούρες. Στο εσωτερικό, περισσότερα από 400 έργα και τεκμήρια (ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, σχέδια, σκίτσα, προσωπικά αντικείμενα) γίνονται στοιχεία σκηνογραφικής αναπαράστασης που μυεί τον επισκέπτη στην καλλιτεχνική ζωή και δημιουργία του ιδιοφυούς καλλιτέχνη.

Όμως η έκθεση Μιρό απλώνεται σ' όλη την πόλη, καθώς μ' αυτήν εγκαινιάζεται ουσιαστικά η *Κίνηση των Πέντε Μουσείων (5M)*, όπως ονομάστηκε η συνεργασία των πέντε μεγάλων μουσείων της πόλης. Έτσι, φιλοξενούν από ένα ζωγραφικό έργο το Αρχαιολογικό και το Βυζαντινό Μουσείο, φωτογραφίες του Μιρό εν ώρα εργασίας το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και, τέλος, χαρακτηριστικά της ώριμης περιόδου μαζί με δείγμα της σύγχρονης παραγωγής του εργαστηρίου του το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

Επιπλέον, η σύμπτωση με τα Δημήτρια γίνεται αφορμή για ποικίλες εκδηλώσεις (μουσικής, λόγου κ.ά.) με τη συνεργασία του Δήμου Θεσσαλονίκης, του Δήμου Μαγύρκα και σταθερό αρωγό τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.

Πόσο ανοιχτή και λάμπουσα πόλη γίνεται τέτοιες ώρες η Θεσσαλονίκη!

Η ζωή και το έργο του μεγάλου Ισπανού ζωγράφου ξετυλίγονται σε μια μοναδική έκθεση.

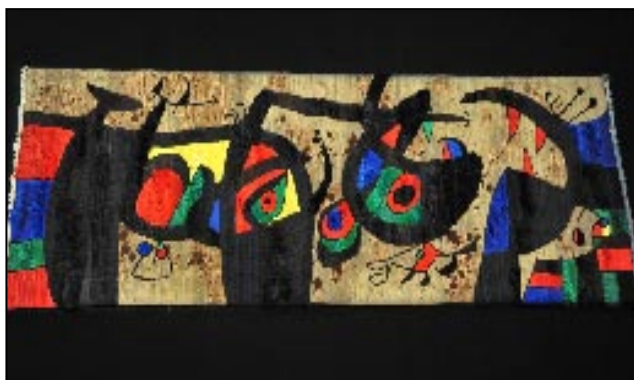
Περισσότερα από 400 έργα και τεκμήρια ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτηριστικών σχεδίων και σκίτσων γίνονται στοιχεία σκηνογραφικής αναπαράστασης που μυεί τον επισκέπτη στην καλλιτεχνική ζωή και δημιουργία του ιδιοφυούς καλλιτέχνη.

Διάρκεια έκθεσης:

από 6 Σεπτεμβρίου 2009
έως 5 Φεβρουαρίου 2010

Ώρες λειτουργίας:

- Τρίτη - Πέμπτη - Παρασκευή:
9:00-14:00.
- Δευτέρα - Τετάρτη:
9:00 - 14:00 και 17:00 - 21:00.
- Σάββατο - Κυριακή:
10:00 - 18:00.

ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΜΗ ΦΑΤΟΥΡΟ

Τιμούν τον αρχιτέκτονα, το δάσκαλο, τον πολιτικό

Στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Πειραιώς και σε συνεργασία με το Α.Π.Θ. στις 29 Σεπτεμβρίου έγιναν τα εγκαίνια μεγάλης έκθεσης για το συνολικό έργο (αρχιτεκτονικό, διδακτικό, ζωγραφικό, ποιητικό, πολιτικό) του ομότιμου καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής Μίμη Φατούρου. Την έκθεση και τον κατάλογο επιμελήθηκαν ο Λόης Παπαδόπουλος και η Σοφία Τσιτρίδου (κάποτε μαθητές και κατόπιν συνάδελφοί του), την αρχιτεκτονική εγκατάσταση πραγματοποίησαν η Κατερίνα Κοτζιά και η Κορίνα Φιλοξενίδου. Υπεύθυνη για τα γραφιστικά τόσο του καταλόγου, όσο και της έκθεσης ήταν η Φωτεινή Φιλοξενίδου.

Αυτό που προκύπτει από τον πολύ ενδιαφέροντα και περιεκτικό κατάλογο που κυκλοφόρησε με την ευκαιρία της έκθεσης (και στον οποίον υπάρχει πλήρης εργογραφία - βιβλιογραφία του τιμώμενου, μεγάλο κομμάτι της αρχιτεκτονικής του δουλειάς καθώς και κείμενα φίλων, συναδέλφων - συνεργατών που αναφέρονται στις διάφορες πτυχές της ζωής και του έργου του) είναι ότι η προσωπικότητα του Φατούρου δεν εξαντλείται με τις επιδόσεις του στα επιμέρους πεδία στα οποία δραστηριοποιήθηκε. Ο Φατούρος είναι ένας πολύ ικανός Έλληνας αρχιτέκτονας, ένας ενδιαφέρων ποιητής, ένας ζωγράφος του μοντερνισμού που αναμείχθηκε με τα κύματα της πρωτοπορίας τη στιγμή που αυτά εξελίσσονταν, ένας ευαίσθητος πολίτης που δραστηριοποιήθηκε στα καίρια ζητήματα συγκυρίας, αλλά κυρίως επιτελεί ένα διδακτικό λειτουργήμα όχι μόνο στο πανεπιστήμιο αλλά με το σύνολο της συμπεριφοράς του. Με την έννοια αυτή ο Φατούρος είναι μία εμβληματική φυσιογνωμία του μεταπολέμου μέχρι και σήμερα, καθώς έδειξε με μία εξαιρετική ικανότητα παρακολούθησης των εξελίξεων, των ανατροπών και των κοινωνικών μετασχηματισμών.

Αυτή ακριβώς η διάσταση τροφοδότησε την ιδέα πραγματοποίησης της έκθεσης ως ενός έργου εν εξελίξει, επειδή ο Φατούρος είναι ακόμη δραστήριος και ακαταπόνητος: πριν καλά καλά τελειώσει ένα πρόγραμμα με το οποίο καταπιάνεται έχει κλείσει το κεφάλαιο αυτό και έχει προχωρήσει στο επόμενο. Η έκθεση είναι οργανωμένη, λοιπόν, γύρω από την αυτο-βιογραφία του Φατούρου με τα αρχιτεκτονικά έργα να συνοδεύονται από όλες τις άλλες δραστηριότητες σε έναν ανοικτής διάταξης χώρο του μουσείου ως ένα «ακατάσταστο» εργαστήριο.

Το Μίμη Φατούρο τίμησαν στα εγκαίνια της έκθεσης με την παρουσία τους συνάδελφοι, καλλιτέχνες, μαθητές, φίλοι και πλήθος νέων ανθρώπων, φοιτητών αρχιτεκτονικής και της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών. Στα εγκαίνια παρευρέθηκαν και μίλησαν ο κοσμήτορας της Πολυτεχνικής Σχολής καθηγητής Ν. Μουσιόπουλος και ο πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. καθηγητής Γιώργος Παπακώστας.

*Μία εμβληματική
φυσιογνωμία του
μεταπολέμου που έδειξε
μία εξαιρετική ικανότητα
παρακολούθησης των
εξελίξεων, των ανατροπών
και των κοινωνικών
μετασχηματισμών.*

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΦΑΤΟΥΡΟΣ

Ένα υποδειγματικό επίτευγμα διδασκικής στην εκπαίδευση του αρχιτέκτονα

του Σαράντη Ζαφειρόπουλου

επίκουρου καθηγητή
του Τμήματος Αρχιτεκτόνων
της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Ο Φατούρος προσέφερε, συστηματικά και αφειδώλευτα αφοσίωση, γνώση, διάλογο, ελευθερία, εμπνοή, επιμονή, ευθύνη, ήθος, κριτική, μεταδοτικότητα, πειθαρχία, υπομονή. Και είναι αυτά όλα τα απαραίτητα συστατικά στοιχεία που συγκροτούν έναν πραγματικό δάσκαλο, που έχει ως έργο του όχι μόνο τη μετάδοση γνώσης και μεθόδων, αλλά και την ανάπτυξη ενός δύσκολου, οδυνηρού μα και δημιουργικού διαλόγου της ελευθερίας με την πειθαρχία.

Ο αρχιτέκτων Δημήτρης Α. Φατούρος άσκησε το λειτουργήμα του πανεπιστημιακού δασκάλου από το 1953 σε άμεση, πλήρη και ενεργό υπηρεσία έως το 1995, και ως ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ. από το 1995 έως σήμερα.

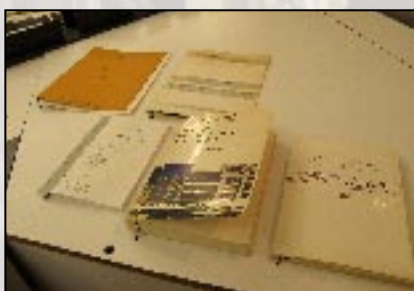
Από την αρχή της εγκατάστασής του στη Θεσσαλονίκη ο Δ. Α. Φατούρος φρόντιζε ακούραστα το όραμά του για μια διαφορετική προσέγγιση στην εκπαίδευση του αρχιτέκτονα: αναγνωρίζοντας τη σημασία μιας πειθαρχημένης και επίμονης επιστημονικής, καλλιτεχνικής και τεχνικής γνώσης, θεωρούσε ως την πιο κρίσιμη συνιστώσα της εκπαίδευσης του αρχιτέκτονα τη **σύνθεση**. Καθώς, ιδιαίτερα στην ελληνική πραγματικότητα των αρχών της δεκαετίας του '60, απουσίαζε η εκτίμηση της κρισιμότητας που κατέχει μια θεωρία της σύνθεσης στο ίδιο το αρχιτεκτονικό έργο, και σπάνιζε η όποια, προφορική ή γραπτή, κατάθεση επεξεργασίας μιας σχετικής προσέγγισης, ο Δ. Α. Φατούρος πρωτοστάτησε στην προσπάθεια συγκρότησης και διδασκαλίας μιας **θεωρίας της σύνθεσης**. Διερεύνησε, ανέλυσε και δίδαξε έννοιες και συγκροτήσεις χώρου, αφαιρετικές αναγωγές σε ιδιότυπα μορφώματα και διαχρονικές συσχετίσεις, στοχεύοντας στη διευκόλυνση της αντίληψης και της κατανόησης της συνθετικής επεξεργασίας του αρχιτεκτονικού έργου. Αυτή η ένταση στη διερεύνηση της αρχιτεκτονικής συνθετικής διαδικασίας είναι η ειδοποιός διαφορά στην ατμόσφαιρα που έφερε ο Δ. Α. Φατούρος στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ.

Ανατροπή του κατεστημένου

Οι παραδόσεις του στις κατάμεστες αίθουσες διδασκαλίας διατηρούσαν την αμεσότητά τους στην πυκνή γραφή των διδακτικών συγγραμμάτων του. Το 1971 κυκλοφόρησαν τα **μαθήματα συστηματικής θεωρίας της αρχιτεκτονικής** (με πα-

Ένα υποδειγματικό επίτευγμα διδακτικής στην εκπαίδευση του αρχιτέκτονα

Εκδόσεις της Έδρας Διακοσμητικής,
Δελτία του Εργαστηρίου Αρχιτεκτονικής
Εσωτερικών Χώρων και Βιομηχανικής
Αισθητικής, φοιτητικές σημειώσεις,
πανεπιστημιακά συγγράμματα και βιβλία
του Δ.Α. Φατούρου, όπως εκτέθηκαν στο
Μουσείο Μπενάκη.

ρωνύμιο «το κίτρινο βιβλίο» στην πανεπιστημιακή ενδοεπικοινωνία) και προκάλεσαν αναστάτωση στις αποστεωμένες καταστατικές θεωρήσεις για την αρχιτεκτονική και το έργο της, ενώ αντίθετα προσέφεραν στις φρέσκες φοιτητικές διαθέσεις ευκαιρίες για σκέψεις ανανέωσης και εκσυγχρονισμού. Ένας «φατούριος» άνεμος διέπνευε τις ορίζουσες αναζητήσεις για μια γενική θεωρία της αρχιτεκτονικής με το εγκόλπιο μιας παγκοσμιοποιημένης ελληνικότητας: **Η έννοια του φωτός. Το μόρφωμα της σκιάς. Ο τύπος του αιθρίου. Το στερεότυπο της στοάς.** Πρωτογενείς, ανεξίτηλες εγχαράξεις του λόγου του Δ. Α. Φατούρου στο φαινότυπο της αρχιτεκτονικής σκέψης συνεργατών και φοιτητών του.

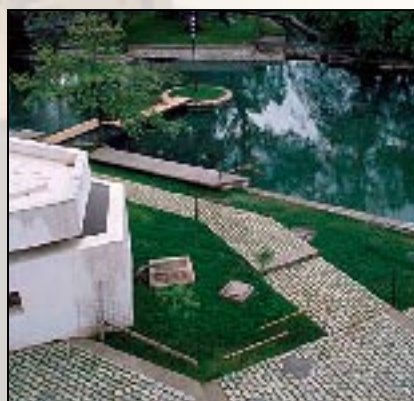
Η δημιουργική διαδρομή που δρομολόγησε το «κίτρινο βιβλίο» (με δύο επανεκδόσεις το 1972 και το 1984) ήταν ανοικτή και απέφερε διαδοχικές εξελίξεις (το «μπλε βιβλίο», το «ροζ βιβλίο», το «άσπρο βιβλίο», «το συντακτικό», δηλαδή **μαθήματα συστηματικής θεωρίας της αρχιτεκτονικής**, τόμος 2ος το 1973 και επανέκδοση το 1975, **οργάνωση του χώρου και γεωμετρική οργάνωση, η συντακτική δομή της αρχιτεκτονικής** το 1979, **αρχιτεκτονική οργάνωση και έκφραση** το 1981, **ένα συντακτικό της αρχιτεκτονικής σύνθεσης** το 1995) που ανέτμησαν τη θαυμάσια και πολύπλοκη πραγματικότητα του αρχιτεκτονικού έργου για να τροφοδοτήσουν την τερματική διδαχή: «Δεν αρκεί μόνη της η θεωρία, όσο και να την εξηγείς, να την ξαναλές, να κάνεις προβολές, να κάνεις σκίτσα. Αν δεν καθίσεις ατέλειωτες ώρες στο σχεδιαστήριο μαζί με τα παιδιά, η επιρροή είναι πολύ λιγότερη...».

Ο Δ. Α. Φατούρος καταλήγει, ύστερα από σαράντα χρόνια συνεχούς προσφοράς στην εκπαίδευση του αρχιτέκτονα, υπέρμαχος του πολυχρόνιου διδακτικού σχήματος «**εργαστήριο**», όπου η επίμονη και επίπονη άσκηση στον άμεσο διάλογο και κριτικής δασκάλου - μαθητή, θεωρίας - πράξης, πίνακα - σχεδιαστήριου, άσκησης - διόρθωσης, επανάληψης - συζήτησης συγκροτεί το δύσκολο μα και παντοδύναμο πυρήνα της εκπαίδευσης του αρχιτέκτονα.

Χωρίς περιορισμούς

Ο Δ. Α. Φατούρος πρωτοστάτησε στη στήριξη του αναπτυσσόμενου αντι-δικτατορικού φοιτητικού κινήματος και την κρίσιμη, ιστορική νύχτα της 16ης Νοεμβρίου 1973, επέδωσε, μαζί με άλλους αρχιτέκτονες, στους έγκλειστους στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο το ψήφισμα συμπαράταξης του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων. Άλλη μια έμπρακτη επιβεβαίωση της άποψής του ότι παιδεία, πολιτισμός και πολιτική συνεχώς συνομιλούν και αλληλεξαρτώνται στην άρθρωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Το σύμφυτο χάρισμα της φιλοξενίας, που όχι μόνο κατείχε εκ γενετής αλλά καλλιέργησε και ανέπτυξε διά βίου ο Δ. Α. Φατούρος, μεταφέρθηκε γενναιόδωρα σε διδακτικές υπερωρίες. Δεν αρκούσαν στα οκτάωρα εργαστήρια και στις τριώρες θεωρίες. Οργάνωνε πολύωρα και πολλές φορές πολυήμερα σεμινάρια. Προσκαλούσε επιστήμονες, ομώνυμους μα και ετερόνυμους προς το φορτίο των απόψεών του, από όμορα γνωστικά αντικείμενα αλλά και από μακρινά, Έλληνες και αλλοδαπούς, και

Κατοικία Φωτεινής Τσαλικογλου και Κωνσταντίνου Τσουκαλά στη Λεύκη της Αίγινας, 1996-98 (αριστερά), «Τα νερά της Αγίας Βαρβάρας», ανάπλαση αστικής περιοχής, Δράμα, 1983-89 (κέντρο) και η Εθνική Πνακοθήκη, Αθήνα, 1958 (δεξιά).

Εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης ναυσιπλοΐας στο λιμάνι της Αίγινας, 1989-'91 και 2008- βρίσκεται σε εξέλιξη (αριστερά) και κολυμβητήριο της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων, Πειραιάς, 1958-'59 (δεξιά).

συνέβαλε καθοριστικά στην αναγνώριση όχι μόνο της σχολής, αλλά και της Θεσσαλονίκης, στην πρώτη γραμμή της εκπαιδευτικής και καλλιτεχνικής δραστηριότητας. Μετέτρεψε τον πολύγραφο του υπογείου σε κυψέλη ακατάπαυστης εκδοτικής δραστηριότητας, έλκοντας την αμεσότητα της προσωπικής εμπλοκής, διατηρώντας τη φρεσκάδα της προφορικής ορμής, απωθώντας την ακαμψία του σχολαστικισμού και παρακάμπτοντας τη μέγγενη της λογοκρισίας. Πειραματίστηκε με την εφαρμογή νέων μεθόδων διδασκαλίας και οργάνωσης διδακτικών ομάδων. Ενίσχυσε τη συλλογικότητα και τη συνεργασία διδασκόντων και διδασκομένων, κυοφορώντας μελλοντικές εξελίξεις.

Η συνισταμένη όλων αυτών των δράσεών του, πέρα από την επιτυχή ολοκλήρωση του μελήματός του, απέφερε στον ίδιο και στο εργαστήριό του (το περιβόητο πλέον Ε.Α.Ε.Χ.Β.Α.) τη φήμη του εφαλτηρίου για την είσοδο στον ενεστώτα αστερισμό του μέλλοντος της αρχιτεκτονικής.

Αγωγή παιδείας

Οι πολλές εκατοντάδες διδασκομένων που συμμετείχαν σ' αυτό το δημιουργικό, δύσκολο, πολύπλοκο, πολυσήμαντο μα και γοητευτικό δρώμενο διαρκούς αρχιτεκτονικής παιδείας, πιστοποιούν με απόλυτη βεβαιότητα ότι ο δάσκαλος Δ. Α. Φατούρος προσέφερε, συστηματικά και αφειδώλευτα αφοσίωση, γνώση, διάλογο, ελευθερία, εμπνοή, επιμονή, ευθύνη, ήθος, κριτική, μεταδοτικότητα, πειθαρχία, υπομονή. Και είναι αυτά όλα τα απαραίτητα συστατικά στοιχεία που συγκροτούν έναν πραγματικό δάσκαλο, που έχει ως έργο του όχι μόνο τη μετάδοση γνώσης και μεθόδων, αλλά και την ανάπτυξη ενός δύσκολου, οδυνηρού μα και δημιουργικού διαλόγου της ελευθερίας με την πειθαρχία. Η ανεκτικότητα στο διαφορετικό, η αυτοκριτική διάθεση και η αναγνώριση των δικαιωμάτων του άλλου συγκροτούν την καθημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα, τον τρόπο συμπεριφοράς και δράσης του Δ.Α. Φατούρου. Εκ γενετής γλυκύτατος ομιλητής, επιδεκτικός και επιδέξιος ρυθμιστής, εμπνευσμένος καθηγητής, υπηρέτησε με επιτυχία το προσωπικό του όραμα της σύνθεσης (όχι μόνο στην αρχιτεκτονική), της συναίνεσης και της συμμετοχής των πολλών στην παραγωγή του αναγκαίου μα και ριζοσπαστικού έργου. Ο Δ. Α. Φατούρος παραμένει και σήμερα μια λαμπερή πολιτεία πολιτισμού.

Στην αρχαία ελληνική γλώσσα δεν υπάρχει η λέξη **πολιτισμός**, που αποτελεί νεότερη επινόηση. Η λέξη που χρησιμοποιείται, φέροντας την ίδια σημασία, είναι **παιδεία**. Επομένως, ο Δ. Α. Φατούρος, με τη διαρκή και πληθωρική παρουσία του σε όλα τα πεδία ανάπτυξης της ανώτατης εκπαίδευσης στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα, αξίζει να χαρακτηριστεί ως **αγωγός παιδείας**, δηλαδή πραγματικός **παιδειαγωγός**.

Ελαιογραφίες σε μουσαμά.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΦΛΙΔΗΣ)

ΤΟ Α.Π.Θ. ΤΙΜΗΣΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Ο «Χρυσούς Αριστοτέλης» στον καθηγητή Βασίλη Σκουρή

Σε μια λαμπρή τελετή απονεμήθηκε ο «Χρυσούς Αριστοτέλης», η υψίστη διάκριση του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στον πρόεδρο του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθηγητή του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ. **Βασίλη Σκουρή**. Το χαρακτηριστικό της απονομής αυτής είναι ότι αυτή για πρώτη φορά δεν αφορά σε πρόσωπο εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά ακαδημαϊκό εν ενεργεία, ο οποίος με εφελτήριο το ακαδημαϊκό περιβάλλον του Α.Π.Θ. αναγνωρίστηκε στην ευρύτερη κοινωνία αλλά και στο σύνολο της ευρωπαϊκής κοινότητας.

Το Α.Π.Θ. αποφάσισε να τιμήσει, έπειτα από πρόταση του πρυτανικού συμβουλίου, την οποία εισηγήθηκε η αντιπρύτανης καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου και ομόφωνη απόφαση της συγκλήτου, ένα ενεργό μέλος του ιδρύματος για τη συνολική του προσφορά στην επιστήμη, στη δικαιοσύνη και στην κοινωνία σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η επιστημονική και κοινωνική δραστηριότητα του τιμωμένου είχε να παρουσιάσει ακαδημαϊκή (διδακτική και ερευνητική) παρουσία σε εθνικά και ευρωπαϊκά Α.Ε.Ι., σε εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή συνέδρια, καθώς και δημοσιεύσεις μονογραφιών, μελετών και άρθρων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο σε πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες. Εξάλλου είναι επίτιμος διδάκτωρ ελληνικών και ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.

Παράλληλα υπήρξε παρών σε όλα τα κοινωνικά δρώμενα με προσφορά υπηρεσιών σε θέσεις προεδρικές, διευθυντικές, υπεύθυνες σε κρίσιμους οργανισμούς, σε επιτροπές και σε ανεξάρτητες αρχές. Έχει διατελέσει δύο φορές υπηρεσιακός υπουργός εσωτερικών για τη διενέργεια των εκλογών, ενώ έχει παράσημα τόσο από την Ελλάδα όσο και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η επιλογή του τιμωμένου το 1999 ως εθνικού δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία έγινε με αξιοκρατικά κριτήρια, σηματοδότησε την περαιτέρω δικαστική και ευρωπαϊκή εξέλιξη του τιμωμένου, αλλά και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η εκλογή του ως προέδρου του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το 2003 αλλά και η καταξιοτική επανεκλογή του ήταν αναμενόμενη έως και εύλογη, επειδή ο τιμωμένος έχει μια έμφυτη δεξιότητα να διευθύνει συλλογικά όργανα, δεδομένου ότι διαθέτει την ικανότητα να ακούει προσεκτικά τον κάθε ομιλητή, να αναλύει και να κρίνει τα λεχθέντα, να επιλέγει και να κρατά το ουσιώδες, να συνθέτει απόψεις, και να οδηγεί σε απόφαση. Η κατ' επανάληψη εκλογή του ως προέδρου του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επιβεβαιώνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο την έμφυτη ικανότητα και το φυσικό του τάλαντο, διότι το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποτελεί ένα από τα πέντε θεσμικά όργανα

Για τη συνολική του προσφορά στην επιστήμη, στη δικαιοσύνη και στη κοινωνία σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Διεθνής αναγνώριση

Ο καθηγητής **Βασίλειος Σκουρής** δίδαξε σε πανεπιστήμια και επιστημονικά ιδρύματα στην Ελλάδα, στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στη Μεγάλη Βρετανία, στο Βέλγιο, στην Ισπανία, στην Ολλανδία, στην Ελβετία, στην Αυστρία, στην Πολωνία, στην Τσεχία, στη Σλοβακία, στη Σλοβενία, στην Ουγγαρία και στην Κύπρο. Έχει συμμετάσχει σε πολλά ευρωπαϊκά και διεθνή συνέδρια με εισηγήσεις ή παρεμβάσεις που έχουν δημοσιευθεί στα αντίστοιχα πρακτικά. Έχει δημοσιεύσει σειρά μονογραφιών και ένα μεγάλο αριθμό επιστημονικών μελετών στην ελληνική, γερμανική, γαλλική και αγγλική γλώσσα. Είναι επίτιμος διδάκτορας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου της Θράκης,

του Βίλνιους της Λιθουανίας, της Verwaltungshochschule του Σπέγιερ της Γερμανίας, καθώς και του Πανεπιστημίου του Μούνστερ, ενώ του έχουν απονεμηθεί διακρίσεις και παράσημα σε αρκετές χώρες (Ελλάδα, Αυστρία, Ρουμανία, Ιταλία, Κύπρος, Γαλλία).

Είναι δικαστής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1999 και πρόεδρος του συγκεκριμένου δικαστηρίου αυτού από το 2003.

Ο καθηγητής Βασίλειος Σκουρής έχει τιμηθεί με το διάσημο του Ανωτέρου Ταξιάρχη του Τάγματος Αριστείας του Φοίνικος, από τον πρώην πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο.

της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ίσως μάλιστα το πλέον ουσιώδες, αφού η νομολογία του επηρεάζει όλα τα εθνικά δίκαια.

Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι εντός μιας τετραετίας ο τιμώμενος, όντας ένας από τους νεότερους σε θητεία και ηλικία δικαστές, πέτυχε μια τόσο σημαντική αναγνώριση, αποκλειστικά με ίδιες δυνάμεις. Μάλιστα, το έργο που έχει επιτελέσει ως πρόεδρος του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την τελευταία εξαετία, δικαιώνει πλήρως την επιλογή του ως προέδρου, αφού τα έξι αυτά χρόνια της προεδρίας του στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το σύστημα της απονομής δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε αντικείμενο πολλών και ιδιαίτερα σημαντικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων.

Η διττή πρόκληση –ακαδημαϊκή και θεσμική– και η κατάκτηση της από τον τιμώμενο καθηγητή Βασίλη Σκουρή, τον καταξίωσε σε δύο χώρους, με οιονεί αντίστιξη. Η αντίστοιχη διττή αριστεία δημιουργεί μια εξαιρετική προστιθέμενη αξία, εθνική και ευρωπαϊκή, την οποία σήμερα τιμά εκθύμως και με μεγάλη θεσμική ικανοποίηση το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Τον τιμώμενο προσφώνησε ο πρύτανης του Α.Π.Θ. καθηγητής Αναστάσιος Μάνθος, ο οποίος ανέγνωσε το ψήφισμα της συγκλήτου αλλά και τον τίτλο της περγαμηνής. Ακολούθησε η απονομή και επίδοση του μεταλλίου και της περγαμηνής και ο κ. Σκουρής εκφώνησε ομιλία με θέμα: «*Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης*».

Σημειώνεται ότι στις 6 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε για τρίτη φορά η εκλογή του τιμηθέντος με τον «Χρυσό Αριστοτέλη» στη θέση του προέδρου του Δ.Ε.Κ., διακαίνοντας ακόμα περισσότερο την επιλογή του Α.Π.Θ. για την απονομή αυτή.

Η απονομή πλαισιώθηκε από το μουσικό μέρος της εκδήλωσης, κατά το οποίο η χορωδία του Α.Π.Θ. «Γιάννης Μάντακας» και ο κ. Βαγγέλης Σουργκούνης στο πιάνο εκτέλεσαν αποσπάσματα από το ορατόριο «*Μεσσίας*» του Χέντελ, υπό τη διεύθυνση του κ. Πέτρου Μπεκιαρίδη.

Η επίδοση της περγαμηνής του «Χρυσού Αριστοτέλη» στον καθηγητή Βασίλειο Σκουρή από τον πρύτανη του Α.Π.Θ. καθ. Αν. Μάνθο (αριστερά). Ο τιμώμενος στο βήμα (δεξιά).

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Οι Γάλλοι τίμησαν την αντιπρύτανη του Α.Π.Θ. Αθανασία Τσατσάκου

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

Το παράσημο του Ιππότη του Τάγματος του Ακαδημαϊκού Φοίνικα επιδόθηκε από τη γαλλική κυβέρνηση στην αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού του Α.Π.Θ. καθηγήτρια **Αθανασία Τσατσάκου**, για την προσφορά της στα γαλλικά γράμματα, σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου από το γενικό πρόξενο της Γαλλίας στη Θεσσαλονίκη Κριστιάν Τιμονιέ (Christian Thimonier).

Η κ. Τσατσάκου είναι καθηγήτρια γαλλικής λογοτεχνίας και θεωρίας της λογοτεχνίας στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας. Σπούδασε ως υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. και φοίτησε ως υπότροφος της γαλλικής κυβέρνησης στα πανεπιστήμια της Σορβόνης και της Ρεν.

Επί σαράντα πέντε περίπου συναπτά έτη δίδαξε τη γαλλική λογοτεχνία, εστιάζοντας τη θεματολογία της με την πάροδο του χρόνου στον 20ό αιώνα, στο ρεύμα του μοντερνισμού και προπάντων στην ποίηση.

Έχει διδάξει σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, έχει συγγράψει μονογραφίες, ενώ μελέτες, άρθρα και ανακοινώσεις

της σε διεθνή συνέδρια έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικούς τόμους και σε έγκυρα επιστημονικά και λογοτεχνικά ελληνικά και γαλλικά περιοδικά.

Η κ. Τσατσάκου δήλωσε ιδιαίτερα συγκινημένη για την τιμή που της έγινε, θεωρώντας την ως «ανταπόδοση της αγάπης της για τη γαλλική γλώσσα και λογοτεχνία αλλά και το γαλλικό πολιτισμό, καθώς και για την προώθηση της γαλλοφωνίας στην Ελλάδα». Η αντιπρύτανης του Α.Π.Θ. θεωρεί τα γαλλικά «ως γλώσσα κοινής έκφρασης που, εκτός των άλλων, προσφέρει μια άλλη αντίληψη για την ιδιότητα του πολίτη στην καρδιά της Ευρώπης, αντίληψη που σέβεται τις ανθρώπινες και κοινωνικές αξίες της κοινής μας παράδοσης».

Στην αντιφώνησή της, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της βράβευσης, η κ. Τσατσάκου τόνισε πως το συγκεκριμένο παράσημο καταδεικνύει το ρόλο της Γαλλίας στην πνευματική της ανάπτυξη και στην εξέλιξη της ακαδημαϊκής της ζωής αλλά και στη διαμόρφωση από μέρους της «της αντίληψης για την ιδιότητα του πολίτη, θεμελιωμένης στις αρχές της Γαλλικής Επανάστασης και της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου».

ΕΠΙΤΙΜΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ Η ΖΩΗ ΣΑΜΑΡΑ

Για το πολυδιάστατο έργο της στις τέχνες και στα γράμματα

Σε επίτιμη διδάκτορα του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αναγορεύτηκε η ομότιμη καθηγήτρια του Α.Π.Θ. **Ζωή Σαμαρά** ως πρότυπο επιστημονικού ήθους, ανθρώπινης αλληλεγγύης και πανεπιστημιακού δασκάλου, που δημιούργησε σχολή, καθώς και για όλη της την προσφορά στα γράμματα.

Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Columbia, στο οποίο δίδαξε για πρώτη φορά το 1960, η Ζωή Σαμαρά έχει διανύσει μια μακρά διαδρομή στο χώρο των γραμμάτων και της τέχνης, εντός και εκτός Ελλάδας. Η «θεωρία της λογοτεχνίας», η «θεωρία του θεάτρου» και η «συγκριτική φιλολογία» είναι τα μέσα με τα οποία προσεγγίζει και ερμηνεύει τα κείμενα και όχι μόνο, αφού το ενδιαφέρον της εστιάζεται παράλληλα και στο χώρο του θεάματος. Τιμήθηκε το 1992 στο Παρίσι με το βραβείο «Montaigne», με αφορμή τα τετρακόσια χρόνια από το θάνατο του φιλοσόφου.

Όλο το φάσμα της γαλλικής λογοτεχνίας, από το μεγάλο διανοητή Montaigne μέχρι σήμερα, αλλά και η νεοελληνική λογοτεχνία και η αρχαία ελληνική γραμματεία γίνονται αντικείμενο μελέτης μέσα από το πρίσμα μιας πρωτότυπης προσωπικής θεώρησης που ακουμπά στη θεωρία και στη φιλοσοφία. Ανάγνωση, γραφή, διακείμενο είναι το τρίπτυχο της επιστημονικής της αναζήτησης, όπως αυτό προκύπτει από το πλούσιο δημοσιευμένο της έργο. Αναφέρονται ενδεικτικά η θεατρολογική μελέτη «Τα άδυτα του σημείου», που βραβεύτηκε από την Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών το 2002, η «Le discours spéculaire ou Méduse revisitée», η «Υπόκριση θεατρικού λόγου», η συμμετοχή της στο λεξικό «Questions de mythocritique, Dictionnaire» (2005), το πολύ πρόσφατο «Το βλέμμα του συγγραφέα. Πώς να γράφεις (ή πώς να μη γράφεις) θεατρικά έργα» (2009), δίπλα σε ένα πλήθος άρθρων σε ελληνική ή γαλλική γλώσσα και σε σημαντικό αριθμό μεταφράσεων θεατρικών κειμένων που δοκιμάστηκαν στη σκηνή.

καθ. Αφροδίτη Σιβετίδου

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων

Από την αναγόρευση
του Σωτήριου Μουσούρη.

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

Σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Νομικής της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών αναγορεύτηκε ο κ. **Σωτήριος Μουσούρης**, πρώην αναπληρωτής γενικός γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η τελετή αναγόρευσης πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Μάιο, στην αίθουσα «Αλέξανδρος Παπαναστασίου» του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Η προσφώνηση του τιμώμενου έγινε από τον πρύτανη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο και τον πρόεδρο του Τμήματος Νομικής καθηγητή Κωνσταντίνο Χατζηκωνσταντίνου, ενώ ο έπαινος (laudatio) αποδόθηκε από την καθηγήτρια του τμήματος Αναστασία Γραμματικάκη - Αλεξίου. Η επίδοση των διασκήψεων και η αναγόρευση του κ. Μουσούρη πραγματοποιήθηκε από την κοσμήτορα της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. καθηγήτρια Γιαννούλα Καρύμπαλη - Τσίππσιου και τον πρόεδρο του Τμήματος Νομικής. Ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από τον τιμώμενο, με θέμα: «Οι αφανείς πρωταγωνιστές του Ο.Η.Ε. στον αγώνα για ειρήνη, ανάπτυξη και ανθρώπινα δικαιώματα».

Από την καίρια θέση του στον Ο.Η.Ε. αλλά και με άρθρα και διαλέξεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό ο κ. Μουσούρης έχει προωθήσει σημαντικά την ιδέα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχει πραγματοποιήσει επίσης πολλές δημοσιεύσεις σχετικά με την παγκόσμια διακυβέρνηση, τη διεθνή πολιτική και τις διεθνείς σχέσεις, την οικονομική ανάπτυξη και τα προβλήματα των χωρών του «τρίτου κόσμου», τη θέση της Ελλάδας μεταξύ «Ανατολής και Δύσης», την Ελλάδα και την Κύπρο στον Ο.Η.Ε. κ.ά.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 δίδαξε σε τρία πανεπιστήμια της Νέας Υόρκης, ενώ έχει λάβει ενεργό μέρος σε πολυάριθμα επιστημονικά συνέδρια, σε διεθνείς διασκέψεις, πανεπιστημιακά σεμινάρια και διεθνείς συναντήσεις, εκπροσωπώντας τον Ο.Η.Ε. ή την ελληνική κυβέρνηση, προκειμένου να προωθήσει ελληνικές θέσεις. Τον Απρίλιο του 2006 τιμήθηκε σε ειδική τελετή στην Πρετόρια με το παράσημο "Grand Companion of Oliver Tambo" για τις προσπάθειές του για την ανάδειξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων.

Τα τελευταία χρόνια ασχολείται συστηματικά με το Ελληνο-αφρικανικό Επιμελητήριο Εμπορίου και Ανάπτυξης (του οποίου είναι συνιδρυτής και πρόεδρος), με το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα ανθρώπινα δικαιώματα (αντιπρόεδρος), ενώ παράλληλα είναι το ελληνικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου του «Asia - Europe Foundation». Πρόσφατα ανέλαβε την προεδρία του Ιν.Ερ.Πο.Στ. (Ινστιτούτο Ερευνών και Πολιτικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη και Διακυβέρνηση).

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Σε επίτιμο διδάκτορα της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αναγορεύτηκε ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας του Λος Άντζελες (U.C.L.A.) των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής **Άλαν Χερς Ντε Τσέρνεϋ** (Alan Hersh DeCherney). Η τελετή αναγόρευσης πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Ιούνιο στην αίθουσα τελετών του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η προσφώνηση του τιμώμενου έγινε από τον πρύτανη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο και τον πρόεδρο της Ιατρικής Σχολής καθηγητή Νικόλαο Ντόμπρο, ενώ ο έπαινος (laudatio) αποδόθηκε από τον αναπληρωτή πρόεδρο της σχολής, καθηγητή Βασίλειο Ταρλατζή. Ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από τον τιμώμενο καθηγητή, με θέμα: «From the Yale Bowl to the Rose Bowl: The difference in medical cultures».

Ο καθηγητής Άλαν Χερς Ντε Τσέρνεϋ είναι διευθυντής του κλάδου Βιολογίας και Ιατρικής της Αναπαραγωγής των Εθνικών Ινστιτούτων Υγείας (N.I.H.) των

Από την αναγόρευση
του Άλαν Χερς Ντε Τσέρνεϋ.

Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων

Η.Π.Α., καθώς και του προγράμματος «ενδοκρινολογίας της αναπαραγωγής και ενδοκρινολογίας ενηλίκων» του Εθνικού Ινστιτούτου Υγείας και Ανάπτυξης του Παιδιού («Eunice Kennedy Shriver» - N.I.C.H.D.). Επίσης είναι πρόεδρος της Ομάδας Ανάπτυξης Μητέρας και Παιδιού του Ινστιτούτου Ιατρικής της Εθνικής Ακαδημίας των Η.Π.Α. και καθηγητής μαιευτικής και γυναικολογίας τόσο στο Πανεπιστήμιο Επιστημών Υγείας των Ενόπλων Δυνάμεων, όσο και στο Πανεπιστήμιο «George Washington» (κλινικός).

Διετέλεσε πρόεδρος της Αμερικανικής Εταιρείας Ιατρικής της Αναπαραγωγής, της Εταιρείας Ενδοκρινολογίας της Αναπαραγωγής και Υπογονιμότητας, της Εταιρείας Χειρουργικής της Αναπαραγωγής, της Εταιρείας Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής και της Εταιρείας Γυναικολογικής Έρευνας, από την οποία έχει βραβευθεί με τη διάκριση «President's Achievement Award».

Το μεγαλύτερο μέρος της ερευνητικής δραστηριότητας του καθηγητή Ντε Τσέρνεϋ εστιάζεται στην ανθρώπινη αναπαραγωγή, έχοντας ωστόσο να επιδείξει εξίσου σημαντικό έργο και στο υπόλοιπο φάσμα του κλάδου της μαιευτικής και της γυναικολογίας. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο στο οποίο περιλαμβάνονται 343 πρωτότυπες εργασίες (δημοσιευμένες στα σημαντικότερα ιατρικά περιοδικά της ειδικότητάς του), καθώς και 394 κεφάλαια σε βιβλία ή ανασκοπήσεις, ενώ έχει επιμεληθεί την έκδοση 50 βιβλίων.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Επίτιμος διδάκτορας της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αναγορεύτηκε ο καθηγητής του University College London Medical School του Ηνωμένου Βασιλείου **Δημήτριος Μιχαηλίδης**. Η τελετή αναγόρευσης πραγματοποιήθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου στην Αίθουσα Τελετών του Α.Π.Θ.

Η προσφώνηση του τιμώμενου έγινε από τον πρότανη του ιδρύματος καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο και τον πρόεδρο της Ιατρικής Σχολής καθηγητή Νικόλαο Ντόμπρο, ενώ ο έπαινος (laudatio) αποδόθηκε από τον καθηγητή της σχολής Θωμά Γερασιμίδη. Ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από τον τιμώμενο με θέμα: «Θεραπεία της δυσλιπιδαιμίας ως παράγοντα κινδύνου της καρδιαγγειακής νόσου. Αποτελέσματα της συνεργασίας Ελλάδας - Ηνωμένου Βασιλείου».

Τα κύρια κλινικά ενδιαφέροντα του κ. Μιχαηλίδη εστιάζονται στην πρόληψη των καρδιαγγειακών νοσημάτων, ενώ τα αντίστοιχα ερευνητικά του αφορούν τις διαταραχές των λιπιδίων, τη θρόμβωση και την παθοφυσιολογία των καρδιαγγειακών νοσημάτων.

Από το 2001 είναι ακαδημαϊκός υπεύθυνος του Τμήματος Κλινικής Βιοχημείας του «Royal Free Hospital Campus» του University College Medical School. Παράλληλα, διδάσκει μαθήματα κλινικής βιοχημείας και φαρμακολογίας σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές της ιατρικής. Είναι επισκέπτης καθηγητής στο Robert Gordon University του Αμπερντίν της Σκωτίας και στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Διετέλεσε αντιπρόεδρος στον Τομέα Παθολογίας του Royal Society of Medicine, ενώ είναι ακαδημαϊκός συνεργάτης σε αρκετά ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα. Είναι μέλος πολλών διεθνών και κρατικών επιτροπών σύνταξης κατευθυντήριων οδηγιών (για την πρόληψη των αγγειακών εγκεφαλικών επεισοδίων, για την αντιμετώπιση ασθενών με χαμηλά επίπεδα HDL χοληστερόλης, κ.ά.). Επίσης είναι μέλος του Nucleus Group για την περιφερική αρτηριακή νόσο και μέλος της ομάδας εργασίας για τη θρόμβωση στην Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία (E.S.C.). Είναι συντονιστής της ομάδας πρόληψης στην επιτροπή σύνταξης κατευθυντήριων οδηγιών για την Αθηροσκληρωτική Νόσο των καρωτίδων της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Αγγειοχειρουργικής (E.S.V.S.). Ο κ. Μιχαηλίδης είναι επιβλέπων σε πολλά ιδρύματα και φιλανθρωπικές οργανώσεις, ενώ για την έρευνά του στα καρδιαγγειακά νοσήματα βραβεύτηκε το 1995 από την Βρετανική Ιατρική Ένωση (B.M.A.).

Για την προσφορά του στην ελληνική ομογένεια, ο κ. Μιχαηλίδης έχει τιμηθεί με το παράσημο του Τάγματος του Αγίου Μάρκου (1ης τάξης) από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΦΛΙΔΗΣ)

Από την αναγόρευση
του Δημήτριου Μιχαηλίδη.

Από την αναγόρευση
του Έντουαρντ Κόλιν Γκόρντον - Σμιθ.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η Ιατρική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αναγόρευσε σε επίτιμο διδάκτορά της τον ομότιμο καθηγητή Αιματολογίας του St. George's Hospital, του Πανεπιστημίου του Λονδίνου **Έντουαρντ Κόλιν Γκόρντον - Σμιθ** (Edward Colin Gordon-Smith) σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Μάιο στο παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η προσφώνηση του τιμώμενου καθηγητή έγινε από τον πρύτανη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο και τον πρόεδρο της Ιατρικής Σχολής καθηγητή Νικόλαο Ντόμπρο. Τον έπαινο (laudatio) στον κ. Γκόρντον - Σμιθ απέδωσε ο καθηγητής της σχολής Ιωάννης Κλωνιζάκης. Ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από τον τιμώμενο καθηγητή με θέμα: «*Clinical Leadership*».

Ο καθηγητής Γκόρντον - Σμιθ κατάφερε να συνδυάσει την έρευνα με την αντίστοιχη κλινική πρακτική. Μετά από σύντομη ενασχόληση με τις συγγενείς αιμολυτικές αναιμίες, το κλινικό και ερευνητικό του ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην απλαστική αναιμία, στα αιμοποιητικά στελεχιαία κύτταρα και στη μεταμόσχευση των αιμοποιητικών κυττάρων. Συμμετείχε σε πρωτοπόρες κλινικές μελέτες που έθεσαν τη βάση για τη θεραπευτική αντιμετώπιση της απλαστικής αναιμίας και τη χρήση του μονοκλωνικού αντισώματος Camrpath-1 στην αντιμετώπιση της νόσου του μοσχεύματος έναντι του ξενιστή. Επίσης οργάνωσε και διηύθυνε ερευνητική και κλινική μονάδα μελέτης και αντιμετώπισης των συνδρόμων μυελικής ανεπάρκειας και ιδιαίτερα της συγγενούς και επίκτητης απλαστικής αναιμίας.

Σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του ασχολήθηκε με τον ορθό σχεδιασμό και την οργάνωση κλινικών μελετών με σκοπό την καλύτερη θεραπευτική προσέγγιση των ασθενών. Για περισσότερα από 12 χρόνια διετέλεσε πρόεδρος της επιτροπής σχεδιασμού κλινικών μελετών σε ασθενείς με λευχαιμία, του Συμβουλίου Ιατρικών Ερευνών της Μεγάλης Βρετανίας, ενώ για 10 έτη διηύθυνε την επιτροπή για την ασφάλεια των φαρμάκων. Αποχώρησε πρόσφατα από τη θέση του προέδρου του Συμβουλίου των Μονάδων Κλινικών μελετών για το Εθνικό Ινστιτούτο Έρευνας του Καρκίνου.

Το συγγραφικό του έργο περιλαμβάνει περισσότερες από 200 εργασίες δημοσιευμένες σε διεθνή περιοδικά με κριτές και αφορούν την απλαστική αναιμία και άλλες συναφείς διαταραχές. Την τελευταία δεκαετία συμμετείχε στη συγγραφή βιβλίων.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Ο σεμνός ευπατρίδης με την ευγενική συμπεριφορά

Θεόδωρος Οικονόμου,
επίκουρος καθηγητής του Τμήματος
Οικονομικών Επιστημών Α.Π.Θ.

Θόδωρε μου αγαπημένε, είναι αδύνατο να ξεπεράσω την οδύνη του αναπάντεχου χαμού σου. Ακόμη και τώρα, δεν μπορώ να πιστέψω ότι διαχειρίζομαι το θλιβερό προνόμιο να σε κατευθύνω στην τελευταία σου κατοικία, απευθύνοντάς σου, στο όνομα και όλων των συναδέλφων της σχολής μας, έναν τελευταίο χαιρετισμό. Έναν χαιρετισμό, που περικλείει πολλή αγάπη και μεγάλο πόνο για τον άδικο χαμό σου εν μέσω πλήρους δράσης και πολυάριθμων σχεδίων για το μέλλον.

Όσοι από εμάς είχαμε την ευκαιρία να σε γνωρίσουμε από κοντά και να συνεργαστούμε μαζί σου θα θυμόμαστε πάντα με νοσταλγία το σεμνό ευπατρίδη, με την ευγενική, διακριτική και κομψή συμπεριφορά, τον αφοσιωμένο πανεπιστημιακό δάσκαλο, που μοχθούσε για να δημιουργεί ενδιαφέροντα και να προσφέρει ευκαιρίες ανάδειξης στους μαθητές του, τον επιστήμονα με το ανήσυχο πνεύμα και την πολυσχιδή και εξωστρεφή δράση, τον ανοιχτό σε συνεργασίες συνάδελφο που συμπεριφερόταν σε όλους με αγάπη και σεβασμό.

Θόδωρε, οι συνάδελφοί σου, οι συνεργάτες τους αλλά και όλος ο κόσμος της διανοήσης θρήνησε για τον πρόωρο χαμό σου. Όμως, για όλους εμάς τους επιζώντες με αναστολή, θα συνεχίσεις να ζεις, αφού θα είσαι για πάντα ζωντανός στη μνήμη μας.

Καλό ταξίδι Θόδωρε, μέσα στο φως!

Καθηγήτρια Γ. Καρύμπαλη - Τσίππου, κοσμήτορας Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. του Α.Π.Θ.

Για τη Σοφία

Σοφία Παπασωτηρίου,
επίκουρη καθηγήτρια
Τμήματος Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ.

Η Σοφία Παπασωτηρίου έζησε τα παιδικά της χρόνια στη Μήλο αλλά μετά το 1962 εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη. Ως φοιτήτρια, αρχικά, και από το 1983 και μετά ως μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος Αρχιτεκτόνων, λέκτορας και αργότερα επίκουρη καθηγήτρια, υιοθέτησε και υιοθετήθηκε από την πόλη μας, προσφέροντας δραστηριότητες και υπηρεσίες εντός και εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Το επιστημονικό ενδιαφέρον της, πέρα από το λίγο αλλά επιλεγμένο αρχιτεκτονικό της έργο, ήταν και παρέμεινε στραμμένο στη διερεύνηση του περιβάλλοντος ως συνάρτηση φυσικής και ψυχικής υγείας. Αυτό υπήρξε και το θέμα των μεταπτυχιακών σπουδών της στο Πανεπιστήμιο του Surrey («Θεραπευτικό περιβάλλον», 1975) και της διδακτορικής της διατριβής στο Α.Π.Θ. («Αρχιτεκτονική και ιδρυματική πρακτική», 1983). Το αντικείμενο αυτό μοιραία την οδήγησε σε ευρύτερα θέματα κοινωνικής κριτικής και παρέμβασης, ευδιάκριτα διαχεόμενα μέσα στο εκπαιδευτικό της έργο, καθώς και στις αρχιτεκτονικές εφαρμογές που, ανδιωτελώς πάντα, αναλάμβανε και υλοποιούσε.

Η Σοφία, όπως τη γνωρίσαμε και τη ζήσαμε όσοι ήμασταν αρκετά τυχεροί γι' αυτό, δεν υπήρξε απλώς μια συνεπής καθηγήτρια και καλή συνάδελφος. Ήταν πάντα το άτομο που ενέπνεε εμπιστοσύνη, αναλάμβανε ευθύνες, παραστεκόταν σε προβλήματα και κυρίως αγωνιζόταν για μια καλύτερη εκπαίδευση και κοινωνία. Μαχόταν πάντα σεμνά, επίμονα και με αξιοπρέπεια.

Οι παλιοί καθηγητές της, οι συνάδελφοί της, οι φοιτητές που τη γνώρισαν και ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα θα νοιώσουν την απουσία της. Για τους φίλους της όμως η απουσία αυτή θα αφήσει ένα κενό στη ζωή τους.

Οι συνάδελφοί της

Έφυγε ο καθηγητής Μιχάλης Παγίτσας

Μιχάλης Παγίτσας,
καθηγητής
του Τμήματος Χημείας Α.Π.Θ.

Την Κυριακή 26 Απριλίου 2009 έφυγε από κοντά μας ξαφνικά εξαιτίας καρδιακής ανακοπής και σε ηλικία μόλις 61 ετών ο αξέχαστος φίλος και συνάδελφος, καθηγητής του Τμήματος Χημείας του Α.Π.Θ. **Μιχάλης Παγίτσας**.

Ο Μιχάλης Παγίτσας γεννήθηκε στην Καβάλα το 1948. Τις εγκύκλιες σπουδές του τις πραγματοποίησε στις Σέρρες και τις προπτυχιακές του στο Τμήμα Χημείας του Α.Π.Θ. απ' όπου αποφοίτησε με άριστα το 1972. Το 1973 άρχισε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στις Η.Π.Α. και στον Καναδά σε θέματα μοριακής φασματοσκοπίας, κβαντομηχανικής και στατιστικής μηχανικής - φαινομένων μεταφοράς. Το διδακτορικό του δίπλωμα το απέκτησε το 1981 στο Τμήμα Χημείας του University of Toronto. Μέχρι το 1987 εργάστηκε στο Μ.Ι.Τ. αρχικά με υποτροφία και από το 1983 ως ερευνητής με διδακτικά καθήκοντα.

Στο Τμήμα Χημείας του Α.Π.Θ. ο Μιχάλης Παγίτσας εκλέχθηκε το 1985 επίκουρος καθηγητής, το 1992 αναπληρωτής καθηγητής και το 1998 καθηγητής. Αρχικά συνέχισε την έρευνά του στη μικροσκοπική και μακροσκοπική περιγραφή φαινομένων μεταφοράς και χημικών αντιδράσεων με τη βοήθεια της στατιστικής μηχανικής, αλλά κατόπιν δημιούργησε μαζί με τους συνεργάτες του καινούργιους τομείς έρευνας στο Εργαστήριο Φυσικοχημείας που περιλάμβαναν τη δυναμική πολύπλοκων φυσικοχημικών συστημάτων, κυρίως ηλεκτροχημικών, με μη γραμμική συμπεριφορά και τη φυσική χημεία μη στοιχειομετρικών οξειδίων.

Στη διάρκεια των 22 και πλέον ετών που ο Μιχάλης Παγίτσας υπηρέτησε στο Τμήμα Χημείας του Α.Π.Θ. προσέφερε πάντα τις υπηρεσίες του με ζήλο, ανιδιοτέλεια, αφοσίωση και συνέπεια, χωρίς να περιορίζεται μόνο στη διδασκαλία και στην έρευνα, αλλά υπηρετώντας και τους τρεις τομείς (διδακτικό - εκπαιδευτικό, ερευνητικό, διοικητικό) που, όπως πίστευε, οφείλει κάθε πανεπιστημιακός να κάνει.

Όλοι όσοι είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε και να συνεργαστούμε με το Μιχάλη Παγίτσα και με οδύνη τον ξεπροβοδίσουμε στην τελευταία του κατοικία, θα κρατούμε ζωντανή στη μνήμη μας τη σεμνή του μορφή, το κύρος, την τιμιότητα, την ανιδιοτέλεια και προπαντός τα οράματά του για το πανεπιστήμιο.

Και αν, όπως λέει ο ποιητής, εκεί που θα πάει ο Μιχάλης πει γάργαρο νερό, της λήθης το νερό, από «της λησμονιάς την κρουσταλλένια βρύση», εμείς που είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε και που μας τίμησε με τη φιλία του ποτέ δεν θα τον ξεχάσουμε.

Αιωνία του η μνήμη.

Για το Τμήμα Χημείας, καθηγητής Γεώργιος Παπαναστασίου

Αναζητήστε τα προηγούμενα τεύχη, στην ιστοσελίδα του Α.Π.Θ.

[www.auth.gr/
admin/services/publication](http://www.auth.gr/admin/services/publication)

Πανεπιστημιου Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009 | ΤΕΥΧΟΣ 28

